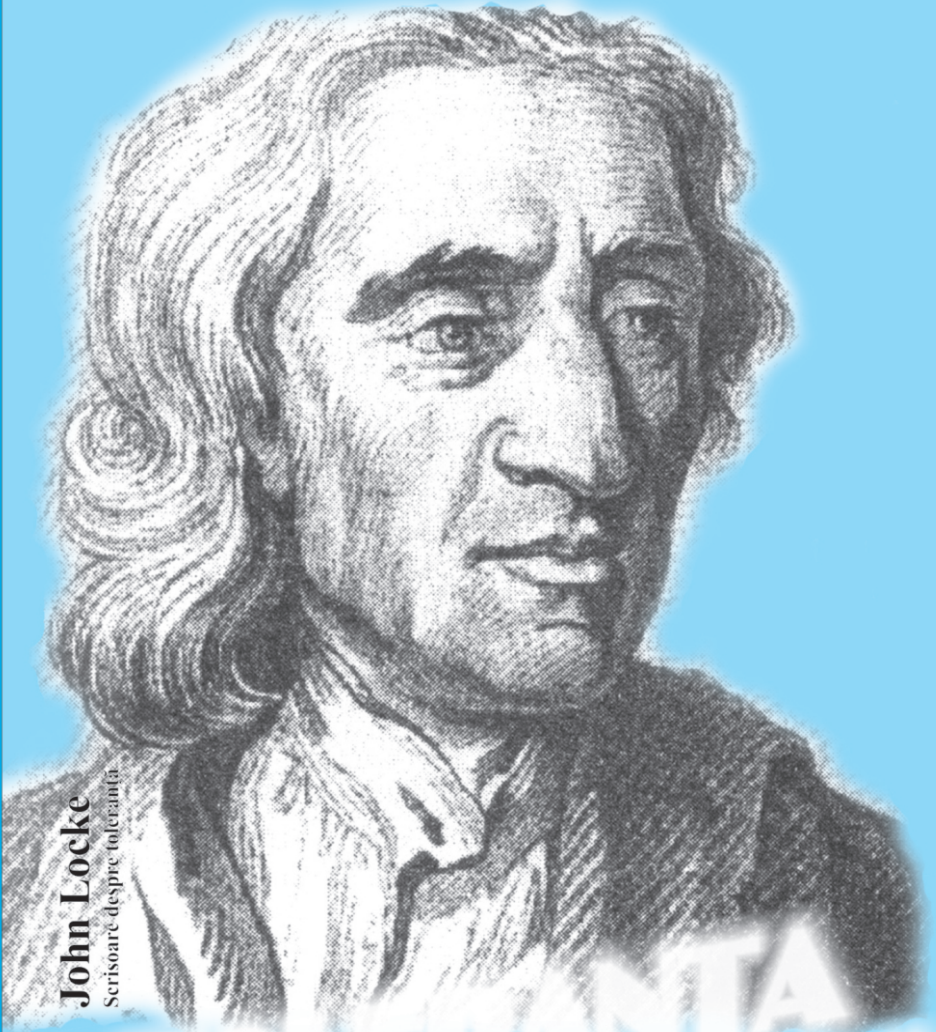

Ștefan NEMECSEK

Realitatea Românească - 2006

Editura

2

John Locke
Scrisoare despre toleranță

TOLERANȚA în filosofia lockeeană

Ștefan NEMECSEK

TOLERANȚA , în filosofia lockeeană

**Editura REALITATEA ROMÂNEASCĂ
- 2006 -**

©Copyright –

Editura **REALITATEA ROMÂNEASCĂ** și autorul

Toate drepturile sunt rezervate

Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**

Jud. Hunedoara – România - 336200

Vulcan, Str. Mihai Viteazu, nr. 24, bl. 17, sc. E, ap. 1-2

Tel./Fax: 0254-571089, Tel.: 0723321466

Reproducerea integrală sau parțială – digitală, mecanică, xerocopie, fotocopiere, sau în orice alt mod - a conținutului acestei lucrări este posibilă numai cu acordul prealabil în scris al autorului sau al Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEMECSEK, ȘTEFAN

Toleranța în filosofia lockeeană / Ștefan Nemecesek. –

Vulcan: Realitatea Românească, 2006

Bibliogr.

ISBN (10) 973-88085-1-0; ISBN (13) 978-973-88085-1-5

316.647.5

Tehnoredactare computerizată: **ing. Cristian NEMECSEK**
ing. Zoltan MIKLOS

Editor: **ing. Daniela MIKLOS**
Copertă: **ing. Cristian NEMECSEK**
Corectură: **Mihaela Nicoleta PÛSÖK**

Dedic această carte copiilor mei,
Ancuța și Cristian,
noriei **Mirabela** și ginerelui **Sorin**

CUVÂNT ÎNAINTE

Dezvoltând analiza cvasitotalității operei lui John Locke, Ștefan Nemeșek surprinde printre altele, un adevăr de o stringentă actualitate: adevărul potrivit căruia „lucrarea lockeeană *Scrisoare despre toleranță* poartă în sine premisele teoretice ale dezvoltării societății politice democratice moderne”, iar aceste premise teoretice necesită valorificare la nivelul centrelor de putere și al factorilor de decizie din societățile progresive, tocmai datorită configurării lor ca valori specifice democrației moderne.

Autorul lucrării „Toleranța în filosofia lockeeană” a resimțit nevoia acută de a expune fragmente semnificative din conținutul operei „Scrisoare despre toleranță”, apreciind că literatura filosofică românească a procedat la analize și interpretări sub limitele valorii ei intrinsece. Căci – remarcă Ștefan Nemeșek – nu este suficient să faci traduceri din lucrările lui John Locke; mai este necesară și o explicitare a contextului istoric în care a fost elaborată opera celui mai de seamă reprezentant al empirismului clasic englez.

Ca și lucrarea „Scrisoare despre toleranță”, „Toleranța în filosofia lockeeană” se constituie ca o pledoarie pentru inserția ideii de toleranță la nivelul structurii psihologiei individuale de grup și colective, Ștefan Nemeșek încercând să sugereze și modalități pentru o asemenea complexă inserție. Această încercare îndrăznească se dovedește a fi fecundă, cu atât mai mult cu cât autorul explorează sensurile și semnificațiile unei opere care a destructurat mentalități sau convingeri dogmatice,

incitând ea însăși la concluzii revoluționare. Iar o asemenea concluzie revoluționară este teza conexiunii dintre toleranța religioasă și dreptul de proprietate: caracterul sacru al proprietății constituie liantul dintre valorile care structurează axa centrală a drepturilor inalienabile ale omului.

Dar, toleranța religioasă din concepția lui John Locke este dezvoltată în lucrarea lui Ștefan Nemeșek și îmbogățită cu sensuri care transcend sfera sacrului; ea, toleranța, este potențată în intensiune și extensiune, cuprinzând sferile raporturilor interetnice, interculturale ș.a., într-un efort de generalizare a toleranței la toate straturile raporturilor dintre oameni.

Procedând la o analiză comparativă între operele gânditorilor John Locke și Niccolo Machiavelli, Ștefan Nemeșek surprinde atât conexiuni doctrinare cât și diferențe specifice. Conexiunile doctrinare nu sunt contingente ci au un caracter necesar, iar necesitatea lor este determinată de comuniunea ideilor care i-au animat pe cei doi gânditori. În privința diferențelor specifice se impun unele observații:

a) diferențele specifice nu sunt tranșante decât în sfera ideologiei politice;

b) dincolo de orizontul așteptărilor generate de centrele de putere, diferențele semnalate în plan doctrinar își diminuează amploarea și devin chiar insignifiante. Această realitate stranie este de natură să provoace reflexe interrogative și chiar îl incită pe autor la exegeze pe tema influențelor asupra filosofiei lockeene.

Autorul surprinde influența extrem de puternică pe care Luther a exercitat-o asupra lui Locke, influență care își are explicația în caracterul reformator al Lutheranismului: **„prin aceasta e lesne de înțeles influența avută asupra lui Locke”** Iar această influență s-a dovedit fecundă în planul ideilor filosofice ale empiristului John Locke, care, ca și Luther, era **„un bun cunoscător al firii umane”**. Cunoașterea profundă a

firii umane i-a apropiat pe cei doi gânditori pe terenul eticii protestante și al filosofiei politice, iar această apropiere l-a convins pe Ștefan Nemecek să aserteze tranșant: „de la reforma lutherană și până la separația făcută de Locke între guvernarea civilă și cea religioasă nu a fost decât un pas”. Această remarcă pledează pentru legitimarea actului de guvernare laică, după lunga perioadă în care societatea a fost controlată și administrată de autoritatea instituțiilor religioase. Îndelungatul conflict dintre papalitate și regalitate se stinge în favoarea puterii laice crescânde, iar această evoluție a rivalității dintre papă și rege a permis afirmarea valorilor liberalismului ca doctrină politică. De altfel, practicile religioase propuse de Luther erau eliberate de constrângerile canoanelor pe care le activa puterea discreționară a bisericii: „de exemplu, preoții aveau voie să se căsătorească dacă prin aceasta s-ar fi eliberat de ispită. Confesiunea să înceteze dacă intervenția preotului în relația dintre credincios și Dumnezeu devenea prea mare iar regulile postului să fie suspendate dacă continuarea lor ar presupune greutăți inutile”.

Și exemplele puteau continua, ele demonstrând relaxarea progresivă a constrângerilor normelor, ritualurilor și practicilor religioase din societățile orientate spre schimbări structurale.

Pasionat de căutarea și descoperirea punților de legătură dintre John Locke și alți gânditori, Ștefan Nemecek își concentrează atenția asupra legităților care guvernează raporturile dintre două opere celebre: „... regăsim multe puncte de vedere comune între PRINCIPELE și celebra SCRISOARE DESPRE TOLERANȚĂ. Astfel că, întocmai ca și Locke, Machiavelli pledează pentru alegeri constituționale în cadrul cărora voința poporului trebuie să se facă auzită, căci: «acela care devine principe cu ajutorul celor mari se menține în această situație mai greu decât acela care o obține cu ajutorul poporului»... În schimb ... «acela care ajunge principe prin favoarea poporului, este sigur pe el și nu are împrejur pe

nimeni sau prea puțini care să nu vie să-l asculte. Afară de acesta pe cei mari nu poți să-i mulțumești în mod cinstit și fără a le face rău celorlalți pe când poporul îl mulțumești astfel; căci dorințele poporului sunt mai cinstitute decât cele ale celor mari, întrucât aceștia din urmă vor să asuprească, iar celălalt vrea să nu fie asuprit»”.

Relația aceasta dintre asuprit și asupritor a cunoscut o evoluție sinuoasă, făcând obiectul celor mai profunde investigații. Însuși Hegel a abordat-o în **„Fenomenologia spiritului”**, în termenii raportului dintre „stăpân” și „slugă”, iar autorul lucrării **„Toleranța în filosofia lockeană”** explică dinamica relației respective, invocând inclusiv argumente de ordinul faptului istoric din antichitatea greacă. Ștefan Nemeșek reiterează exemplul la care a recurs Machiavelli și conchide că relația poporului cu conducătorul său s-a dovedit salvatoare în cele mai mari primejdii: **„Nabis, principele spartanilor a rezistat la asaltul Greciei întregi și al unei armate romane care câștiga pretutindeni victorii și și-a apărât împotriva lor patria și statul... lucru care desigur n-ar fi fost suficient dacă poporul însuși i-ar fi fost ostil”**. Pe de altă parte, nu trebuie absolutizată credința în invincibilitatea poporului, dincolo de orice condiții de spațiu și de timp: „demosul” sau poporul din antichitatea greacă a fost învins, de pildă, de măreția forței morale a lui Socrate. Operă a demosului, moartea filosofului Socrate stă mărturie perenă a invincibilității omului mare în fața mulțimii submediocre, căci „cine pune temei pe popor construiește pe noroi”

Suscitatul proverb este istoricește determinat și socialmente condiționat în sensul că el este adevărat numai în anumite condiții, fiind fals în alte condiții concrete. Machiavelli a sesizat acest aspect, iar Ștefan Nemeșek procedează la argumentarea lui cu inferențe logice valide: **„Împotriva părerii comune bazate pe cunoscutul proverb care spune că cine pune temei pe popor construiește pe**

noroi, Machiavelli subliniază faptul că acest proverb este adevărat doar atunci când un cetățean particular are încredere în popor și se amăgește cu gândul că acesta i-ar lua apărarea dacă el ar fi urmărit de dușmani sau de magistrați. Dar, dacă principele care pune temei pe popor e un om care știe să conducă și care nu pierde în situații dificile iar prin energia și inițiativa lui știe să întrețină încredere și forța poporului, atunci acesta nu îl va înșela niciodată în așteptările lui așa încât se va vedea că temeliile pe care și-a înălțat puterea erau trainice.”

Iată, prin urmare, caracterul complex și contradictoriu al relației dintre individ și societate, dintre conducător și popor, caracter pe care autorul lucrării „Toleranța în filosofia lockeană” îl redescoperă, îl analizează în istoricitatea lui, explicitându-l în plan diacronic și sincron. Explicația este precedată de descrierea exhaustivă a faptelor semnificative și este succedată de interpretarea lor generalizatoare, autorul studiului raportându-se consecvent la categoria filosofică lockeană.

O amplă analiză operează Ștefan Nemeček și asupra influenței pe care Thomas Hobbes a exercitat-o asupra operei lui John Locke, influență care transcende însă filosofia celui mai de seamă reprezentant al empirismului clasic: „...pe lângă influența avută asupra lui Locke, în special prin lucrarea sa **Leviathan**, Hobbes a format «sâmburii» filosofiei liberale engleze prin care erau aduse laolaltă într-o perfectă simbioză filosofia și adevărata religie”.

Într-adevăr, numai „adevărata religie” putea să stabilească punți de legătură cu filosofia, falsă religie rămânând în afara oricărei comunicări cu această disciplină a spiritului rațional: iraționalitatea falsei religii și-a dovedit incompatibilitatea cu raționalitatea filosofării autentice. În ceea ce privește modalitatea adecvată înțelegerii corecte a operei lui Thomas Hobbes, aceasta se dovedește a fi analiza ei în plan diacronic:

„cea mai bună metodă de a înțelege opera lui Thomas Hobbes ca o operă unitară și de a evita totodată paradoxurile acesteia este de a privi concepția sa dintr-o perspectivă istorică, astfel că filosofia din prima jumătate a lucrărilor lui Hobbes și teologia din cea de-a doua sunt reunite în LEVIATHAN prin intermediul istoriei”.

Complexitatea operelor lui Hobbes necesită utilizarea principiului istoricității dar și recurgerea la metoda analizei contextuale în plan sincron. Aceste două modalități complementare fac posibilă surprinderea operei ca entitate unitară, ca unitate în cadrul diversității paradoxurilor pe care le conține. Succesiunea cronologică a faptelor este întemeiată pe legitățile istoriei înțelese ca proces real obiectiv, iar această succesiune dă orientare și sens pentru evenimente aparent întâmplătoare, întrucât **„viața politică există în timp, fiind susținută de către toți oamenii ce acționează în cadrul limitelor impuse de legi ori de profeții”.**

Iată cum anticiparea evenimentelor prin profeții își găsește justificarea, predicția popperiană probându-și stringenta actualitate. Nimic nu este imuabil, veșnic; Orice entitate este în devenire, având un caracter concret istoric, **„religia supranaturală are ea însăși o istorie, fiind o credință într-o narațiune particulară despre trecut, prezent și viitor, cât și o acceptare din partea credincioșilor a tuturor datoriiilor religioase, politice sau morale, implicate de acea narațiune.”**

Dar această narațiune poate fi explicată din multiple puncte de vedere, inclusiv din punct de vedere psihologic: „fiecare om caută un sens care să justifice propria sa viață, propriul său destin, însă de multe ori viața particulară nu poate fi explicată prin ea însăși, astfel că omul își leagă propria viață de o narațiune mai complexă – de istoria și destinul omului.”

Autorul extinde explicația psihologică la nivelul formelor de guvernare și al regimurilor politice, identificându-le o

justificare în sentimentul religios și în însăși credința religioasă supranaturală; credința religioasă supranaturală se dovedește a fi atât de puternică, încât îi **„ motivează pe oameni chiar la a fi dispuși să moară pentru apărarea propriilor interese, adică a destinelor lor ultime”**.

Ștefan Nemeček surprinde și alte aspecte ale operei hobbsiene care l-au influențat pe Locke, ca viziunea asupra relației dintre religie și politică. Interesant este de pildă faptul că autorul lucrării SCRISOARE DESPRE TOLERANȚĂ a suportat o puternică influență hobbesiană chiar atunci când și-a construit o poziție teoretică, radical diferită de cea a lui Hobbes. Căci, Locke a preluat critic ideile hobbesiene și le-a dezvoltat în manieră personală, asupra legitimității unora pronunțându-se chiar prin contrapozitie. Reține atenția și înțelegerea susținerii naturii și a istoriei de către Divinitatea înzestrată cu harul profeției: „... Dumnezeu profetic stă în spatele naturii și istoriei astfel că o interpretare a profeției Scripturii care să nu se afle în contradicție cu rațiunea naturală ține de **«politica divină»**”

Și conceptul de dreptate intră sub influența analizei operate de autorul lucrării „Toleranța în filosofia lockeană”. Chiar dacă dreptatea distributivă și dreptatea procedurală nu fac obiectul unei analize ample, conceptul de dreptate este privit din dubla perspectivă a autorității divine și civile. Astfel, înfăptuirea dreptății constă în concepția lui Hobbes în respectarea legii civile și în aplicare ei nediscriminatorii față de creștinii aspiranți la mântuire; credința creștină este necesară și utilă pentru orice act de supunere a creaturii umane față de legea civilă, iar această idee întrunește notele care definesc dreptatea în genere. La conceptul de dreptate se ajunge prin cumularea actelor individuale de supunere a oamenilor față de legea civilă cumulare la care face referire încă Socrate: **„Hobbes ajunge astfel la idee că supunerea față de legea civilă este dreaptă, fondată pe credința creștină care este**

necesară pentru salvare.”

Prin urmare, orice act de nedreptate este un act de nesupunere față de legea civilă, iar autoritatea statului se confirmă tocmai prin actele de supunere față de lege. Această idee este utilizată de Hobbes în scopul justificării statului autoritar, în timp ce Locke o folosește la imprimarea unui sens democratic asupra exercițiului puterii de stat.

Extrem de interesantă este și interpretarea pe care Ștefan Nemeșek o face asupra abordării hobbesiene a VECHIULUI TESTAMENT: „Potrivit lui Hobbes, Vechiul Testament este o cronică a regatului lui Dumnezeu instituit printr-o convenție cu un popor ales, cel evreu. În acest «regat profetic» credința era în perfectă simbioză cu puterea pioasă, iar religia cu politica. Acest regat însă a dispărut, iar legitimitatea teocrației a dispărut. Regatul viitor există acum doar prin credința creștinilor aleși”.

Suscitatul fragment întărește convingerea în utilitatea principiului istorismului și în necesitatea periodizării istoriei prin apelul la cronologie: „Cronica regatului lui Dumnezeu” – cum figurează VECHIUL TESTAMENT în doctrina lui Hobbes – poate fi înțeleasă și ca un reflex teoretic al succesiunii evenimentelor istorice. Autorul pune accent și pe înțelegerea religiei creștine ca liant între două lumii regale, și pe înțelegerea relației dintre suveran și Dumnezeu ca relație între autoritatea divinității și ipostaza ei pământească, Dumnezeu avându-și profetul în însuși suveranul statului medieval.

Epocile istorice s-au succedat, din păcate, în sensul involuției, Hobbes văzând în epoca sa „o eră a depravării și a înșelăciunii din care doar credința interioară ori grația divină îi mai poate salva pe oameni”.

Depășirea acestei epoci de imens regres moral stă nu numai în sarcina lui Dumnezeu ci și în sarcina oamenilor pe care Dumnezeu i-a înzestrat cu rațiune și cu motivația de a-și

elabora norme morale salvatoare: „**Dumnezeu a dorit salvarea oamenilor din starea naturală astfel că le-a dat o posibilitate de scăpare, oferindu-le rațiunea naturală și motivația de a construi reguli ale moralității în conformitate cu gradul lor de depravare**”. Simbioza dintre constrângerile rațiunii naturale și constrângerile credinței religioase devine mai stringentă în epoca rămasă fără repere morale, așa încât „**apelul la rațiunea naturală pentru construirea unei ordini politice și morale reprezintă o obligație religioasă**”. Plasat la joncțiunea dintre rațiunea naturală și coerciția credinței religioase, suveranul „**trebuie să fie garanția celei de-a doua veniri, a celui de-a doilea regat, având puterea de a întocmi legi prin care să-i convingă pe oameni să creadă în Hristos**”. Suveranul politic își exercită autoritatea și dictează nu numai norme morale, ci și acele legi juridice care îi obligă pe supușii lui credincioși să își reglementeze raporturile cu lumea pământească și cu divinitatea.

În „**Toleranța în filosofia lockeeană**”, Ștefan Nemeček surprinde și o aleasă virtute, pe care Hobbes o conferă conducătorului bisericii de stat: **puterea de a interpreta Scriptura**. Autorul lucrării LEVIATHAN imaginase construcția Bisericii de Stat în centrul de putere al comunității civile teoretizate de el și spera în intervenția echilibrată a autorității politico-religioase în reglementarea relațiilor dintre oameni, precum și în controlul statului asupra raportării supușilor săi la Dumnezeu. Dar, orice interpretare a Scripturii de către conducătorul bisericii de stat avea valența de a nu constrânge creștinii la credința oarbă în ea, „**căci gândurile și credințele, care nu pot fi observate, nu cad sub incidența obligației**”. Scăpând de sub incidența oricărui act de observație, gândurile se manifestă liber și tind spre libertatea absolută; nici o constrângere exterioară nu poate să îngrădească libertatea gândului neexprimat, libertatea interioară individului

uman fiind garantată de toate legile scrise și nescrise. Altceva se întâmplă însă, cu libertatea gândului exprimat, obiectivat prin cuvinte scrise sau rostite: se circumscrie unor granițe și se restrânge, așa încât putem vorbi exclusiv despre grade diferite de libertate. De altfel, îngrădirea libertății de exprimare a gândului de diferite convenții socialmente determinate l-a incitat pe Hobbes să găsească mijloace de descătușare a conștiințelor și modalități de manifestare liberă a spiritelor cutezătoare. Aceeași provocare a resimțit-o și John Locke, filosof preocupat mai cu seamă de motivația empirică a funcționării mecanismelor prin care indivizii umani își manifestă libertatea în multiplele ei ipostaze. De altfel, punctul de întâlnire a doctrinelor celor doi filosofi – Hobbes și Locke – se situează tocmai în structura de rezistență a societății civile concepute de ei, societate care se constituie ca structură generativă pentru libertatea individuală, de grup și colectivă. Iar, prin această paradigmă a societății civile, liberalismul își croiește un drum ce străbate până în zilele noastre.

Prin studiul „TOLERANȚA ÎN FILOSOFIA LOCKEEANĂ” Ștefan Nemeșek aprofundează cunoașterea unei probleme care nu și-a pierdut actualitatea, invitând categorii largi de cititori la atitudine antidogmatică și propensiune pentru înțelepciune.

Prof. dr. Ion Constantin

INTRODUCERE

Deși lucrarea lockeeană „Scrisoare despre toleranță” este puțin citată în prezent, consider că această operă poartă în sine premisele teoretice ale dezvoltării societății politice democratice moderne.

Lucrarea ce pledează în favoarea ideii de toleranță atât în sfera politică cât și în cea religioasă a fost urmărită sub trei aspecte diferite.

1. **Din prisma trecutului** subliniind premisele ce au făcut posibilă dezvoltarea unei astfel de opere.

2. **Din prisma epocii** în care a fost creată. În acest sens am urmărit o prezentare efectivă a conținutului lucrării care a însemnat o reformă deosebită întrucât în ea Locke nu se limitează să traseze pur și simplu limitele și obligațiile toleranței, ci ajunge la concluzii revoluționare, având în vedere contextul istoric în care a fost gândită. Astfel se dezvoltă idei precum separarea domeniului ecleziastic de cel civil, pledarea în favoarea toleranței religioase și a dreptului de proprietate. În secolul XVIII, lucrarea a jucat un rol esențial atât prin influențare, pe linia liberalismului, a unor filosofi precum Rousseau, Montesquieu sau Voltaire, cât și a unor mișcări reformatoare precum Revoluția Franceză.

3. **Din prisma viitorului**, întrucât teoria lockeeană se face resimțită chiar și în epoca contemporană prin influențarea unor

mișcări precum Green Peace, care militează pentru o societate în care să existe mai mult civism și toleranță între oameni.

Așa cum este amintit în această lucrare, Locke nu a fost tipul de reformator care să creeze mișcări în rândul maselor pentru ca mai apoi să se posteze în fruntea lor, ci reforma sa atât spirituală cât și politică este mult mai subtilă și totodată mai profundă, căci ea are loc la nivelul conștiinței morale a fiecărui om.

Pe lângă faptul că John Locke este o personalitate culturală deosebit de importantă atât în istoria filosofiei cât și în cadrul istoriei universale, el se distinge și prin marele merit de a fi considerat ca părinte fondator al mai multor paradigme culturale. Precum remarca Adrian-Paul Iliescu referindu-se la Locke, „**printre puținii privilegiați care au realizat acest tur de forță se numără alături de Kant și filosoful englez John Locke**”.¹

El este figura tutelară a trei mari tradiții de gândire:

1. În cadrul filosofiei cunoașterii el este întemeietorul empirismului matur, fără a-l fi inițiat însă (lucru făcut de Francis Bacon și Thomas Hobbes). Locke însă este reprezentantul cel mai de seamă al empirismului, lucru dovedit și de faptul că atunci când istoria filosofiei se referă la marea dispută raționalism-empirism sunt evocați, de regulă, Descartes și John Locke.

2. Locke a jucat un rol important și în cadrul filosofiei limbajului, putând fi considerat fondatorul paradigmei moderne a limbajului ca instrument de organizare a experienței și de

---

¹ Iliescu, Adrian Paul –art. John Locke și idealul modern al unei vieți fondate pe reguli, în vol. Al doilea tratat despre cârmuire /Scrisoare despre toleranță, p. 5

„decupare ontologică a lumii”, viziune ce a stârnit puternice ecouri mai ales în epoca actuală, în acord cu ideea că fiecare limbă sau sistem conceptual nu este altceva decât un mod particular de a percepe și a structura o realitate care, cum este ea în sine însăși, rămâne inaccesibilă.

3. În al treilea rând, dar nu și în ultimul, Locke este părintele fondator al liberalismului modern din cadrul filosofiei politice.

Trebuie înțeles faptul că filosoful englez nu este un simplu ideolog, ci trebuie să privim liberalismul în sensul său umanist cel mai larg, ca spirit liberal modern bazat pe constituționalitate susținând ideile de democrație, de drepturi și libertăți civile în cadrul monarhiei constituționale. Acest ultim punct ne interesează cu precădere întrucât reprezintă cea mai importantă contribuție a filosofului atât în cadrul operei sale, cât și în influențarea politicii contemporane. Totuși nu putem vorbi de concepția lui Locke, separând-o de spațiul social și cultural în care ea s-a născut.

VIAȚA SPIRITUAL-POLITICĂ A LUI JOHN LOCKE ȘI OPERELE SALE MAJORE

John Locke s-a născut la 26 august 1632 în localitatea Wroughton din comitatul Somerset. După doar cinci ani are loc celebra răscoală scoțiană împotriva regelui Charles I, pentru ca în 1640 să înceapă istorica sesiune politică numită „**Parlamentul cel Lung**”. Pe când Locke avea în jur de 10-11 ani, tatăl său a luptat în cadrul marilor războaie civile din Anglia alături de forțele antiregaliste. Între anii 1647-1652 Locke urmează o școală celebră din Londra, Westminster School. Avea 16 ani când are loc execuția lui Charles I și poate asista la abolirea monarhiei engleze. În 1652 Locke devine student la colegiul Christ Church din Oxford. În timpul dominației puritanilor și a lui Cromwell, Locke este student la Oxford unde încep să se manifeste preferințele sale către științele naturii și nu către tradiționalele arte umaniste. Această înclinație către științele exacte se va manifesta și mai târziu la Locke.

În jurul anilor 1660, odată cu Restaurația instaurată prin venirea la tron a lui Charles al II-lea, începe cariera de profesor a filosofului în cadrul aceluiași colegiu în care studiasse și al cărui membru rămâne. Din această perioadă datează, se pare, și primele sale încercări de teorie politică. După moartea tatălui său în 1662, Locke obține o mică avere, deși el nu se va retrage niciodată la țară pentru a-și administra proprietățile, fapt ce

dovedește că filosoful intenționa să se devoteze unei carieri academice. Ceea ce a determinat decisiv viața lui Locke este însă întâlnirea (accidentală) și prietenia cu lordul Ashley ce ocupa în vremea respectivă funcția de ministru de finanțe. Întâlnirea cu acesta, ulterior devenit conte de Shaftesbury, îi introduce pe Locke în sfere diferite decât cele în care trăise până atunci. Astfel, dintr-un obscur profesor care nu se remarcase încă prin nimic el dobândește notorietate și funcții politice înalte. În relația cu contele de Shaftesbury el va fi nu doar medicul familiei aristocrate, ci și aliatul și consilierul contelui și al anturajului său. Ulterior el devine prietenul și partenerul de discuție al protectorului său, el fiind teoreticianul care justifică anumite opțiuni politice ale celui care va ajunge să ocupe funcția de stat supremă, aceea de Lord Cancelar. Totuși, nu doar politicianul avea de câștigat de pe urma cărturarului, ci și acesta din urmă a fost influențat de discuțiile avute cu Shaftesbury. În acest sens, se presupune chiar că cele două tratate despre cărmuire le datorăm concepției pe care Locke a dobândit-o din frecvențele sale discuții cu contele.

Având în vedere cadrul politic zbuciumat al acelor vremuri, prietenia cu Shaftesbury nu a avut doar consecințe plăcute. Criza politică din jurul anului 1680, prilejuită de perspectiva unei succesiuni catolice la tronul Angliei, divizarea oamenilor politici în faimoasele partide Whig și Tory și frecvențele comploturi, au dus la exilul lui Shaftesbury în 1683. Locke a cărui situație era strâns legată de cea a protectorului său a fost nevoit să-l urmeze în Olanda. Odată cu căderea în dizgrație urmează excluderea lui Locke de la colegiul Christ Church. Poposind în special la Amsterdam, Utrecht și Rotterdam, a avut și aici parte de unele momente mai dificile. În 1685 este reclamat drept trădător de autoritățile engleze și este silit astfel să trăiască ascuns. Totuși, plecarea în Olanda are marele merit de a-i fi oferit ocazia să-și definitiveze principalele opere.

Anul 1668 reprezintă un moment semnificativ în viața filosofului, este anul încoronării lui Wilhelm de Orania în urma „Revoluției Glorioase” și detronarea lui James al II-lea, adică victoria asupra absolutismului regal. Odată cu acest moment, Locke revine în țară și, de asemenea, tot în această perioadă apar lucrările sale fundamentale prin care s-a impus ca o puternică personalitate a culturii moderne. Dintr-un simplu jurnalist în Olanda, Locke devine un om cu influență politică, având prieteni în poziții înalte.

Dincolo de anumite posturi publice pe care le-a ocupat o vreme, Locke rămâne liderul intelectual al partidului Whing. În acest sens are o activitate intensă – își ajută prietenii, tinerii colaboratori, cu sfaturi sau analize (multe sub forma unor scrisori sau prin intermediul unor materiale create în vedere dezbaterii parlamentare și a organizării guvernării).

Influența sa devine atât de mare încât se va vorbi chiar de existența unui grup de parlamentari „lockeeni” care acționau conform unei politici rațional aplicate.

Așadar, Locke dezmente prejudecata conform căreia o întesă viață cărturărească o exclude pe cea socială, dovadă în acest sens fiind numeroasele sale contacte atât cu prieteni, politicieni, cât și cu cărturari. Printre aceștia trebuie amintiți Isaac Newton, Robert Boyle sau Thomas Sydenham (un medic celebru). Deși era implicat în politică, inclusiv în viața de stat, Locke nu a întrerupt legătura cu oamenii de știință în rândul cărora era recunoscut ca o figură de seamă, fapt demonstrat și de cooptarea sa ca membru în celebra Royal Society înființată în 1668.

Moartea filosofului survine la 28 octombrie 1704 la Oates, punând capăt unei vieți care s-a remarcat nu doar ca o importantă personalitate a acelei vremi, ci și ca un mare gânditor și filosof ce a rămas în istoria universală.

Un fapt demn de menționat este că lucrările lui Locke reprezintă rodul unei dense perioade de gândire, rezultând în

urma unor lungi gestații, apărând în amurgul vieții sale.

Celebra sa lucrare Scrisoare despre toleranță (Epistola de toleranția) constituie o operă clasică a doctrinei toleranței și a pledoariei liberale pentru separarea dintre autoritatea laică și cea ecleziastică. Fapt interesant de menționat lucrarea apare anonim abia în 1689. În toamna aceluiași an apar lucrările fundamentale de filozofie politică Două tratate despre cărmuire. Primul respinge doctrina regalistă ce susținea absolutismul monarhic ca pe un drept divin moștenit pe linia descendenților încă de la Adam și transmis ulterior tuturor regilor (care erau urmașii săi). Dacă primul tratat a fost centrat pe demolarea viziunii patriarhaliste (ilustrativă pentru mentalitatea Tory) în schimb cel de-al doilea tratat are viziune pozitivă despre natura umană, precum originea și scopul societății civile, limitele puterii politice, drepturi și libertăți civile.

Numele lui John Locke rămâne încrustat pentru totdeauna în istoria gândirii moderne, odată cu apariția în anul 1690 a esului său asupra naturii cunoașterii umane intitulat „**Eseu asupra intelectului omenesc**”. Cartea este gândită și scrisă pe parcursul a mai bine de două decenii. Ideile din textul volumului vor exercita o influență covârșitoare asupra gândirii occidentale, în anii următorului secol John Locke fiind catalogat ca cel mai important filosof britanic al tuturor timpurilor. **Berkely, Kant și Hume** își vor dezvolta numeroase dintre viitoarele lor lucrări pornind de la ideile din **Eseul lui Locke**.

„Subiectul eseului, așa cum indică titlul, privește natura intelectului omenesc, anume felul în care mintea (intelectul) noastră culege, organizează, clasifică datele și în cele din urmă emite judecăți bazate pe informațiile primite prin intermediul

simțurilor.”²

În creația sa filosofică John Locke a fost profund influențat de curentul scientist caracteristic acelor ani. Cunoscut și apropiat prieten cu doi dintre apreciații și renumiții savanți contemporani cu el, Robert Boyle și Isac Newton, el intenționa să ofere cunoașterii, o temelie științifică sigură. Locke studiase cu atenție și pasiune **MEDITAȚIILE** lui Descartes. A respins însă concepția raționalistă cuprinsă în concluziile sale. În gândirea filosofului englez, nu există o cunoaștere înnăscută. Tot ceea ce creierul acumulează ca experiență și informație, se datorează acțiunii lumii fizice asupra organelor de simț. La naștere, mintea omului este asemenea unei coli de hârtie netipărite ce așteaptă să fie scrisă de către lumea experienței.

„Această concepție este cunoscută acum ca bază a empirismului și este una încă importantă dacă nu în detaliu, cel puțin în esență, pentru Quine și alți gânditori moderni”³

În 1693 apare lucrarea Câteva gânduri asupra educației. Pe lângă aceste opere majore, Locke publică și alte lucrări pe teme filosofico-religioase Reasonableness of Christinity – 1695, Economice Some Considerations of the Consequences of the Lowering of Interest and Raising the Value of Money – 1692, precum și altele.

Operele filosofice majore ale lui John Locke s-au bucurat imediat de atenția contemporanilor, având o puternică audiență nu doar în Anglia, ci și în Franța, Germania precum și în alte țări din Europa Occidentală și, fapt important, în America.

---

² Philip Stokes – 100 Mari gânditori ai lumii, Editura Lider, București, 2003, p. 83.

³ Philip Stokes – 100 Mari gânditori ai lumii, Editura Lider, București, 2003, p. 83.

Studiul de față este centrat pe lucrarea lui Locke Scrisoare despre toleranță dat fiind că aceasta sintetizează pe deplin concepțiile politice și filosofice liberale, care au influențat profund atât pe cei ce aveau să devină marile figuri ale gândirii politice franceze, în special Montesquieu și Rousseau, inspiratori ai mișcărilor reformatoare din secolul XVIII, precum Revoluția Franceză, cât și pe părinții fondatori ai SUA, în special pe Thomas Jefferson. De altfel, nu de puține ori, autorul Scrisorii despre toleranță este prezentat ca fiind **„strămoșul intelectual al Declarației de independență și al Constituției SUA”**. Influența sa continuă până în secolul XIX și XX, contribuind la formarea viziunii social-politice moderne.

Urma lăsată de gânditorul britanic în istoria teoriei și a practicii politice occidentale este foarte adâncă. Dacă vom privi peisajul de ansamblu al acestei secțiuni din istoria modernă putem afirma pe drept cuvânt că nici un alt filosof nu a contribuit într-o măsură mai mare la evoluția spiritualității și a vieții publice europene din ultimii două sute de ani.

OPERA

„SCRISOARE DESPRE TOLERANȚĂ”

Înainte de a vorbi de „mesajul” lucrării lockeene este necesar, cred, să aruncăm o privire asupra contextului social-politic și religios din vremea respectivă. Cu atât mai necesar ne apare acest lucru cu cât stăm să ne gândim la curajul și tăria argumentelor din această operă, argumente ce pledau în favoarea libertății de exprimare, a dreptului civil sau a limitării puterii juridice și a puterii ecleziastice, într-o epocă măcinată de războaie în care idei de acest fel ar fi putut fi plătite foarte scump.

Schimbările ce au permis conturarea viziunii lockeene atât în plan practic – prin înlăturarea cenzurii, cât și în plan spiritual – prin influențarea modului de a vedea lucrurile, au fost de două tipuri:

1. Primul tip de reformă a fost făcută în cadrul bisericii – reformă ecleziastică, având ca principal reprezentant pe Martin Luther.

2. Al doilea tip de reformă a fost în cadrul guvernării civile, reprezentanții de seamă fiind Machiavelli și Hobbes.

1. În perioada actuală suntem obișnuiți cu existența unei singure structuri de putere în societatea engleză. În Europa Evului Mediu existau însă două și anume – puterea civilă reprezentată de monarh și puterea bisericească condusă de Papa de la Roma.

Cu atât mai importantă va apărea în acest context reforma lui Luther. Au existat mai multe speculații pe tema reformei înfăptuită de Luther și s-au găsit multe motive care ar fi determinat această reformă, însă, lucru cert, acest eveniment a schimbat foarte mult relația dintre guvernarea religioasă și cea laică, fiind o mutație ce a permis crearea premiselor noului sistem.

Totuși, înainte de orice speculație trebuie să vedem în ce a constat efectiv reforma: în concepția medievală (anii 1500) Dumnezeu era văzut precum o figură răzbunătoare care pedepsea orice păcat comis. Mântuirea putea fi obținută ajungând chiar să fi considerat fără de păcat în momentul morții, prin ștergerea păcatelor în ochii lui Dumnezeu.

Era aproape un exercițiu matematic: scopul oamenilor simpli era să acumuleze cât mai multe merite care să contrabalanseze păcatele. „**Meritele**” luate în discuție se câștigau prin fapte bune, în special **cumpărarea de indulgențe emise de capii bisericii de la Roma**. Luther știa că învățăturile bisericii erau false. În opinia sa mântuirea era oferită tuturor în mod gratuit de către Dumnezeu. În acest sens singurul lucru de care avea nevoie cineva era credința desăvârșită în Dumnezeu.

El nu s-a rezumat doar la dezaprobarea acestor indulgențe ci în 31 octombrie 1517 afișează pe poarta principalei biserici din Wittenberg „nouăzeci și cinci de teze” împotriva vânzării de indulgențe. Cum era și firesc, biserica scoțând bani frumoși din vânzarea indulgențelor, s-a sesizat, cazul lui Luther ajungând chiar în atenția Papei. El a fost convocat la Augsburg în octombrie 1518 unde cardinalul Cajetan a încercat să-i dovedească că greșește, trecând în scurt timp de la argumente la amenințări. Luther însă rămâne ferm pe poziția sa, astfel că s-a hotărât organizarea unei discuții deschise la Leipzig în iulie 1519. Doctorul Johann Eck a fost ales pentru a susține poziția bisericii. Timp de optsprezece zile problemele au fost dezbătute în fața unui juriu format din academicieni și în

prezența demnitarilor locali. Însă aceste discuții nu au convins pe nimeni de justetea poziției bisericii.

În urma acestora Luther a plecat cu reputația de revoluționar. În mare măsură Eck a fost răspunzător pentru ceea ce s-a întâmplat ulterior, căci l-a forțat pe Luther să aducă argumente până la concluziile lor logice. Astfel, ceea ce fusese o provocare pentru Papă în chestiuni de detaliu, s-a transformat într-o contestare generală: de la ipoteza că **Papa își depășește atribuțiile** s-a ajuns la ideea că **Papa nu are nici un fel de putere**. Dacă la început se dorise o încetare a abuzurilor, acum devenise clar că nu se mai putea întocmi o înțelegere cu autoritățile ecleziastice.

Critica lutherană împotriva capilor Bisericii se baza pe ideea că preoții nu se deosebeau de ceilalți oameni decât prin faptul că erau autorizați de comunitatea lor să îndeplinească anumite funcții. Argumentul său central era că Papii, prin succesiunea lor, pervertiseră adevăratul creștinism și, lucru foarte important, întrucât ei (Papii) refuză să corecteze abuzurile practicate de biserică, responsabilitatea pentru acest lucru cade asupra acelor cărora Dumnezeu le dădu-se puterea în probleme seculare.

Astfel, Luther răstoarnă nu doar ordinea încetățenită în cadrul bisericii, ci și relația tradițională dintre biserică și stat. În acest sens trebuie menționat faptul că, timp de secole, biserica a pretins că, în virtutea descendenței sale divine, toate autoritățile seculare începând cu împărați și regi, să se supună autorității sale în timp ce intervenția laicilor în probleme spirituale era total cenzurată.

Respingând ideea unui domeniu spiritual separat, Luther îi invită pe guvernânții laici să-și ia asupra lor controlului problemelor religioase pe teritoriul lor.

Prin această reformă e lesne de înțeles influența avută asupra lui Locke. Totodată, în privința practicilor religioase, Luther se dovedește a fi un bun cunoscător al firii umane, astfel

că, în privința practicilor religioase, pledează pentru un punct de vedere mai libertin. De exemplu, preoții aveau dreptul să se căsătorească dacă prin aceasta s-ar fi eliberat de ispită. Confesiunea să înceteze dacă intervenția preotului în relația dintre credincios și Dumnezeu devenea prea mare iar regulile postului să fie suspendate dacă continuarea lor ar presupune greutate inutile.

De la reforma lutherană și până la separația făcută de Locke între guvernarea civilă și cea religioasă nu a fost decât un pas.

Am amintit despre primul tip de reformă, reforma ecleziastică și rolul ei în conturarea viziunii lockeene de mai târziu.

2. Al doilea tip de schimbare a fost făcut în cadrul guvernării civile, oferind premise pentru formarea unei opere precum Scrisoarea despre toleranță.

Machiavelli a fost un astfel de reformator, cu toate că, spre deosebire de Martin Luther care a schimbat structurile ecleziastice încă din timpul vieții, Niccolo Machiavelli (1469-1527) a început să fie cu adevărat apreciat abia după moartea sa, în special prin tratatul de filozofie politică Principele, tipărit postum în 1532.

Se poate pune întrebarea – ce legătură conceptuală poate exista între John Locke și Niccolo Machiavelli atâta vreme cât, cel puțin în privința asertării politice, primul a fost un militant al ideii de pace și de democrație, pe când al doilea și-a întemeiat sistemul politic pe ideea că scopul scuză mijloacele, oferind circumstanțe atenuante prefăcătoriei și violenței în cazul guvernării civile.

Trebuie făcută însă o distincție: în primul rând Machiavelli s-a dovedit în acest sens un sociolog, pe când Locke a fost mai degrabă un teoretician și un ideolog. Machiavelli a arătat felul cum este societatea sa, pe când Locke

o prezintă așa cum ar trebui să fie. În al doilea rând, trebuie amintit faptul că corupția și violența ce dominau atât societatea laică, cât și cea clericală în vremea lui Machiavelli erau atât de puternic înrădăcinate și de răspândite încât ar fi fost imposibil și contrar bunului simț să preaslăvești binele și frumosul când în jurul lui domnește haosul. În al treilea rând, trebuie menționat faptul că Machiavelli s-a răzbunat prin lucrările sale împotriva unei societăți care l-a prigonit pe nedrept.

Fiind numit, încă de tânăr, secretar al Republicii Florentine, a fost trimis deseori în misiuni diplomatice în țară precum și în Franța sau Germania. El, care a fost un înfocat patriot și al cărui unic vis era să vadă Italia unificată, nu putea accepta cu ușurință protecția împovăraătoare pe care Florența o suporta din partea Franței. Prin urmare, Machiavelli nu și-a ascuns supărările, fiind obligat să raporteze la întoarcerea din misiunile diplomatice condițiile umilitoare pentru patria sa. În acest mod însă, și-a atras ura unor magistrați care l-au privat de toate demnitățile obținute și l-au izgonit din țară. Mai târziu a fost chiar întemnițat de cardinal, viitorul papă Leon al X-lea.

Principiul său „scopul scuză mijloacele” nu numai că a fost greșit interpretat de criticii săi, însă el își are o perfectă justificare atât din punctul de vedere al contextului respectiv, cât și din punctul de vedere al idealului său pentru care iubirea de libertate și unificarea și dezrobirea patriei erau scopuri ce îndreptăteau multe lucruri altfel condamnabile. Planul unificării Italiei sub un singur rege era ceva atât de măreț încât nu mai conta alegerea mijloacelor necesare înlăptuirii acesteia.

În al patrulea rând regăsim multe puncte de vedere comune între Principele și celebra Scrisoare despre toleranță. Astfel că, întocmai ca și Locke, Machiavelli pledează pentru alegeri constituționale în cadrul cărora voința poporului trebuie să se facă auzită căci:

„Acela care devine principe cu ajutorul celor mari se

menține în această situație mai greu decât acela care o obține cu ajutorul poporului”⁴

În schimb –

„[...] acela care ajunge principe prin favoarea poporului, este sigur pe lui și nu are împrejur pe nimeni sau prea puțini care să nu vie să-l asculte. Afară de aceasta, pe cei mari nu poți să-i mulțumești în mod cinstit și fără a le face rău celorlalți, pe când poporul îl poți mulțumi astfel; căci dorințele poporului sunt mai cinstate decât cele ale celor mari, întrucât aceștia din urmă vor să asuprească, iar celălalt vrea să nu fie asuprit”.

Machiavelli, care avea o solidă cultură clasică, oferă în sprijinul ideilor sale un exemplu inspirat din antichitatea greacă: Nabis, principele spartanilor, a rezistat la asaltul Greciei întregi și al unei armate romane care câștiga pretutindeni victorii și și-a apărât împotriva lor patria și statul, fiindu-i de ajuns în momentul primejdiei să se asigure împotriva unui număr mic de dușmani, lucru care desigur n-ar fi fost suficient dacă poporul însuși i-ar fi fost ostil.

Împotriva părerii comune bazată pe cunoscutul proverb care spune că **cine pune temei pe popor construiește pe noroi**, Machiavelli subliniază faptul că acest proverb este adevărat doar atunci când un cetățean particular are încredere în popor și se amăgește cu gândul că acesta i-ar lua apărarea dacă el ar fi urmărit de dușmani sau de magistrați. Dar dacă principele care pune temei pe popor e un om care știe să conducă și care nu pierde în situații dificile iar prin energia și inițiativa lui știe să întrețină încrederea și forța poporului, atunci acesta nu îl va înșela niciodată în așteptările lui așa încât

---

⁴ Machiavelli, Niccolo – Principele, cap. 9, Despre principatul civil, pg. 39

se va vedea că temeliile pe care și-a înălțat puterea erau trainice.

O altă influență majoră nu atât pe sfera civilă ori religioasă, cât mai ales prin legătura ce o face între aceste două tipuri de guvernare, o reprezintă sistemul de gândire a lui Thomas Hobbes . Mai mult chiar, pe lângă influența avută asupra lui Locke, în special prin lucrarea sa **Leviathan**, Hobbes a format „sâmburii” filosofiei liberale engleze prin care erau aduse laolaltă într-o perfectă simbioză filosofia și adevărata religie.

Cea mai bună metodă de a înțelege opera lui Thomas Hobbes ca o operă unitară și de a evita totodată paradoxurile acesteia este de a privi concepția sa dintr-o perspectivă istorică, astfel că filosofia din prima jumătate a lucrărilor lui Hobbes și teologia din ce-a de-a doua sunt reunite în **Leviathan** prin intermediul istoriei: viața politică există în timp, fiind susținută de către toți oamenii ce acționează în cadrul limitelor impuse de legi, ori de profeții.

Astfel, religia supranaturală are ea însăși o istorie, fiind o credință într-o narațiune particulară despre trecut, prezent și viitor, cât și o acceptare din partea credincioșilor a tuturor datoriilor religioase, politice sau morale implicate de acea narațiune. Această narațiune poate fi explicată din punct de vedere psihologic: fiecare om caută un sens care să justifice propria sa viață, propriul său destin, însă de multe ori viața particulară nu poate fi explicată prin ea însăși, astfel că omul își leagă propria sa viață de o narațiune mai complexă – de istoria și destinul omului. În acest sens se poate justifica puterea regimurilor politice care sunt generate de o credință religioasă supranaturală ce-i motivează pe oameni chiar la a fi dispuși să moară pentru apărarea propriilor interese, adică a destinelor lor ultime.

O a doua utilizare a dimensiunii istorice pentru înțelegerea

Leviathanului este aceea că dimensiunea istorică ne permite să situăm **LAVIATHANUL** în contextul crizei politice din Anglia secolului al XVII-lea (puternica revărsare de scrieri pe tema obligației politice, ocazionată de controversa asupra „angajamentului” combinat în discursul filosofic cu cel teologic și istoric).

Un al treilea mod de analiză a Leviathanului din perspectiva istorică este unul retrospectiv. Astfel, cu ajutorul celei de-a doua jumătăți a Leviathanului putem înțelege mai clar locul politicii lui Hobbes în dezvoltarea ulterioară a liberalismului.

În acest punct, teologia lui Hobbes și ideile vehiculate în legătură cu biserica, precum subjugarea ei și dependența ei față de guvernarea civilă, îl determină pe Locke să-și afirme concepțiile prin contrapozitie motivându-l să separe total politica liberală față de teologia biblică, prin construirea unei istorii rudimentare de tip filosofic opuse celei sacre și ecleziastice.

În ceea ce privește relația dintre religie și politică, poziția lui Hobbes este radical diferită de cea a lui Locke, dar putem fi îndreptățiți să credem că l-a influențat într-o bună măsură pe autorul Scrisorii despre toleranță, îndemnându-l să se pronunțe prin contrapozitie.

Dacă pentru Locke, magistratul civil avea o implicație minimă în chestiuni ecleziastice și aceasta doar în cazuri extreme, atunci când anumite practici ale unor secte contraveneau legilor morale sau legilor firii, în schimb, pentru Hobbes, creștinii trebuie să-l considere pe suveranul creștin ca pe un „**profet al Domnului**”. Totuși suveranul nu-i poate obliga pe oameni să creadă. Aflat în poziția de suveran civil, el poate promulga legi în acord cu doctrina sa și care îi poate obliga pe oameni să ia anumite opțiuni pe care altfel ei nu le-ar îndeplini.

Această supunere față de suveran are la baza concepției

hobbesiene ideea de voință a supunerii, o credință nu atât în suveran, cât mai degrabă în faptul că un Dumnezeu profetic stă în spatele naturii și a istoriei, astfel că o interpretare a profetiei Scripturii care să nu se afle în contradicție cu rațiunea naturală, ține de „politica divină”. A fi credincios și a avea încredere în cel ce interpretează cuvintele profetice, înseamnă a transforma obligația politică, din teama față de putere în credința în dreptatea divină a puterii suveranului.

Hobbes ajunge astfel la ideea că supunerea față de legea civilă este dreaptă, fondată pe credința creștină care este necesară pentru salvare. Spre deosebire de Hobbes, care prin teoria sa justifică un stat autoritar, în gândirea lui Locke acest aspect, al statului, capătă un rol progresist prin imprimarea unui sens democratic acestei idei.

Pentru Eldon Eisenach interpretarea hobbesiană a Scripturii este o teorie a istoriei. Fiind o cosmologie, această formă a istoriei precede natura astfel că interpretarea biblică nu poate subordona Scriptura față de lege ca și când legea ar fi universală iar Scriptura particulară.

În privința politicii hobbesiene lucrurile se clarifică în momentul în care vom înțelege interpretarea hobbesiană a Scripturii ca și o periodizare biblică a istoriei politice. Astfel Vechiul și Noul Testament conțin o profecie referitoare la regate politice, în care există anumite relații între Dumnezeu, conducători și supuși.

În conformitate cu această viziune, a crede în cuvântul biblic înseamnă a crede în această periodizare a istoriei și a obligațiilor politice specifice epocii. Potrivit lui Hobbes Vechiul Testament este o cronică a regatului lui Dumnezeu instituit printr-o convenție cu un popor ales, cel evreu. În acest „**regat profetic**” credința era în perfecta simbioză cu puterea pioasă, iar religia cu politica. Acest regat însă a dispărut, iar legitimitatea teocrației a dispărut. Regatul viitor există acum doar prin credința creștinilor aleși.

Raportându-se la epoca sa, Hobbes o vede ca pe o eră a depravării și a înșelăciunii din care doar credința interioară ori grația divină îi mai pot salva pe oameni.

Abia în acest punct se clarifică viziunea sa asupra suveranului ca și profet a lui Dumnezeu: Dumnezeu a dorit salvarea oamenilor din starea actuală, astfel că le-a dat o posibilitate de scăpare, oferindu-le rațiunea naturală și motivația de a construi reguli ale moralității în conformitate cu gradul lor de depravare. Așadar, apelul la rațiunea naturală pentru construirea unei ordini politice și morale reprezintă o obligație religioasă pentru acest moment din istoria sacră. În acest context este evident rolul suveranilor politici care, consideră Hobbes, trebuie să fie garanția celei de-a doua veniri, al celui de-al doilea regat având puterea de a întocmi legi prin care să-i convingă pe oameni să creadă în Hristos, dar, subliniază el, **„credința nu are nici o legătură cu impunerea sau cu porunca și nici nu depind de acestea”**.⁵

În comunitatea sa civilă, Hobbes construiește biserica de stat și conferă conducătorului acesteia puterea de a interpreta Scriptura, însă e nevoit să respingă rezultatul moral al supunerii față de aceste interpretări ale Scripturii căci gândurile și credințele, care nu pot fi observate, nu cad sub incidența obligației.

Societățile civile, în accepțiunea hobbesiană sunt de mai multe tipuri, în funcție de diferența dintre persoanele cărora li se transmite puterea suverană. Astfel, avem trei tipuri de stat:

1. Cel în care toți au drept de vot – democrația
2. Cel în care doar câțiva dețin puterea – aristocrația
3. Cel în care o singură persoană este suverană

---

⁵ **Hobbes, Thomas – Leviathan**, cap. 3, subcap. 42, pg.433, apud Eisenach, Eldon

Faptul că Hobbes pledează pentru monarhia absolută este perfect justificat din punct de vedere al contextului istoriei, respectiv trebuie să ținem cont de dominația Bisericii în Evul Mediu și încercarea ei de a controla până și sfera civilă. În acest sens, doctrina lui Hobbes care tindea să scoată statul de sub influența Bisericii capătă un caracter firesc.

* * *

Am vorbit așadar de influențe asupra gândirii lui John Locke. Totuși, cred că trebuie menționat că prin termenul de „**influențe**” nu ne referim atât la sensul propriu al cuvântului, cât la o influență în sensul mai larg al cuvântului, de ferestre, spărturi în cursul unei istorii, spărturi ce au permis schimbarea unei mentalități și, astfel, un cadru propice creării unei lucrări precum **Scrisoare despre toleranță**.

Machiavelli, Luther, Hobbes au marele merit de a fi făcut posibilă crearea unei dimensiuni sociale în care conceptul de democrație să nu mai fie din start cenzurat sau negat de autoritățile vremii.

„SCRISOARE DESPRE TOLERANȚĂ” O REFORMĂ POLITICĂ ȘI SOCIALĂ

Lucrarea lui John Locke referitoare la doctrina toleranței pornește din start cu premisa că toleranța **„este trăsătura caracteristică esențială a adevăratei biserici”**.

Această operă reprezintă lucrarea de o importanță maximă atât prin sine, prin faptul că este o inovație prin ideile vehiculate cât mai ales prin faptul că dezvoltarea ideii de toleranță și separarea celor două domenii de putere, cel ecleziastic și civil, poartă în sine bazele pe care s-a dezvoltat societatea contemporană.

Ideea de toleranță este inserată sub mai multe aspecte:

1. În cadrul bisericii
2. În cadrul guvernării civile.

1. BISERICA

În primul rând lupta interreligioasă dintre diferite secte, trebuie să dispară întrucât consideră Locke:

„[...] indiferent ce neam se laudă cu vechimea locurilor și titlurilor sau cu splendoarea cultului său interior, în timp ce altele cu reformarea obiceiurilor lor, și toate laolaltă cu ortodoxia credinței, căci fiecare e ortodox pentru el însuși, toate acestea sunt mai degrabă trăsături ale luptei pentru putere

și dominație a unuia asupra celuilalt, decât ale bisericii lui Hristos.”⁶

Întâietatea și justiția asupra unei secte ori alta, era un motiv foarte des întâlnit în Evul Mediu. Locke însă spulberă aceste tipuri de discursuri patriarhale căci nu vede în ele decât, precum am amintit, trăsături ale luptei pentru putere și dominație.

După cum remarcă filosoful, oricine poate avea o pretenție în acest sens:

„fiind lipsit totuși de milă, modestie și altruism pentru întreaga omenire în general, chiar și pentru cei care nu sunt creștini, e departe de a fi el însuși un creștin adevărat.”⁷

O mențiune foarte importantă este în legătură cu stilul inovator de critică a lui Locke. Argumentelor sale aduse împotriva războaielor religioase, el le oferă ca sprijin chiar citatul din Biblie. Răspunde pretextelor ecleziastice pentru dominație folosindu-se de însăși armele lor, critică Biserica raportându-se la Biblie: **„Regii neamurilor domnesc peste ele (peste popoare)”** le spune Isus discipolilor săi **„,dar între voi să nu fie astfel”**.⁸

Vedem că rolul religiei este cu totul altul, principalul său scop fiind de **„a orândui viețile oamenilor după canoanele virtuții și pietății”**⁹, și nu îndeletnicirea cu războaie religioase. În acest sens să nu uităm că în Evul Mediu însăși capii bisericii își arogau puterea de a trimite soldații la război,

---

⁶ **Locke, John** – **Scrisoare despre toleranță**, pg. 211, Ed. Nemira, București, 1999

⁷ **Locke, John** – op. cit., pg. 211

⁸ **Locke, John** – op. cit., apud Biblia, Luca 22,25-26

⁹ **Locke, John** – op. cit., pg. 211

pretextând că ei luptă de partea lui Dumnezeu în așa zisele „războaie sfinte.”

Orice creștin, afirmă Locke, trebuie ca înainte de toate să ducă o luptă împotriva propriilor poftes și vicii, căci ar fi absurd ca cineva să se numească creștin fără a poseda calități precum virtutea, bunătatea sau sfințenia vieții: **„Să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului”**.¹⁰

Autorul pledează pentru eradicarea războaielor religioase fiindcă cei ce s-au implicat în astfel de acte trebuie să fie preocupați în primul rând de grija propriei mântuirii și abia apoi să se preocupe de a altora:

„[...] e imposibil ca aceia care au primit cu adevărat creștinismul în sufletele lor să se ocupe în mod sincer și din toată inima cu creștinarea altora.”¹¹

În continuare, Locke le răspunde celor amintiți mai sus că, din moment ce cei așa ziși **„slujitori ai Domnului”** care-i persecută, îi chinuiesc sau îiucid pe alții sub pretextul religiei și al implementării creștinismului, cum se face că aceștia nu aplică același tratament și pentru prietenii lor sau pentru membrii congregației lor care **„comit păcate clare împotriva preceptelor Bibliei”**.¹² Cum se face – se întreabă Locke – că acești frecvenți apărători ai religiei care comit atrocități față de unii permit în același timp ca desfrânarea, violența sau răutatea să domine printre membrii grupului lor.

Sensul criticii lockeene nu trebuie interpretat greșit. El nu consideră separările dintre secte ca o piedică în calea mântuirii sufletului, însă amintește că fapte precum **„adulterul, păcatul**

---

¹⁰ **Locke, John** – op. cit., pg.212, apud Biblia, 2 Timotei, 2.19

¹¹ **Locke, John** – op. cit., pg. 212

¹² **Locke, John** – op. cit. pg. 212

trupesc, necurătenia, destrăbălarea, idolatria și alte asemenea lor nu poate fi negat că sunt lucrarea cărnii” iar, „cei care fac unele ca acestea nu vor moștenii împărăția Domnului”¹³

În sprijinul afirmațiilor sale, Locke oferă exemple din viața lui Iisus:

„Dacă, asemenea Împăratului mântuirii noastre ei doresc cu sinceritate binele sufletelor, atunci vor pași pe urmele sale și vor urma pilda desăvârșită a Prințului păcii, care și-a trimis soldații să supună neamurile și să le strângă în biserica SA nu înarmați cu sabia sau cu alte instrumente de luptă, ci cu Scriptura păcii și cu sfințenia desăvârșită a vorbei lor. Aceasta a fost metoda Sa.”¹⁴

Ideea separării cârmuirii civile de cârmuirea religioasă reprezintă un punct de bază al cărții. Urmărind prin această reformă stoparea conflictelor religioase în virtutea ideii de toleranță, probabil că Locke nu a fost conștient de impactul puternic al acestei reforme atât în cadrul epocii sale cât și prin uriașa contribuție pe care a adus-o modernității. Desigur au mai existat tendințe în acest sens la Machiavelli, Hobbes sau chiar Boccaccio însă opera lockeeană are marele merit de a fi înfăptuit ruptura finală față de vechiul sistem politico-social, punând bazele prin însăși acest act al societății moderne.

Locke, se dovedește a fi un excelent analist social și un bun cunoscător al firii umane. Principalul motiv pentru care trebuie să se distingă și să se stabilească limitele dintre cârmuirea civilă și cea religioasă este pentru a se evita situația:

---

¹³ **Locke, John** – op. cit., pg. 213, apud Biblia, Galateni, 5.21

¹⁴ **Locke, John** – op. cit., pg. 213

„că unii să nu-și poată ascunde spiritul de persecuție și cruzimea necreștinească sub pretextul grijii pentru bunătatea obștii și ascultare legilor, și pentru că toți ceilalți să nu poată căuta să rămână nepedepsiți pentru desfrâul și destrăbălarea lor sub pretextul religiei, într-un cuvânt pentru ca nimeni să nu se poată amăgi pe sine sau să înșele pe alții sub pretextul loialității și supunerii față de prinț sau al iubirii și sincerității față de cultul Domnului”¹⁵

2. COMUNITATEA CIVILĂ

Aceasta apare sub două aspecte :

2.1. Schițarea structurii comunității și setul de legi pe care se bazează

2.2. Eliminarea domeniului ecleziastic din cel public

2.1. Petru a trasa limitele celor două sfere de influență, Locke schițează un portret al comunității civile.

Orientarea sa liberală – de altfel în viața reală, Locke a fost și rămâne personalitatea tutelară a liberalismului modern – îl determină să pună la baza societății civile ca trăsătură fundamentală ideea de democrație.

Dreptul la proprietate, care este o trăsătură definitorie a sistemului politic capitalist, după Locke trebuie să facă parte din comunitate. Pentru a înțelege mai clar puternicul aport al ideilor lockeene la sistemul politico-administrativ actual este necesar să trasăm principalele caracteristici ale comunității, așa cum a fost ea gândită de Locke:

- Comunitatea „este o societate a oamenilor construită doar în vederea dobândirii, conservării și promovării propriilor

---

¹⁵ **Locke, John** – op. cit., pg. 213

interese civile”¹⁶

- Interesul civil reprezintă „viața, liberatatea, sănătatea și tihna trupului, de asemenea posesia de bunuri exterioare cum ar fi banii, pământul, casele, mobilele și altele asemănătoare lor”¹⁷

- datoria magistratului civil este „executarea imparțială a legilor egale și protejarea față de toți în general și față de fiecare în parte corecta posesie a bunurilor aparținând acestei vieți”¹⁸

- Pedepsa pentru încălcarea legilor dreptății și echității publice, stabilite în vederea conservării acestor bunuri constă în **„privarea totală sau parțială de acele interese civile sau bunuri de care, [...] omul ar fi putut și trebuie să se bucure”**.¹⁹

Dar, cum acest întreg fundament nu se poate menține fără o forță capabilă să aplice legea:

- „magistratul trebuie înzestrat cu forța și puterea tuturor supușilor în vederea pedepsirii celor care încalcă drepturile cuiva”²⁰

Am văzut argumentele lockeene pentru eliminarea și prevenirea influențării magistratului civil de către domeniul ecleziastic. Totuși pentru că separarea dintre cele două sfere să fie completă autorul trece în continuare la respingerea oricăror influențe și imixtiuni ale religiei în politic.

2.2. Se pleacă de la ideea că „grija pentru suflete nu este încredințată magistratului civil mai mult decât oricui altcuiva”²¹

---

¹⁶ **Locke, John** – op. cit., pg. 215

¹⁷ **Locke, John** – op. cit., pg. 215

¹⁸ **Locke, John** – op. cit., pg. 215

¹⁹ **Locke, John** – op. cit., pg. 215

²⁰ **Locke, John** – op. cit., pg. 215

²¹ **Locke, John** – op. cit., pg. 216

Autorul aduce două argumente în sprijinul acestei ipoteze:

- Ar fi imposibil ca Dumnezeu să fi înzestrat pe cineva cu asemenea putere asupra altcuiva, încât să-i impună propria religie

- Ar fi absurd să presupunem că cineva poate renunța în asemenea măsură la grija propriei mântuiri, încât s-o lase pe seama altuia, căci religia este în esența sa „**o convingere interioară și completă a minții**”.²²

Mai mult chiar, procedând în felul acesta, adică închinându-ne unui cult de a cărui adevăr ne îndoim nu facem decât să păcătuim față de Dumnezeu prin ipocrizie și sfidare.

Concluzionând putem afirma că grija pentru suflete nu poate aparține magistratului civil, întrucât atribuțiile sale constau în forța exterioară pe când religia reprezintă o convingere interioară. Chiar dacă prin forța legilor și tăria pedepselor magistratul ar putea să convingă sau să schimbe judecata oamenilor, acest lucru nu ar ajuta în schimb la mântuirea sufletelor lor. Numai urmându-l pe Dumnezeu putem găsi fundamentele datoriilor noastre.

Pentru autor, **adevărurile religiei se pot stabili cu ajutorul rațiunii**, astfel ele devenind un bun inteligibil și comun tuturor oamenilor. Sunt puse în acest fel bazele unui creștinism rațional.

Multe din ideile religioase provin direct de la Dumnezeu iar ideile revelației stau alături de ideile obținute prin rațiune și intră împreună în domeniul credinței. Deși, adevărurile provenite direct de la Dumnezeu, prin revelați, sunt mai certe, credința nu este opusă rațiunii:

„Căci, nefiind decât un adevăr unic, un singur drum spre rai, ce speranțe ar fi ca mai mulți oameni să fie călăuziți spre acesta, dacă nu au altă regulă de urmat în afara religiei curții,

---

²² **Locke, John** – op. cit., pg. 216

fiind obligat să renunțe la cunoaștere prin intermediul propriei lor rațiuni, opunându-se îndemnurilor propriilor conștiințe și lăsându-ne orbește în voia cârmuitorilor lor și religiei pe care ignoranța, ambiția sau superstiția au încetățenit-o în țările în care s-au născut?”²³

Rezumând cele spuse anterior vom conchide în acord cu Locke, că întreaga putere a cârmuirii civile privește doar interesele civile ale oamenilor, limitându-se la grija pentru bunurile ce aparțin acestei lumi fără a avea de-a face cu lumea de apoi.

Biserica este definită sub două aspecte:

1. Aspectul atribuțiilor și al limitelor sale în virtutea ideilor de toleranță
2. Aspectul structural:
  - a) forma exterioară și ritualurile cultului
  - b) canoanele credinței

1. Înainte de a face o analiză în profunzime a structurilor clericale, filosoful oferă o definiție bisericii care, pentru el, este societatea liberă și voluntară a oamenilor, adunați într-o comunitate din proprie voință în scopul venerării lui Dumnezeu pentru a obține mântuirea sufletelor lor. Pentru ca lucrurile să fie și mai clare, vom face o analiză schematică a acestei comunități precum și a relațiilor din cadrul ei.

Astfel:

- Nimeni nu s-a născut membru al unei biserici, căci dacă am urma această idee ajungem la o situație absurdă – toți

---

²³ **Locke, John** – op. cit., pg. 217

oamenii și-ar păstra credința în aceeași manieră în care își păstrează pământurile, sau în general, bunurile, averea. Nimeni nu este în mod natural legat de vreo biserică sau sectă, că se alătură în mod voluntar societății religioase care i se pare justă, speranța mântuirii fiind singurul motiv pentru care intrăm într-o astfel de comuniune.

- Nici o societate, fie ea ecleziastică ori de altă natură, nu va putea rezista fără anumite legi care să o mențină într-o formă încheagată. Însă, întrucât așa cum am amintit, societatea bisericească trebuie să fie liberă, putem admite că dreptul de a face legile nu aparține altcuiva decât societății însăși sau anumitor persoane pe care acea societate i-a autorizat pentru aceasta.

- Argumentul clasic al supremației unei biserici, datorat succesiunii ei pe linie istorică ce provine chiar de la primii apostoli este demolat de Locke care folosește în sprijinul supoziției sale însăși un argument din Biblie: **„unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor.”**²⁴, pentru că nimeni să nu aibă în felul acesta un conducător impus, ci unul pe care el însuși l-a ales.

- Celor care în numele așa zisei lor credințe îi torturează și îi persecută pe alții, autorul le răspunde tot prin intermediul Scripturii. Deseori Scriptura susține că discipolii lui Hristos trebuie să sufere persecuții, însă nicăieri nu se precizează că creștinii să-i persecute pe alții, obligându-i prin forță să adere la religia lor. În acest sens singurele mijloace de care adepții creștini au dreptul să se folosească sunt îndemnul, muștrarea și povața. Limita autorității ecleziastice se mărginește doar la a exclude din sânul comunității acele persoane care nu mai au nici o speranță de îndreptare.

- Nici o biserică nu este obligată, în virtutea toleranței, să

---

²⁴ Locke, John – op. cit., pg. 219, apud Biblia, Matei, 18:20

păstreze o persoană care deși a fost atenționată, continuă să încalce canoanele societății respective. Sentința excomunicării însă nu trebuie să fie urmată de o folosire dură a cuvântului ori a faptei, sau ca persoana respectivă să fie prejudiciată în privința averii sau a trupului întrucât, așa cum am arătat, aceste lucruri cad sub jurisdicția magistratului civil.

Nici o persoană particulară nu are dreptul să-i aducă prejudicii civile unei alte persoane sub pretextul apartenenței profesionale. Ceea ce se aplică în cazul persoanelor particulare de religii diferite, e valabil și în cazul bisericilor, astfel că nici una dintre acestea nu deține vreun ascendent sau jurisdicție asupra alteia, iar aceasta din două motive: în primul rând, se întreabă Locke, care este temeiul în virtutea căruia o biserică are puterea de a-i trata rău pe ceilalți, în al doilea rând fiindcă nu există un judecător, prin a cărui sentință să se determine superioritatea vreunui dintre ele. Atunci când un cult sau altul este întărit cu puterea civilă, pacea și altruismul propovăduite până atunci sunt lăsate deoparte, el suportând mai ușor răspândirea idolatriei, a superstiției și a ereziei în vecinătatea lor.

- Cel ce e înzestrat cu anumite funcții clericale, e dator nu doar să se abțină de la orice tip de violență, ci chiar să propovăduiască altruismul și pacea față de toți oamenii.

Implicarea conducătorului civil în problemele legate de credință nu are același aspect ca și în alte cazuri. În acest sens este dat un exemplu concludent: dacă prințul poruncește ca oamenii să urmeze negustoria în vederea asigurării traiului, atunci el va fi în măsură să despăgubească pe acela care urmând porunca sa și-a pierdut întreaga avere. În schimb, în privința vieții de apoi, dacă cineva alege un drum greșit, nu mai poate sta în putința magistratului să-l despăgubească sau să-i refacă situația.

Credința religioasă devine la Locke o alegere morală și asupra acestei alegeri puterea politică nu se poate exercita,

căci, la rândul ei are de făcut aceeași alegere pentru care nu există decât o singură cale și anume conștiința individuală:

„Mă pot îmbogăți printr-un meșteșug a cărui practicare îmi e neplăcută; mă pot vindeca de o boală folosind medicamente în care nu am încredere; dar nu mă pot mântui printr-o religie în care nu cred și printr-un cult pe care nu-l pot suferi.”

* * *

După analizarea și trasarea limitelor și a atribuțiilor toleranței în cadrul religiei urmează să analizăm instituția ecleziastică și din punct de vedere structural.

2. În cadrul acestui aspect de analiză este necesar să diferențiem două aspecte esențiale:

2.1. Forma exterioară și ritualurile cultului.

2.2. Dogmele și canoanele credinței.

2.1. Definirea omului ca organism social presupune separarea intereselor civile de cele religioase.

- Dacă prima separare implică capacitatea trupului de a funcționa ca reprezentare socială a individului, în schimb cea de-a doua presupune capacitatea credinței, a îngrijirii sufletului ca reprezentare a relației dintre individ și Dumnezeu.

În privința organizării slujbelor, aceasta nu privește în nici un fel comunitatea atâta vreme cât desfășurarea cât și omiterea vreunei slujbe nu aduce avantaje sau daune libertății și averii cuiva.

În privința lucrurilor indifferente, acestea nu pot deveni prin mijlocirea autorității umane părți ale cultului Domnului,

întrucât atâta vreme cât aceste lucruri nu pot schimba sau afecta relația individului cu divinitatea, în mod cert nici o autoritate umană nu le poate oferi o astfel de demnitate.

Pentru a evita neclaritățile trebuie să distingem între o parte a cultului, care e hotărâtă de Dumnezeu, fiind implicit necesară și circumstanțele acestuia care, deși aparțin de cult totuși modificările lor nu sunt determinate, intrând astfel în sfera lucrurilor indiferente.

Magistratul, în virtutea limitelor amintite, nu are dreptul să interzică, folosindu-se de autoritatea sa, practicarea unor ritualuri sau slujbe în biserică, exceptând însă cazurile extreme în care astfel de ritualuri contravin legilor morale sau sociale.

2.2. Canoanele credinței se împart în practice și speculative.

2.2.1. Opiniile speculative nu pot fi impuse vreunei biserici prin legea pământului. În acest sens, magistratul nu poate interzice predicarea unor opinii speculative într-o biserică, căci acestea nu au nici o legătură cu drepturile civile ale supușilor. E adevărat că unele dintre aceste opinii speculative pot fi false sau absurde, însă acesta nu e un motiv suficient pentru a le interzice întrucât, consideră Locke:

„sarcina legilor nu e de a asigura adevărul părerilor, ci siguranța și liniștea întregii comunități.”²⁵

2.2.2. Părerile practice

O viață corectă și bună este determinată de acțiunile morale ale fiecărui individ. Ele însă țin atât de conștiința fiecărui individ, dar privesc într-o bună măsură și cârmuirea civilă, țin atât de magistrat cât și de conștiință. Pericolul apare

---

²⁵ **Locke, John** – op. cit., pg. 244

atunci când vreuna dintre aceste două jurisdicții o ignoră pe cealaltă sau luptă împotriva ei.

Atâta vreme însă cât un om nu încalcă drepturile altuia prin părerile sale greșite sau maniera nepotrivită de cult, atâta vreme cât prin părerile sale nu este încălcată vreo lege civilă, atunci acea persoană trebuie să fie tolerată, neputând fi vorba de utilizarea violenței în acest caz.

Pe lângă problema mântuirii sufletului trebuie analizată în primul rând problema conservării. În starea naturală, omul este supus mereu pericolului de a-și pierde proprietatea sau chiar viața în urma violențelor și atacurilor din partea altor oameni. Pentru a se evita această stare de haos, pentru a se evita un război al fiecăruia contra fiecăruia, oameni au creat în vederea asigurării traiului și proprietății o construcție artificială numită „societate” care e bazată pe anumite reguli.

Se poate pune însă întrebarea în virtutea cărui principiu omul devine proprietarul lucrurilor?

Locke va răspunde: PRIN MUNCĂ.

Omul fiind în mod natural proprietar al persoanei sale, va fi prin urmare proprietar și pe munca sa.

Lucrurile care până atunci au fost comune, în momentul în care omul a intervenit cu munca sa, îi devin proprii. Raportul omului cu natura se definește la Locke prin muncă, căci:

„Acele lucruri care sunt necesare desfășurării confortabile a vieții noastre nu sunt produse firești ale naturii și nici nu sunt deja potrivite ci pregătite pentru întrebuințarea noastră”²⁶.

Având în vedere însă faptul că oamenii mai degrabă ar prăda bunurile altora decât să încerce și ei însăși să producă, oamenii sunt nevoiți să intre în societate și astfel, prin ajutor reciproc și forță comună își pot conserva bunurile și traiul.

---

²⁶ **Locke, John** – op. cit., pg. 245

Societatea întemeiată pe contracte reciproce în vederea apărării bunurilor lor este bazată pe legi și pe autoritatea magistratului civil care să aplice aceste legi fie în cazul atacurilor altor popoare, fie în cazul violențelor dintre cetățeni. Acestea sunt limitele legislativului și țelul său.

Baza și garantul societății este oferită de o viață morală și pașnică, iar cei ce trăiesc în virtutea acestor principii, cei ale căror purtări sunt cinstite și pașnice, trebuie tratați în termeni egali cu ceilalți supuși, indiferent de apartenența lor religioasă. De altfel, acesta este și un bun argument politic întrucât, magistratul care nu îngrădește libertatea supușilor săi în probleme religioase se va bucura de sprijinul lor în situații dificile cum ar fi starea de război cu alte popoare.

Locke vede în interzicerea oficerii anumitor slujbe sau întruniri un motiv al discordiei și al luptelor și comploturilor civile. Scriptura nu poruncește astfel de lucruri, Biserica care **„nu-i judecă pe cei din afara ei”**²⁷ nu urmărește asta, iar societatea care-i cuprinde pe toți oamenii nu o poate impune.

Nu diversitatea opiniilor ci lipsa **toleranței** față de cei care au alte opinii este cauza tuturor relelor puse pe seama religiei. Conducătorii bisericilor, folosindu-se de sprijinul și orgoliul magistraților și de naivitatea mulțimilor, au împins pe oameni împotriva Scripturii și a legilor morale, împotriva ereticilor, lipsindu-i de posesiunile lor civile și uneori chiar de dreptul pentru viață.

Ce alt deznodământ firesc, afirmă Locke, poate decurge din faptul că oamenii se văd deposedați de bunurile lor obținute prin muncă și că sunt jefuiți și atacați de ceilalți dacă nu ripostează la rândul lor prin violență?

Odată cu această supoziție, filosoful face un apel către omenire, avertizând totodată că atâta vreme cât principiul

---

²⁷ **Locke, John** – op. cit., pg. 246, apud Biblia, Corinteni 5.11

persecuției religioase va triumfa, iar cei ce ar trebui să fie propovăduitorii păcii și armoniei vor continua să-i îndemne pe oameni la violență lucrurile vor rămâne neschimbate. Dacă fiecare dintre cele două sfere, atât cea bisericească, cât și cea civilă s-ar fi limitat la propriile lor atribuții, nu ar fi putut să apară conflicte între religii.

Lucrarea se încheie cu o rugă a filosofului care, sintetizează întreaga operă:

„Mă rog din tot sufletul Domnului Atotputernic ca Scriptura păcii să poată fi propovăduită și ca magistrații civili să dorească mai mult să-și conformeze propriile conștiințe legii lui Dumnezeu și să fie mult mai puțin îngrijorați de supunerea conștiințelor celorlalți prin legi omenești, putând astfel, precum părinții țărilor lor, să-și îndrepte toate povețele și strădaniile către promovarea bunăstării civile universale a tuturor copiilor lor, cu excepția acelor care sunt plini de ei, de necârmuit și dăunători pentru confrății lor; și că toți ecleziaștii care se vor moștenitorii apostolilor să calce pașnic și cu pioșenie pe urmele acestora fără a se amesteca în treburile statului, dedicându-se întru totul mântuirii sufletelor. Amin.”²⁸

---

²⁸ **Locke, John** – op. cit. pg. 257

IMPACTUL „SCRISORII DESPRE TOLERANȚĂ” ASUPRA GÂNDIRII MODERNE

După ce am încercat să prezentăm o analiză a lucrării atât dinspre trecut cât și în perioada în care a fost scrisă, consider că este important să urmărim consecințele acestei opere care a modelat practic meandrele gândirii moderne.

În primul rând **teoria contractului civil**, formă de acord între popor și guvernanți a fost preluată ulterior de Jean Jaques Rousseau. În concepția acestuia omul își recunoaște propria imperfecțiune astfel că își construiește în mod deliberat un dispozitiv bazat pe legi și norme selectate în mod rațional, pentru a interveni în acest fel în adaptarea sa comportamentală la un mediu în schimbare.

Rousseau, sub influența lui Locke, urmărește aflarea unor reguli care să permită stabilirea unui regim politic legitim, în acord cu cerințele rațiunii și ale dreptății absolute. Procedând întocmai ca și Locke, pornește de la analizarea tezelor monarhiste și apoi le combate prin argumente raționale, astfel:

1. Subordonarea oamenilor unii față de alții nu se poate întemeia pe natură întrucât, dacă ar fi astfel, familia, care este cea dintâi societate, atunci când copiii nu mai au nevoie de părinți atunci natura ar cere ca ea să se dizolve. Totuși acest lucru nu se întâmplă și dacă ea se menține aceasta nu se face decât prin convenție.

2. Ipoteza dreptului celui mai tare nu poate de asemenea să se mențină, întrucât cuvântul „drept” în această propoziție nu are nici un sens.

Trebuie astfel întocmită o convenție în vederea stabilirii unei autorități legitime. Totuși, nici un om nu poate printr-o convenție să-și înstrăineze libertatea. Sclavajul nu-și poate găsi justificarea nici în război, întrucât războiul nu urmărește decât distrugerea unui stat și nu dă nici un drept asupra necombatanților.

Nu doar în privința concepției asupra domeniului civil îl urmează Rousseau pe Locke ci și în privința celui clerical împărtășește cu filosoful englez idei comune. Așadar și Rousseau pledează pentru toleranță în religie cu mențiunea că:

„Pretutindeni unde intoleranța teologică este admisă e cu neputință ca ea să nu aibă și vreun efect de ordin civil.”²⁹

Opera lui Locke este concentrată pe ideea de toleranță datorită monarhiei absolute ce era instituită în acea perioadă. În acest sens trebuie menționat faptul că opera lui Rousseau nu este singulară, ci există o întreagă direcție de gândire centrată împotriva monarhiei despotice.

Din punct de vedere politic regimul respectiv definea îndeosebi absolutismul monarhic de drept divin. Acest regim a contribuit într-o bună măsură la acutizarea crizei socio-politice în parte prin lipsa contactului direct cu poporul.

Plecând de la aceste constatări și bazându-ne pe faptul că, după cum se știe, criza socio-politică din Franța secolului XVIII a degenerat în Marea Revoluție Franceză am îndrăzni a spune că filosoful englez a contribuit în mare măsură la această mișcare prin dezvoltarea unei gândiri politice rațional-

---

²⁹ Rousseau, Jean Jacques – **Contractul social**, pg. 210

constituționale. Pentru a reieși cu mai multă claritate influența lui John Locke asupra acestui moment crucial din istorie trebuie să amintim câteva din schimbările împlinite de această amplă mișcare de reformă. Ca orice mișcare de acest fel ea a însemnat atât demolare cât și construcție. Astfel, cea mai importantă cucerire a Revoluției Franceze a reprezentat-o în mod cert abolirea feudalității laice și ecleziastice. În timp, pe lângă aceste schimbări s-au adăugat: secularizarea bunurilor bisericii, confiscarea averilor nobililor emigranți. Tot în domeniul înființării noii economii se află înlăturarea barierei vămilor interioare, precum abrogarea unui regim fiscal învechit, bazat pe scutiri și privilegii.

În privința laturii constructive a mișcării revoluționare influența filosofului este și mai evidentă; așadar una dintre trăsăturile definitorii a fost grăbirea procesului de construcție a economiei capitaliste. În acest scop, noua clasă conducătoare impune proprietatea individuală ca fundamentală și recunoașterea valorii bunurilor mobiliare, ca izvor de bogăție alături de cele imobiliare, dezvoltarea economiei de schimb și crearea pieței naționale, libertatea comerțului, a tranzacțiilor financiare, a producției și a muncii. Proprietatea e definită întocmai ca în concepția lockeeană – pământul trece în mâinile celor care muncesc.

Din punct de vedere economic, odată cu Revoluția Franceză s-au creat primele structuri ale revoluției industriale, prin deschiderea unui început de mecanizare. Liberală și democratică, Revoluția Franceză propune îmbinarea liberalismului politic cu democrația socială. Marile idei contemporane și-au aflat sursa în această mișcare, începând cu ideea de libertate și egalitate precum și ideea de progres politic și social, de proprietate și prosperitate și mai ales de suveranitate a popoarelor. În sprijinul ideii noastre cât și pentru a vedea actualitatea gândirii filosofice lockeene în actualitatea zilelor noastre, vom oferi în continuare câteva din articolele din

Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului (26 august 1689), proclamată în urma revoluției.

Art. 1. – „Oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi. Distingțiile sociale nu pot fi întemeiate decât pe utilitatea comună.”

Art. 2. – „Scopul oricărei asociații politice este păstrarea drepturilor naturale și imprescriptibile ale omului. Aceste drepturi sunt libertatea, proprietatea, securitatea și rezistența la opresiune.”

Art. 3. – „Principiul oricărei suveranități rezidă în esență în Națiune. Nici un individ nu poate exercita o autoritate care nu emană în mod expres de la ea.”

Art. 4. – „Libertatea constă în a putea face tot ceea ce nu dăunează altuia: astfel, exercitarea drepturilor naturale de către fiecare om nu are alte limite decât cele care asigură celorlalți membrii ai societății folosința aceluiași drepturi. Aceste limite nu pot fi determinate decât prin lege.”

Art. 5. – „Legea nu are dreptul să interzică decât acțiunile dăunătoare societății. Tot ceea ce nu este interzis prin lege nu poate fi împiedicat și nimeni nu poate fi constrâns să facă ceea ce ea nu poruncește.”

Art. 6. – „Legea este expresia voinței generale. Toți cetățenii au dreptul să concureze personal sau prin reprezentanții lor la alcătuirea ei. Ea trebuie să fie aceeași pentru toți, fie că protejează, fie că pedepsește. Toți cetățenii, fiind egali în ochii ei, sunt la fel de admisibili în toate demnitățile, locurile și funcțiile publice, după capacitatea lor și fără nici o altă deosebire decât cea a virtuților lor și a

talentelor.”

Art. 7. – „Nici un om nu poate fi acuzat, arestat, nici deținut decât în cazurile determinate de lege și după formele pe care ea le-a prescris. Cei ce solicită, expediază, execută sau fac să fie executate ordine arbitrare trebuie să fie pedepsiți. Dar orice cetățean chemat sau prins în virtutea legii trebuie să se supună imediat, el se face vinovat prin rezistență.”

Art. 8. – „Legea nu trebuie să stabilească decât pedepse în mod strict și evident necesare și nimeni nu poate să fie pedepsit decât în virtutea unei legi stabilite și promulgate anterior delictului și aplicate în mod egal.”

Art. 9. – „Orice om fiind presupus nevinovat până ce a fost declarat culpabil, se consideră indispensabil să fie arestat, orice asprime care n-ar fi necesară pentru arestarea persoanei trebuie să fie cu severitate interzisă prin lege.”

Art. 10. – „Nimeni nu trebuie să fie tulburat pentru opiniile sale, fie ele chiar religioase, atâta vreme cât manifestarea lor nu tulbură ordinea publică stabilită prin lege.”

Art. 11. – „Comunicarea liberă a gândurilor și opiniilor este unul din drepturile cele mai prețioase ale omului; orice cetățean poate deci să vorbească, să scrie liber, având obligația de a răspunde de abuzul acestei libertăți, în cazurile determinate prin lege.”

Art. 12. – „Garantarea drepturilor omului și ale cetățeanului face necesară o forță publică; această forță e deci instituită în avantajul tuturor și nu pentru folosința particulară a celor cărora îi este încredințată.”

Art. 16. – „Orice societate în care garantarea drepturilor nu este garantată, nici separarea puterilor determinată nu are deloc Constituție.”

Art. 17. – „Proprietatea fiind un drept inviolabil și sacru, nimeni nu poate fi lipsit de ea decât atunci când necesitatea publică constatată legal i-o cere în mod evident și cu condiția unei drepte și prelabile indemnizații.”

* * *

De asemenea este cunoscut impactul gândirii lockeene asupra unui alt moment important al istoriei, înrudit în bună măsură prin concepții cu doctrina Revoluției Franceze și anume **Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii.**

Nu cred că este greșit să vedem în Locke un reformator de categorie specială, și nu un reformator de tipul celor care provoacă o mișcare în sânul maselor populare în fruntea cărora se așează, un reformator de un tip mai profund, din cadrul acelor care prin noutatea și profunzimea ideilor formulate fundamentează bazele mișcărilor populare amintite. Astfel, dacă nu ar fi existat un gânditor precum Locke care să-l influențeze pe reformatorul american Thomas Jefferson probabil că nu ar fi existat nici Declarația de independență a Statelor Unite (iunie 1776). În acest sens cred că ar fi necesară enumerarea câtorva articole care stau drept girant pentru înrâurirea avută de filosoful englez:

Art. 1. – „Toți oamenii se nasc în mod egal liberi și independenți: au drepturi sigure, esențiale și naturale, de care nu pot prin nici un fel de contract, să-și lipsească sau să-și despoaie urmașii: acesta sunt dreptul de a se bucura de viață și de libertate, ca mijloace de a obține și de a poseda proprietăți, de a căuta și de a obține fericirea și siguranța.”

Art. 2. – „Întreaga autoritate aparține Poporului și, drept urmare, emană de la el: Magistrații sunt Mandatarii săi, slujbașii săi sunt răspunzători în fața lui în toate situațiile.”

Art. 3. – „Guvernul este sau trebuie să fie instruit pentru binele comun, pentru apărarea și siguranța Poporului, Națiunii sau a Comunității. Dintre toate diversele forme de guvernământ, este aceea care poate asigura în cel mai înalt grad fericirea și siguranța și care este cel mai real ferită de primejdia proastei administrări. Așadar, ori de câte ori un Guvernământ va fi incapabil să îndeplinească aceste condiții, sau va lucra împotriva lor, majoritatea Comunității are dreptul neîndoielnic, inalienabil și imprescriptibil de a-l reforma, schimba sau aboli, așa cum va crede cel mai potrivit pentru folosul public.”

Art. 4. – „Nici un om, colegiu sau asociație de oameni nu poate avea alte titluri care să-i îndrituiască la obținerea unor anumite avantaje sau privilegii, exclusive și distincte de cele ale Comunității, decât de cele oferite în virtutea serviciilor aduse binelui public; iar titlul acesta nu se poate transmite urmașilor și nu poate fi moștenit, căci ideea unui om născut Magistrat, Legiuitor sau Judecător este absurdă și împotriva naturii.”

Art. 5. – „Puterea legiuitoare și Puterea executivă a Statului trebuie să fie distincte și separate de autoritatea judiciară; și cum trebuie să ia asupra-le nevoile Poporului și să participe la rezolvarea lor, pentru ca Membrii celor două Puteri sus-numite să fie feriți de dorința de oprinare a altora, la termenul indicat, fiecare trebuie să revină la un statut privat, să intre iarăși în sânul Comunității de unde provine, iar locurile rămase libere să se ocupe prin alegeri suficient de dese, sigure și regulate.”

Art. 6. – „Alegerile de Membri care să reprezinte Poporul în Adunare trebuie să fie libere; și oricare om care a făcut suficientă dovadă a unui interes permanent și a unui atașament ce decurge din acesta față de interesele Comunității are dreptul să fie ales.”

Art. 7. – „Nici o parte din proprietatea unui om nu poate să-i fie luată și nici folosită în interes public fără consimțământul său al Reprezentanților săi legitimi; Poporul este legat doar prin legile pe care le-a aprobat astfel pentru binele public.”

Art. 8. – „Orice suspendare a legilor sau orice oprire a executării lor, în virtutea oricărei autorități, fără consimțământul Reprezentanților poporului, este o atingere adusă drepturilor lor și nu trebuie în nici un fel să existe.”

Art. 9. – „Orice lege cu efect retroactiv și care este făcută pentru a pedepsi delictе comise înainte de existența ei, este o lege opresivă și trebuie să ne ferim să adoptăm vreodată asemenea legi.”

Art. 10. – „În orice proces pentru crime capitale sau alte crime, orice om are dreptul să întrebe cauza și natura acuzațiilor care i se aduc, să ceară confruntarea cu acuzatorii și martorii lor, să aducă sau să ceară să fie aduși martori în favoarea sa sau orice altceva ce îi poate fi favorabil, să ceară o procedură promptă de către un Juriu imparțial din vecinătate fără al cărui consimțământ unanim să nu poată fi condamnat. Nimeni nu poate fi obligat să aducă dovezi împotriva sa și nici un om nu poate fi lipsit de libertatea sa decât printr-o Judecată de către Egalii săi, în virtutea legilor Țării.”

Art. 11. – „Nu trebuie să se ceară niciodată opțiuni

excesive, nici să se impună amenzi prea mari și nici să se aplice pedepse crude sau neobișnuite.”

Art. 15. – „O miliție regulată provenind din Corpul Poporului și cu obișnuința armelor este apărarea cuvenită, naturală și sigură a unui Stat liber; armatele pregătite mereu și pe timp de pace trebuie evitate ca primejdioase pentru libere și în orice caz, militarii trebuie ținuti întotdeauna în subordinea autorității civile și conduși de către aceasta.”

Art. 17. – „Un Popor nu poate păstra un Guvernământ liber și nu se poate bucura de libertate decât printr-un atașament ferm și constant la regulile justiției, ale moderației, ale transparenței, ale economiei și ale virtuții și printr-un recurs frecvent la principiile sale fundamentale.”

Art. 18. – „Religia sau Cultul sunt datorate Creatorului, iar modul de a se achita de aceste îndatoriri trebuie condus numai de rațiune și de convingeri, niciodată prin forță sau violență: de unde se înțelege că orice om trebuie să se poată bucura de cea mai deplină libertate a conștiinței și de libertatea cea mai deplină în alegerea cultului pe care i-l dictează conștiința sa; și nu trebuie împiedicat și nici pedepsit de vreun Magistrat decât în cazurile în care, sub pretextul Religiei, tulbură pacea, fericirea sau siguranța Societății. Este o îndatorire reciprocă a tuturor Cetățenilor de a practica toleranță creștină, dragostea și mila unii față de alții.”

* * *

Nimeni nu poate contesta faptul că SUA este „statul model” al democrației planetare pentru foarte multe națiuni ale

lumii. Cum a început construcția democrației americane? De către cine? Prin ce convulsii a trecut această națiune și stat democratic, de-a lungul a aproape trei secole? Cine și ce a făcut pentru menținerea și consolidarea independenței statale și apărarea a ceea ce se numește **DREPTURILE OMULUI**?

Iată teme cărora li s-a dat prea puțină importanță, literatura românească necunoscând lucrări temeinice de analiză în acest sens. Considerând teme de interes general, pentru cei interesați voi prezenta pe scurt personalitatea reformatorului american **Thomas Jefferson** părintele Declarației de Independență a Statelor Unite ale Americii de a cărei biografie sunt legate începuturile democrației americane și cartă scrisă a drepturilor și libertăților universale ale omului. Persoană cultă, cu o zestre de cunoaștere extinsă în multe domenii, Thomas Jefferson este profund influențat de ideile și gândirea lockeeană, idei la fel de actuale și în prezent ca în urmă cu trei sute de ani. Cel care avea să ajungă al treilea președinte al Statelor Unite ale Americii și părintele Declarației de Independență a SUA s-a născut în anul 1743, în localitatea Shadwell din Virginia, în familia unui funcționar cinstit, cunoscut și respectat de comunitate. Pe lângă funcția publică, tata Jefferson se remarcase ca un prosper plantator, fapt care asigurase familiei o stare materială mulțumitoare, putând fi catalogată ca avută, cu o avere apreciabilă în zonă.

Dând dovadă de o sete de cunoaștere pentru tot ce-l înconjoară, tânărul Thomas Jefferson urmează cursurile Colegiului William & Mary. Din motive neprecizate, după doi ani părăsește Colegiul, fără să fi obținut diploma. Mai bine de șapte ani, Thomas Jefferson își ocupă timpul cu practicarea avocaturii și cultivării plantelor, caracteristică și deja tradițională familiei. Impunându-se prin comportament și activitatea desfășurată în comunitatea locală, Jefferson devine membru al camerei inferioare a Parlamentului local.

Prima lucrare scrisă cu care atrage atenția opiniei publice

americane este eseul **PRIVIRE SUMARĂ ASUPRA DREPTURILOR ÎN ARMATA BRITNICĂ**, apărut în 1774. După puțin timp, în 1775 este nominalizat ca delegat al Virginiei la al II-lea Congres Continental. În anul următor, adică 1776 elaborează prima temă a **Declarației de Independență a Statelor Unite ale Americii**. Înainte de sfârșitul aceluiași an, Jefferson poate fi găsit în Adunarea Legislativă a Virginiei, unde își aduce o contribuție importantă în formularea și adoptarea unor reforme majore. Merită nominalizate două dintre cele mai importante: **Statutul Virginiei pentru libertatea religioasă și Propunere pentru extinderea cunoașterii**, care puncta reglementări privind învățământul public. Jefferson propunea învățământ primar accesibil tuturor; învățământ superior de stat printr-o universitate unde tinerii dotați să poată însuși o instruire suplimentară, un sistem de burse. Deși proiecte similare erau existente și practicate deja în majoritatea statelor americane, propunerile pentru extinderea cunoașterii ale lui Jefferson, nu au fost adoptate și pentru Virginia.

Importanța „**Statutului Virginiei pentru libertate religioasă**” constă în faptul că militează pentru o **toleranță** religioasă absolută și pentru o departajare totală a bisericii de instituția Statului. După cum era și firesc, propunerile lui Jefferson au cunoscut o puternică opoziție fiind totuși adoptate până la urmă în 1786 de legislativul din Virginia. Numeroase dintre ideile consemnate în „**Statutul Virginiei pentru libertate religioasă**” se regăsesc în Declarațiile drepturilor din alte state, apoi ceva mai târziu, în Constituția Statelor Unite.

După ce ocupă funcția de guvernator al Virginiei, între anii 1779-1780 Jefferson hotărăște retragerea din viața publică. Se dedică scrisului. Finalizează volumul „**Însemnări despre Statul Virginia**”. Printre multe alte idei interesante autorul formulează o declarație în care condamnă instituția sclaviei.

În 1782 Jefferson este greu încercat de viață prin decesul soției sale cu care a conviețuit zece ani și cu care a avut 6 copii. Nu se mai recăsătorește.

După puțin timp totuși, Jefferson decide să revină în politică. Ajunge în Congres. Printre multe alte propuneri legislative formulează două de importanță deosebită: **introducerea sistemului monetar zecimal și abolirea sclaviei în noile state**. Prima propunere este respinsă, respectiv la votarea privind abolirea sclaviei, pierde la limită, la un vot diferență.

În anul 1784 Jefferson trece Atlanticul, pentru o misiune diplomatică în Franța, succedându-l pe Benjamin Franklin în funcția de ambasador al Statelor Unite. Petrece în Franța 5 ani, timp în care în SUA este concepută și ratificată Constituția Statelor Unite.

Alături de alții, Jefferson s-a numărat printre partizanii adoptării unei Constituții, militând cu tărie pentru formularea și introducerea în textul legii fundamentale și a unei **declarații a drepturilor omului**.

Întors acasă, în anul 1789, este numit primul secretar de stat. În scurt timp divergențele privind concepțiile politice generează un conflict al cărui protagoniști sunt Jefferson și Alexander Hamilton care era secretarul Trezoreriei. Urmare a acestor divergențe, susținătorii lui Hamilton din teritoriu se organizează și întemeiază Partidul Federalist. Pe de altă parte, simpatizanții și susținătorii lui Jefferson se reunesc și alcătuiesc Partidul Democrat-Republican, care s-a impus în cele din urmă în societatea americană ca Partidul Democrat.

La alegerile din anul 1796 Jefferson decide să candideze pentru funcția supremă. Este însă depășit de John Adams. În conformitate cu legislația timpului, ca urmare a ocupării poziției numărul 2 în alegeri, devine vicepreședinte al Statelor Unite ale Americii. Nu dezarmează și candidează din nou, pentru funcția de președinte în anul 1800. De această dată,

obține voturile care îi conferă primul loc în ierarhia puterii, devenind președintele SUA, învingându-l pe Adams.

Ca urmare a temperamentului său moderat și echilibrat, promovează ca președinte un stil de muncă conciliant, cu toți foștii oponenți creând astfel un precedent de apreciat și reținut în Statele Unite.

Una dintre cele mai importante demersuri din timpul mandatului lui Jefferson este cumpărarea Louisiane, fapt care practic, a dublat teritoriul SUA la acea vreme. Evenimentul se poate consemna ca o performanță absolută în istorie, fiind **cel mai mare transfer** de teren pe cale pașnică din toată timpurile. Această tranzacție permite SUA transformarea într-o mare putere cu perspective deosebite pentru perioada următoare din foarte multe puncte de vedere. Artizanii principali cărora se datorează această „**afacere**” sunt **THOMAS JEFFERSON** pe de o parte, și **NAPOLEON BONAPARTE**, cel care a decis vinderea Louisiane. Trebuie știut însă că „**afacerea**” a fost pregătită, negociată și mediată de trimișii americanilor la Paris – Robert Livingston și James Monroe.

Este interesant de consemnat faptul că niciodată Thomas Jefferson nu și-a atribuit această tranzacție ca realizare personală în timpul mandatului său.

În anul 1804 simpatizat și agreat de americani, Jefferson este reales președinte. Deși ar fi avut aceleași șanse de reușită, popularitatea sa fiind menținută, hotărăște să nu mai candideze la alegerile din 1808, consolidând astfel precedentul stabilit de George Washington. Hotărăște să se retragă din nou din viața publică în 1809. Ultima acțiune guvernamentală pe care ține să o mai realizeze privește contribuția sa la înființarea Universității Statului Virginia în anul 1819. Astfel și-a putut vedea parte din programul gândit și propus legislativului din Virginia cu mai bine de patru decenii în urmă.

Ceremonia aniversării a cinci decenii de la proclamarea Declarației de Independență coincide cu un eveniment trist

pentru America. La 4 iulie 1926, Thomas Jefferson moare, după o intensă viață și activitate de 83 de ani.

Pe lângă abilitatea politică, acel har deosebit despre care nu se poate vorbi la mulți oameni de stat ai lumii, Thomas Jefferson avea și multe alte talente. Vorbea cursiv șase limbi străine. Stăpâna bine științele naturii și matematicile. A dovedit practic că poate fi și un fermier de succes, promovând tehnici moderne de cultivare în ferma familiei. Nu în ultimul rând, se poate spune că a fost un ambițios fabricant, un inventator de mică anvergură și un arhitect înzestrat. Ca urmare a calităților personale și a realizărilor materializate pe parcursul existenței sale Thomas Jefferson ocupă un loc distinct în ierarhia valorilor umane universale.

„În stabilirea adevăratei lui importanțe, ar trebui să luăm în considerare, Declarația de Independență, deoarece conceperea acesteia este apreciată ca o realizare ieșită din comun.”³⁰

Legătura dintre Declarația de Independență, filosofia lockeeană și Thomas Jefferson este subliniată în mod mai mult decât relevant de către Michael H. Hart:

„În primul rând se impune precizarea că Declarația de Independență nu este parte a sistemului legislativ al Statelor Unite. Importanța ei preliminară rezidă din afirmarea idealurilor americane. Mai mult, ideile exprimate în ea, nu-i aparțineau lui Jefferson, ci derivau în mare parte din scrierile lui John Locke. Declarația nu era filozofie originală și nici nu fusese concepută în acest sens; mai degrabă și propunea să fie o exprimare concisă a gândurilor deja împărtășite de mulți

---

³⁰ **Michael, H. Hart – 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii**, Editura Lider, Editura Sirius, ediția a IV-a, București 1992, p. 213.

americani.”³¹

Care a fost contextul în care a fost gândită, redactată și proclamată Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii?

Confruntările de Lexington și Concorde marchează în aprilie 1775 începutul războiului. Cu aproape un an și jumătate înainte de Declarația de Independență. După începerea războiului, administrațiile coloniilor americane au fost puse în fața unei situații delicate: solicitarea unei independențe totale pentru teritoriile în discuție sau să opteze pentru un compromis cu autoritățile engleze?

La Congresul continental din primăvara anului 1776 era vehiculată cu preponderență a doua variantă. Primul care a propus la data de 7 iunie 1776 declararea independenței coloniilor americane față de Marea Britanie a fost Richard Henry Lee din Virginia. Însă votul pentru aprobarea rezoluției depuse de Lee și un comitet condus de Jefferson este amânat. S-a considerat că înaintea luării unei decizii finale este necesară elaborarea unui document public care să cuprindă motivele justificative pentru cererea și obținerea independenței. În vederea elaborării documentului, membrii comitetului au hotărât să-l lase pe Jefferson să conceapă după propria gândire și optică textul Declarației.

După o scurtă perioadă, adică la 1 iulie 1776 Congresul trece pe ordinea de zi a discuțiilor moțiunea lui Lee. A doua zi documentul care conținea decizia crucială de declarare a independenței este aprobat cu unanimitate de voturi.

Imediat după această reușită s-a pus în discuție și textul lui Jefferson, care a fost adoptat în Congres, cu foarte puține modificări, la data de 4 iulie 1776.

Iată deci, o a doua materilizare – după **Statutul Virginiei**

---

³¹ Idem p. 213.

pentru libertatea religioasă – a ideilor și conceptelor filosofice lockeene care îi conferă lui Thomas Jefferson dreptul de a candida pe lista celor mai însemnate personalități din istoria omenirii.

„Desigur, ideile religioase fuseseră exprimate de câțiva filosofi proeminenți înaintea lui Jefferson, inclusiv de John Locke și Voltaire. Totuși, statutul lui Jefferson depășea cu mult ideile lui Locke. Mai mult, Jefferson a fost un politician care a reușit să-și vadă propunerile înglobate în acte legislative, iar propunerea sa a influențat și alte state, atunci când acestea și-au conceput sistemul de drepturi civile” – subliniază același Michael H. Hart.

Din această succintă prezentare a personalității celui care a fost Thomas Jefferson, reiese în mod evident influența filosofiei lockeene asupra gândirii și activității acestuia.

„Chiar dacă unele dintre ideile sale își trag seva din cele ale unor personalități ca James Madison, John Locke sau Voltaire, alături de George Washington, Thomas Jefferson a jucat un rol decisiv în obținerea independenței țării sale și crearea instituțiilor democratice.”³²

* * *

Când ne referim la impactul filosofiei lockeene asupra epocii moderne, trebuie să vorbim așadar în primul rând de Secolul Luminilor. Dar ce este propriu acestei epoci? În primul rând faptul că **a așezat omul în centrul preocupărilor sale**. Această tendință, prezentă într-o oarecare măsură în cadrul

---

³² **Michael, H. Hart – 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii**, Editura Lider, Editura Sirius, ediția a IV-a, București 1992, p. 215.

renașterii, trecând prin filtrul filosofiei lockeene a reușit să fie reluată și mult adâncită în timpul perioadei iluministe care este una în care se pune accentul pe educarea maselor, educația devenind astfel punctul de maximă focalizare al orientărilor socio-politice din acea epocă.

Secolul Luminilor are o valoare proprie, întrucât vine cu o nouă viziune asupra lumii, pornind de la viziunea asupra omului. Cu siguranță, marele gânditor John Locke prin viziunea sa raționalistă a contribuit în mod fundamental la nașterea omului luminilor care, stăpân pe propriul său destin, odată înlăturate piedicile prejudecății, ale religiei și ale condiționării lor inerente propriei sale firi se definește ca ființă rațională, creatoare a civilizației.

Descendența ideilor lockeene își fac simțită prezența și în cadrul raportului omului cu transcendentalul. Astfel reprezentările vehiculate de biserică încep să devină tot mai șterse, iar omul de știință ia locul teologului în explicarea originii lumii.

Cu toate că în prezent John Locke este un autor mai puțin citat decât Descartes ori Kant, la o privire mai atentă vedem că opera lockeeană este o adevărată comoară din care s-au inspirat mulți filosofi moderni. Sesizăm în opera gânditorului englez conturată ideea că libertatea este un act superior de conștiință deoarece omul ascultă în cadrul ei de o lege pe care singur și-o oferă, nu de o înclinație. Însăși acțiunile realizate prin datorie și nu prin mijlocirea vreunei înclinații conferă omului autonomia conștiinței.

Putem sesiza apropierea dintre Kant și Locke, pe linia eticii, căci ceea ce-i desparte este de fapt o diferență de accent. În timp ce Locke este mai înclinat către spațiul comunitar, Kant este mai relaționist, centrându-se mereu pe raportul dintre individ și acțiunile sale asupra societății.

Influențele lui Locke nu se opresc doar asupra secolului XVIII ci merg chiar până la personalități ale secolului XX.

Astfel Stalin, reprezentat al gândirii marxiste, atunci când, într-un discurs ținut populației ruse vorbea de valoarea muncii și de faptul că șomajul a fost oficial eradicat (deși în fapt situația era cu totul alta), chiar dacă nu s-a inspirat poate direct din opera lockeeană cu siguranță i-a apreciat ideea referitoare la valoarea muncii conturată în următorul fragment din Scrisoare despre toleranță:

„[...] alături de suflete, care sunt nemuritoare, oamenii au de asemenea aici, pe pământ, viețile lor trecătoare, a căror stare fiind firavă și nesigură, de durată incertă, ei trebuie să se sprijine prin câteva convenții exterioare ce trebuie realizate sau conservate prin chinuri și muncă.”

Deși Locke prezintă avantajele ce decurg din societatea civilă există totuși o problemă: trecerea de la starea naturală la starea civilă se face prin încheierea unui contract; dar ne dăm seama că cel care încheie contractul nu este om pe deplin, el aflându-se încă în stare naturală. Ori, însăși acest act al încheierii contractului presupune că el este deja un om cu conștiință civică, însă nu se precizează clar trecerea de la natură la aceasta.

Odată stabilit contractul, se ajunge la un tip mai profund de libertate, care are loc la nivelul conștiinței – este vorba de conștiința civică. Având în vedere avantajele ce reies din acest fel de libertate, nu este surprinzător faptul că această lucrare a stat la baza gândirii și reformelor cetățenești din cadrul Revoluției Franceze. Am îndrăzni a spune chiar că lucrarea reformatoare a lui Locke a reprezentat chiar un „îndrumar” în reglementarea noii constituții.

Deși lucrarea este centrată cu precădere pe stabilirea drepturilor, a limitelor și a obligațiilor ce decurg din ideea de toleranță, se conturează însă și o idee mai profundă și anume aceea a unui naturalism civic, starea perfectă în care toți

cetățenii se respectă între ei pe baza conștiinței lor morale. Marx însuși va fi înflăcărat de existența unei astfel de idei, iar liderii comuniști de mai târziu precum Lenin vor încerca s-o pună chiar în practică.

Așadar ideea utopică a religiei civice și a egalitarismului a avut o viață lungă, făcându-se resimțită chiar și în prezent, în cadrul unor mișcări precum **Green Peace**, care-și au ca punct de plecare constatarea imperfecțiunilor și care militează pentru mai mult civism în cadrul acesteia.

Rezumând opera lockeeană putem spune că sensul general al libertății desprins din text este de libertate în lipsa coerciției sau libertatea individuală. După cum subliniază Friedrich Hayes în Constituția libertății, în primul rând prin conceptul de „libertate” trebuie înțeleasă o stare de care omul, trăind printre semenii săi poate spera să se apropie. Din acest motiv sarcina principală a unei politici a libertății trebuie să fie aceea de a minimaliza coerciția și efectele ei negative. Cu toate că există grade diferite de libertate, trebuie subliniat faptul că libertatea este unică, și nu variază în natură.

Desigur, problema gradelor de libertate este foarte importantă însă, dacă individul este liber sau nu aceasta nu depinde de gama sa de opțiuni, ci de măsura în care el se așteaptă să-și urmeze acțiunea conform intențiilor sale, sau de existența altuia care poate face să acționeze nu conform propriei voințe ci conform voinței acelei persoane.

În acest sens ne apare cu atât mai importantă insistența lui Locke pentru ca individul să aibă o sferă privată asigurată, asupra căreia alții să nu poată interveni.

Nu putem tăgădui importanța celorlalte sensuri ale libertății, precum libertatea politică sau libertatea interioară, metafizică. Reluând toate aceste tipuri de libertăți, sunt importante, însă oare nu se sprijină toate acestea pe noțiunea de libertate ca lipsă a constrângerii, pe libertatea socială. Este destul de greu să ne imaginăm o libertate politică în cadrul unui

regim totalitar, sau o libertate interioară, o libertate a convingerilor în cazul unor constrângeri extreme din partea altora. Noțiunea de libertate depinde așadar de conceptul de coerciție și nu va fi exactă atâta vreme cât acest concept nu este definit.

Legile și normele oferite de Locke în legătură cu acest concept sunt de maximă importanță, ele reprezentând premisele constituțiilor contemporane. Ele stau ca și garanții în scopul apărării libertății individului și a conștiinței.

CRITICI ȘI INCONSECVENȚE

Cum era și firesc, pentru orice operă filosofică de anvergură nici Scrisoare despre toleranță nu a lipsit din vizorul criticilor. Astfel **Pierre Manent** consideră că proiectul liberal definitivat odată cu aceasta își are originea într-un paradox: el întemeiază legitimitatea politică pe drepturile individului dar, individul nu există niciodată ca atare ci e produsul cât și producătorul altor indivizi. Așadar, el este condiționat de familie, de profesiune, de naționalitate și etnia sa. În virtutea acestei idei, politica liberală trebuie să înceapă prin restabilirea egalității naturale între indivizi, prin smulgerea lor din rețeaua de influențe și dependențe în care sunt prinși, cu riscul de a-i îndepărta definitiv de libertatea pe care o promite. În al doilea rând nici unul din elementele sistemului liberal nu este spontan sau durabil – libertatea de conștiință trebuie garantată de stat, neutralitatea statului depinde de respectarea anumitor legi, afirmarea individului presupune un consiliu reprezentativ, iar schimburile interumane trebuie reglementate astfel încât confruntările dintre interese să se păstreze într-un context echitabil.

În privința sistemului reprezentativ, odată ce-l analizăm începem să avem dubii cu privire la realitatea democrației. Studiind mai îndeaproape mecanismul reprezentării și având în vedere realități precum forțe financiare, medii de informare sau puteri ideologice într-adevăr legitimitatea democrației pare să se clatine. Sub aparența democrației ar fi instituită de fapt o oligarhie, astfel că minoritatea celor care dețin un capital

material sau cultural, manipulează în fapt instituțiile politice în beneficiul lor.

O altă observație asupra democrației se referă la faptul că acest concept este foarte greu de definit. De ce? Pentru că diversele aspecte ale fenomenului democrației sunt asumate de discipline diferite, de cele mai multe ori incapabile să comunice între ele. În acest sens, rolul democrației este de a așeza deosebiri și separații acolo unde alte regimuri nu le plasau. Observăm aici un paradox – libertatea individului este bazată de fapt pe izolarea sa. Întrucât problema regimului reprezentativ implică posibilități destul de grave și pentru că reprezentarea sa nu se poate transforma în opresiune este necesar să completăm separația dintre reprezentat și reprezentant prin separația dintre puteri. Puterile luate în discuție sunt cea legislativă și cea executivă. Puterea legislativă, ca și expresia voinței poporului, este singura reprezentativă. Dar, remarcă Montesquieu, la rândul ei puterea executivă are și ea partizani în rândul poporului. Există astfel patru categorii:

- la nivelul guvernului două puteri, executivă și legislativă
- la nivelul poporului două partide, cel al puterii executive și cel al puterii legislative.

Fiecare dintre aceștia vor încerca să-și atingă scopurile prin intermediul puterii pe care o susțin și la ale cărei favoruri aspiră. Voința lor însă nu va putea avea un efect imediat fiindcă forma de putere politică de la care așteaptă o favoare este limitată de o altă putere.

Faptul că Locke nu a ajuns la o viziune asupra puterii similară cu cea a lui Montesquieu, care a insistat asupra subordonării executivului de către legislativ e perfect justificat din punctul de vedere al realității politice în care a trăit filosoful, așa încât o distribuție egală a puterii între legislativ și executiv nu putea fi concepută atâta timp cât noțiunea de suveranitate își avea principiul în rege.

Manent consideră că cel mai puternic și totodată cel mai nobil motiv al adversarilor democrației moderne este faptul că ei considerau ca ceva extraordinar de periculos pentru om ambiția de a organiza lumea după bunul plac în loc să ne supunem legii divine sau să urmăm tradițiile sigure primite de la generațiile anterioare.

Să nu uităm și analiza pe care o face Friedrich Hayek asupra libertății umane. Acesta remarcă paradoxul democrației: omul natural ajunge în starea de om civil printr-o înțelegere superioară a lucrurilor, altfel spus prin rațiune. Folosirea rațiunii se bazează pe control și previzibilitate.

CONCLUZII

Dincolo de orice critici sau obiecții ce i s-ar putea aduce operei lockeene, aceasta însă are în primul rând marele merit pentru ca evoluția conceptului de libertate și implicit gândirea să poată progresa.

Firește, pot fi aduse numeroase critici acestei lucrări, însă scopul acesteia nu este de a aduce un elogiu operei lui Locke ci de a puncta marele său merit de inovator. Aș aduce în sprijinul celor afirmate până acum o celebră formulare a lui Thomas Kuhn:

„[...] Schimbarea de perspectivă a individului, nu depinde atât de natura mediului, pe de o parte, și de cea de știință, pe de altă parte, ci e vorba de schimbarea unei întregi tradiții, a unui mod de a vedea lucrurile care-i va schimba lumea cercetării.”³³

Concluzionând, aș spune că marele merit al gânditorului englez constă tocmai în acest fapt, anume în schimbarea unei paradigme de gândire. La un moment dat Kuhn afirmă că ușurința cu care astronomii au descoperit lucruri noi, folosindu-se de instrumente vechi și cercetând lucruri vechi se datorează schimbării de paradigmă pe care a introdus-o Copernic. Astfel ne întrebam la fel: ar mai fi fost posibilă o mișcare de reformă precum celebra Revoluție Franceză ori gânditori precum

---

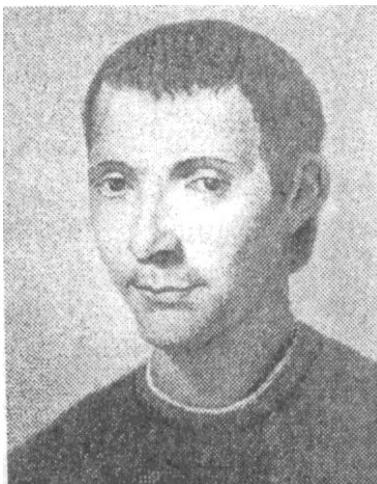
³³ Kuhn, Thomas S. – Structura revoluțiilor științifice, Editura Humanitas, București, 1999

Rousseau, Montesquieu, Voltaire fără existența unui principiu de pornire, fără paradigma lockeeană.

IDEILE CREATE DE LOCKE SUNT IMPORTANTE ATÂT PRIN PROFUNZIMEA LOR, CÂT ȘI PRIN ÎNSĂȘI FAPTUL CĂ AU FOST CREATE.

NICCOLO (di Bernadodei) MACHIAVELLI (1469-1527)

S-a născut în anul 1469 în Florența. A fost un important politician, scriitor și istoric, un strălucit diplomat, dramaturg și filosof, reprezentant al Renașterii italiene. Între anii 1498-1512 a ocupat funcția de Secretar de Stat al Consiliului seniorilor din Republica Florența. a îndeplinit numeroase și importante misiuni diplomatice. A fost un adept convins al necesității întemeierii unui stat național unitar, sub egida unei

monarhii absolute în Peninsula Italică. După revenirea familiei Medicii, căzând în dizgrație, este îndepărtat din viața politică și publică, fiind exilat la San Casciano.

Opera sa fundamentală **PRINCIPELE** este dedicată lui **Cesare Borgia**. În conținutul lucrării Machiavelii descrie cu mult realism și luciditate aspectele multilaterale ale perioadei în care a trăit, subliniind că **în politică dictează interesele și forța** și nu **considerentele morale**. A contribuit hotărâtor la despărțirea teoriei politice de morală și teologie. A adus un

realism nou în studiul politicii. Prin ideile exprimate în „**Istoriile florentine**”, din păcate neterminate, în care intuiește rolul istoric al luptei de clasă în Florența, se dovedește a fi unul dintre creatorii istoriografiei renascentiste italiene. Condamnat de Papalitate, majoritatea operelor sale au văzut lumina tiparului abia după anul 1782, printre care amintim comedia „**Mătrăguna**” și nuvelele satirice „**Belfegor arhideavolul**”.

După cum subliniam, Machiavelli este în principal amintit pentru **PRINCIPELE** lucrare de teorie politică. După apariția cărții, numele filosofului din Florența devine sinonim cu intrigile politice. Ca urmare a limpezirii analizelor detaliate, a tehnicilor politice de succes, deși deseori imorale, textul „principelui” se află și astăzi pe lista bibliografiei cursurilor de politică și filosofie care se predau în facultățile de profil a marilor universități ale lumii.

SCOPUL SCUZĂ MIJLOACELE. Iată sintagma ce rezumă foarte pe scurt ideea fundamentală din **Principele**. Machiavelli descrie tehnicile la care trebuie să recurgă politicianul în vederea atingerii obiectivelor propuse, **fără a lua în considerare justificarea morală a mijloacelor utilizate în acest sens.** Criticată pentru lipsa sensibilității morale, **Principele** rămâne o lucrare de o admirabilă consistență și integritate intelectuală.

Fără a intra foarte mult în amănunte în prezentarea lucrării fundamentale a gânditorului renascentist, trebuie să spunem că acesta ne înfățișează mijloacele prin care un conducător își poate atinge cel mai bine obiectivul odată ce a hotărât că acesta merită să fie obținut. Întregul conținut al lucrării are un evident caracter practic, fără a face referiri asupra corectitudinii metodelor. Putem identifica mai multe teze conform cărora scopurile politice sunt benefice. Conform judecății lui Machiavelli există trei „lumi” politice primare: 1- securitatea națională; 2- independența și 3- o constituție puternică.

Prioritar, este interesat de întrebările și posibilitățile practice referitoare la asigurarea succesului politic.

„Este inutil să urmărești un obiectiv politic bun prin mijloace neadecvate, fiindcă acesta va eșua cu siguranță. Pentru a avea succes trebuie să-și urmărești convingerile cu tărie și curaj, utilizând orice mijloc necesar.” – concluzionează Machiavelli.

Este clară ideea centrală a **manipulării celorlalți**, incluzând masa poporului în vederea obținerii puterii. Deși **virtutea** nu este prezentată **ca fiind bună**, aparenta virtuozității poate servii la atingerea obiectivelor politice. Acesta a fost probabil principala idee a filosofului care a deranjat și cauzat indignarea la dresa operei machiavelliene. Putem spune însă că autorul **Principelui** nu a fost deranjat de criticile caracterizate a fi de o sensibilitate ieftină și chiar ipocrită.

„În concluzie, dacă scopul unei persoane este bun în sine tot ce contează este îndeplinirea acesteia, iar pentru al realiza – spune Machiavelli - este nevoie să avem o mai multă putere decât oponentii noștri”.

Cu toate că Principele este „beton” în privința mesajului și ideilor „pentru o mai bună și corectă înțelegere este bine să se studieze și mai echilibrata lucrare machiavelliană **DISCURSURI**, în care este prezentat un cadru mult mai amănunțit al elementelor pe care trebuie să le conțină o Constituție reușită. Idealul politic al lui Machiavelli constă într-o republică guvernată de principii, conducătorii principatelor, dar și de nobilime și de cetățenii de rând deopotrivă, cu toții participând la Constituție.

Cu siguranță că Machiavelli nu a avut timp pentru tiranii, nu fiindcă oameni au dreptul inalienabil la libertate, ci fiindcă tiraniile au fost și sunt mai puțin stabile, mai crude și mai inconsecvente decât guvernările respectate de către o populație mulțumită într-o măsură rezonabilă.

„DISCURSURILE pot fi foarte bine citite de un liberal al

secolului al XVIII – lea, fără a-i produce mari surprize sau dezaprobare” - comentează Russell.

Thomas HOBBS (1588-1679)

Gânditor politic și filosof materialist englez este născut în anul 1588. Considerat continuator al lui Fr. Bacon, elaborează un empirism nominalist și raționalist aplicând matematica filosofiei, concepută ca doctrină despre corp și mișcare. Materialismul mecanicist a lui Hobbes reduce bogăția însușirilor senzoriale ale materiei la proprietăți geometrice și mecanice. Omul, egoist prin natura sa, se comportă ca un „**lup**” pentru semenii săi. În vederea cenzurii egoismului oamenii au creat Statul, un corp artificial, numit după monstrul biblic „**leviathan**”. Ca formă de guvernare, filosoful a propus monarhia absolută.

Thomas HOBBS a intrat în conștiința universală prin contribuția adusă în mai multe domenii, mai cu seamă în ceea ce privește dezvoltarea geometriei, balisticii și opticii, însă, el este recunoscut și amintit mai cu seama ca gânditor politic.

La fel ca Bacon și Descartes, a căutat să-și întemeieze și să-și structureze cercetările nu **pe descoperirea mai multor fapte**, ci pe găsirea și utilizarea unei noi metodologii. Știința

politică gândită de filosoful englez a fost conturată pentru prima dată în lucrarea „**Elenemts of Law**”, publicată în anul 1640. Inițial Hobbes nu a conceput conținutul lucrării cu intenția de a-l mediatiza, fiind destinat adeptilor regilor Carol I, cu scopul de a justifica acțiunile acestuia în fața Parlamentului care devenise din ce în ce mai ostil.

Din motive personale, Hobbes decide să-și petreacă aproape un deceniu de viață în Franța, unde dobândește reputația unui gânditor serios. În anul 1642, publică la Paris lucrarea „**De Cive**” în care dezvoltă tema tratatului „**Elements of Law**”. Profunzimea ideilor sale filosofice este însă cel mai evident surprinsă în capodopera „**LEVIATHAN sau materia, forma și puterea unui stat ecleziastic și civil**”.

Din contextul lucrării se poate reține că omul acționează potrivit anumitor legi naturale. Hobbes crede că starea naturală a omului este una conflictuală, atât timp cât ea nu este influențată și generată de regulile conviețuirii sociale. Doar o lege aplicată și impusă sub amenințare ar putea împiedica individul să revină la starea sa naturală.

„Fără acest legământ, societatea s-ar dezintegra și ar fi un război al fiecăruia împotriva tuturor celorlalți, iar rezultatul inevitabil ar duce la o viață solitară, săracă, meschină, crudă și scurtă” – crede Hobbes.

În concluzie, acesta avansează ideea necesității adoptării și legalizării unui **contract social** prin care omul să fie împiedicat de a reveni la **întunecata stare conflictuală naturală**. Fiecare om – spune Hobbes – acționează în conformitate cu principiul natural al autoconservării. Fiecare dintre noi dorește în mod natural ceea ce este bine pentru el. **Contractul** nu ar face altceva decât să asigure că obiectivele noastre nu pot fi atinse decât având în vedere și **binele altora**.

Contractul social consideră că ființele umane sunt conduse de forțe naturale. Ca urmare, totul în univers este corporal, existența sufletelor sau spiritelor imateriale fiind

exclusă. Chiar și Dumnezeu este pură materie. Un astfel de materialism necruțător nu mai fusese susținut din vremea anticilor, a presocraticilor greci. Aceste teorii îndrăznețe susținute și mediatizate au constituit adevărate acte de îndrăzneală și curaj având în vedere poziția puternică a Bisericii din acea vreme. Materialismul hobbesian trebuia să găsească totuși o cale de afirmare a liberului arbitru fără invocarea minții sau a sufletului imaterial. Cu toate că făcuse mare caz de starea naturală a omului, trebuia să ofere o explicație asupra modului în care s-au format societățile, urmând un acord. Pentru Hobbes liberul arbitru și determinismul nu se exclud reciproc, fiind noțiuni compatibile. Atâta timp cât omul este liber să-și urmeze înclinația sa naturală, care în esență constă în **supraviețuire și înmulțire**, el este liber să acționeze.

Dintre lucrările de valoare scrise, pe lângă cele menționate, mai este de reținut volumul „**Despre corp**”.

Martin LUTHER (1483-1546)

S-a născut în anul 1483 în orașul german Eisleben, în Tunringia. Educat încă din familie, cult, își însușește o aleasă educație universitară. La sugestia tatălui său, o perioadă de timp studiază dreptul. Își întrerupe studiile de drept și decide să devină călugăr augustin. În anul 1512, își defî-nitivează teza de doctorat, obținând titlul de doctor în teo-logie la Universitatea din Wittenberg. Recunoscându-i-se valoarea este primit în rân-durile cadrelor didactice ale Universității ajungând profesor de exegeză a Bibliei. Este întemeietorul protestantismului german. Intră în contradicție cu conducerea bisericii romano-catolice, atât în privința problemelor de dogmă cât și de etică, cu referiri directe la vânzările de **indulgențe**.

Nemulțumirile lui Luther la adresa Bisericii au prins contur în mod treptat. În timpul unei deplasări la Roma este pur și simplu șocat de corupția și activitățile contrare unui climat

religios ale clerului din capitala Italiei. Cea mai sfidătoare practică ce l-a inflammat pe Luther a fost cea a vânzării **indulgențelor** către publicul larg. **Indulgența** era o iertare a păcatelor acordată de Biserica Romano-Catolică ce însemna o reducere a timpului pe care omul păcătos urma să-l petreacă în Purgatoriu.

Ca reacție a nemulțumirilor sale, Luther concepe și redactează celebrele **nouăzeci și cinci de teze** în care denunța cu multă virulență abuzurile Bisericii, practicile anticredință și vânzările de indulgență. În data de 31 octombrie 1517 afișează pe ușa Bisericii din Wittenberg celebrele **nouăzeci și cinci de teze**. În același timp reușește să tipărească textul tezelor și să le răspândească în întreaga regiune. Această acțiune este caracterizată ca fiind un început al Reformei religioase lutheriene.

Acțiunile de protest împotriva Bisericii ale lui Luther devin tot mai agresive și vehemente. Călăuzit doar de ideile Biblice și rațiunea pură, contestă autoritatea Papei și a conciliilor generale ale Bisericii. În cele trei opusculă, scrise în anul 1520 – „**către nobilitatea creștină de naționalitate germană**”, „**de captivitate babylonica ecclesiae praeludium**” și „**de libertate chistiana**” – își prezintă propriile principii teoretice de reformare a Bisericii, punând în discuție fundamentele credinței catolice și chiar structura organizatorică a Statului papal de la Vatican. În același an, 1520, arde în piața publică bula papală **EXURGE DOMINE**. Așa cum era normal și firesc de așteptat, reacția Bisericii nu a întârziat. Protestatarul din Wittenberg este convocat în fața oficialităților ecleziastice. După derularea a numeroase audieri și ordine de retractare, Dieta de la Worms îl declară în anul 1521 eretic și proscris, fiindu-i interzise absolut toate lucrările. Este excomunicat de către Papă. Se merge mai departe fiind condamnat la moarte prin cea mai dură **practică de a ucide** - arderea pe rug – împreună cu toate cărțile și studiile elaborată

până la acea dată. Este salvat de la moarte prin răpire de către electorul saxoniei, Frederic Înțeleptul, protectorul său. Se ascunde timp de peste un an de zile. În toată această perioadă ideile sale cunosc o răspândire explozivă, primind un larg sprijin din partea populației germane, și chiar a unor principii germani.

Luther a fost foarte activ scriind mult, ideile și lucrările sale exercitând o influență mare asupra gândirii generale din epocă. Ca o realizare de excepție a anului 1521 este considerată traducerea Bibliei în limba germană. Acest fapt a făcut ca orice persoană care știa să citească să poată aprofunda dacă voia, în mod direct conținutul Sfintei Scripturi, fără a avea nevoie de serviciile preoților, fără a fi influențat în interpretarea textelor biblice, judecata făcând-o fiecare după propriile convingeri. Prin traducerea Bibliei, într-un stil impecabil, Luther și-a mai câștigat „**un calificativ**”, fiind recunoscut întemeietorul bazelor normelor limbii literare moderne germane, influențând enorm evoluția limbii și literaturii germane în ansamblu.

Gândirea teologică reformatoare a lui Luther nu poate fi analizată **în rezumat**, implicând o abordare mult mai largă, lucru pe care ni-l propunem într-o lucrare viitoare. Pentru a înțelege însă reforma lutheriană, vom face câteva scurte referiri la principalele idei care au zdruncinat profund clerul romano-catolic și nu numai.

Teologul german consideră că omul este atât de împovărat de păcate, faptele bune nefiind suficiente pentru a-l salva de caznele blestemului etern. Mântuirea omului poate fi realizată doar prin **CREDINȚĂ** și prin grația lui Dumnezeu. Așa stând lucrurile, vânzarea **diligențelor** de către Biserică ar constitui o practică **de afaceri** nepotrivită și ineficientă în totalitate. A considerat că preoții și Biserica nu pot să-și asume calificativul de intermediari între păcătos și Dumnezeu, în general **OMUL** putând contacta direct divinitatea prin **credință**, din orice loc și la orice oră. În acest context, doctrinele lui Luther conturau

rațiunea conform căreia rolul și scopul Bisericii Romano-catolice dispărea dintr-o simplă trăsătură de condei.

Pe lângă exprimarea clară legată de lipsa de rațiune a rolului esențial al Bisericii Luther a mai luat atitudine și împotriva altor practici bisericesti. A contestat existența **Purgatoriului** și obligativitatea clerului romano-catolic de a nu se căsători. A dorit să dea în acest sens propriul exemplu: s-a căsătorit în anul 1522 cu o fostă călugăriță cu care a avut șase copii.

Revenind la Reforma lutheriană, se poate spune că principala consecință a acesteia o reprezintă formarea a câteva secte protestante. Cu toate că protestantismul reprezintă doar o componentă a creștinismului, ca urmare a numeroșilor adepți, depășește alte religii cu rădăcini mai vechi existente în lume. O altă consecință importantă a Reformei a fost legată de răspândirea confruntărilor religioase pe **bătrânul continent**. Putem aminti în acest sens „**Războiul de treizeci de ani**” din Germania dintre anii 1618-1648. Apoi, conflictele politice dintre catolici și protestanți au influențat în mare măsură politica europeană, până în zilele noastre. Reforma lutherană a jucat un rol important și subtil în dezvoltarea intelectuală a occidentului european. Până la epoca în care a trăit Martin Luther nu a existat decât o singură Biserică oficială: **BISERICA ROMANO-CATOLICĂ**. Oricine se opunea acestei Bisericii era urgent catalogat ca fiind eretic, condamnat și de cele mai multe ori ars pe rug.

Studiind lucrările lutheriene cu multă atenție mai putem trage o concluzie interesantă: **teologul reformator a fost un antisemit înverșunat**. Virulența scrierilor sale, despre evrei, s-ar putea să fi pavat drumul spre ideologia hitleristă din Germania secolului XX.

Reforma nu a reprezentat doar o dispută teologică în epocă. Poate că în primul rând poate fi catalogată ca o revoltă naționalistă germană împotriva tendințelor exagerate de

influență ale Vaticanului. În mare măsură aceasta ar putea fi o explicație importantă a sprijinului deosebit primit din partea principilor germani. Indiferent de intențiile lui Luther, ideile sale au determinat un mare număr de protestanți germani să accepte și să promoveze absolutismul în chestiuni de politică, fiind posibil după cum subliniam ceva mai înainte ca Luther să fi **netezit** calea spre epoca lui Hitler.

Moare în anul 1546 în timpul unei vizite în orașul său natal Eisleben.

Dintre lucrările sale importante mai putem aminti „**Mesa germană și ordinea cultului**” „**Micul și Marele catehism**”, recunoscut oficial la Dieta de la Augsburg din 1530.

BIBLIOGRAFIE

● Arendt, Hannah, *Originile totalitarismului*, Ed. Humanitas, București, 1994

● **Iliescu, Adrian Paul, John Locke** și idealul modern al unei vieți fondate pe reguli, în vol. Al doilea tratat despre cârmuire / Scrisoare despre toleranță, Ed. Nemira, București, 1999

● **Jolley, Nicholas, Locke – His Philosophical Thought**, Oxford University Press Inc., New York, 1999

● **Kuhn, Thomas, Structura revoluțiilor științifice**, Ed. Humanitas, București, 1999

● **Locke, John, Scrisoare despre toleranță**, din vol. Al doilea tratat despre cârmuire / Scrisoare despre toleranță, Ed. Nemira, București, 1999

● **Machiavelli, Niccolo, Principele**, Ed. Mondero, București, 1997

● Machiavelli, Niccolo, *Arta de a governa și armatele naționale*, Ed. Biblioteca pentru toți, București

● Manent, Pierre, *O filozofie pentru cetățean*, Ed. Humanitas, București, 2003

● Manent, Pierre, *Istoria intelectuală a liberalismului*, Ed. Humanitas, București, 2003

● **Noica, Vulcănescu, Istoria filosofiei moderne – De la Rădulescu – Motru**, Renaștere până la Kant, Ed. Tess – Expres, București, 1996

● Randell, Keith, *Luther și Reforma în Germania, 1517-*

1555, Ed. All, București, 1994

● **Roșca Ioan N.,** *Introducere în filosofie*, Ed. Universitară, București, 2003

● Rials, Stephane, Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului, Ed. Polirom, Iași, 2002

● Socaciu, Emanuel-Mihail, *Filosofia politică a lui Thomas Hobbes*, Ed. Polirom, București

● Michael H. Hart, 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii, Ed. Lider, București, 1992.

● Philip Stokes, *100 de mari gânditori ai lumii*, Ed. Lider, București, 2003.

PARTEA A DOUA

1. Unirea face puterea – dar nu și în presă
2. Întrebări la care putem cu greu
răspunde
3. Scriitorii din Valea Jiului

PUNCTUL 1

UNIREA FACE PUTEREA DAR NU ȘI ÎN PRESĂ

Se știe de când lumea că unde-s doi puterea crește. Unirea face puterea. În orice sector de activitate, dar pare-se că nu și în activitatea jurnalistică, mai ales cea din Valea Jiului.

Se știe că imediat după decembrie 1989, s-a produs o explozie de ziare în zonă. A făcut „presă”, a editat ziare în tiraje chiar impresionante, oricine a dorit. Ce mari și importanți erau atunci tipografiile. Însă, în loc să se consolideze, să se profesionalizeze și să se adune, firavele colective redacționale sau „ziariștii totali” care editau titluri de unul singur fiind și șef și subaltern au continuat munca individual. Regula a fost aproape generală: s-au pierdut în scurtă vreme în vâltoarea transformărilor revoluționare postdecembriste.

Sclipiri de rațiune și idei de „tentative de unire” într-o asociație profesională a ziaristilor din Valea Jiului, sau pur și simplu asociații lucrative au fost mai multe în decursul anilor ultimului deceniu și jumătate. Prima încercare, în 1997. Gheorghe Duță, Mircea Bujorescu, Constantin Iovănescu și Ștefan Nemeček încearcă o „unire” pentru a edita împreună un cotidian local – **JURNALUL VĂII JIULUI**. În paralel sunt întocmite formalitățile birocratice cerute pentru Contractul de Asocierie în Participațiune, actul de naștere fiind semnat în fața

notarului pentru legalizare și oficializare de cei patru, la 11 iunie 1997. Ideea nu trăiește decât fix o lună. În 10 iulie 1997 se sparge înțelegerea. De ce? Nu mai contează după atâta vreme. **Activitatea** rămâne însă parțial în picioare, **asocierea** fiind continuată de Gheorghe Duță și Mircea Bujorescu. Editează împreună în continuare Jurnalul Văii Jiului, dar nu pentru multă vreme. Ziarul moare din lipsă de... mai multe. Păcat. În general, la români, treburile merg bine până se ajunge la „cine plătește?” sau „cine este șeful?”.

CONTRACT DE ASOCIERE ÎN PARTICIPATIUNE

Încheiat azi, 11.06.97, între următoarele părți contractante:

1. **S.C. DAGS COM IMPEX S.R.L.** cu sediul în Petroșani, înregistrată la Registrul Comerțului sub nr. J/20/1481/1992, cu Certificatul nr. 3543 eliberat de Direcția Generală a Finanțelor în data de 15.06.1992, cod fiscal R 2673445, cont 40/2006155 deschis la B.C.R. Petroșani, reprezentată prin domnul Duță Gheorghe, administrator.

2. **S.C. REALITATEA ROMÂNEASCĂ COM SERV S.R.L.** cu sediul în Vulcan, strada Romanilor, nr.6, înregistrată la Registrul Comerțului sub nr. J/20/707/1991, cu Certificat nr. 3212, eliberat de DGFP în data de 29.07.1991, cod fiscal R 2153167, CONT 40/72203163 deschis la B.C.R. Petroșani, reprezentată prin domnul Nemeček Ștefan, asociat unic.

3. **S.C. TIMPEX S.R.L.** cu sediul în Petroșani, strada 22 Decembrie nr.19/3, înregistrată la Registrul Comerțului sub nr. J/20/506/1991, cu Certificatul nr. 2675 eliberat de DGFP la 02.07.1991, cod fiscal R 2134742, cont 40/2803141 deschis la B.C.R. Petroșani, reprezentată prin domnul Iovănescu Constantin, asociat unic.

4. **Mircea Bujorescu**, născut la 27 ianuarie 1952, în comuna Căpreni, jud. Gorj, domiciliat în Petroșani, strada Ion Creangă, bloc16, ap.5, B.I. seria GA nr.985/12, eliberat de Poliția Petroșani la data de 16 decembrie 1991.

II. OBIECTUL CONTRACTULUI

Părțile semnatare doresc să se asocieze fiecare conform aportului social, în vederea realizării unei asocieri având ca scop:

- editarea de ziare, cărți, pliante, afișe, broșuri, materiale publicitare, etc.;
- agenție de presă;
- agenție de publicitate;
- producție radio și televiziune;
- alte materiale necesare mijloacelor de comunicare în masă, etc.

III. Asociația va purta denumirea **“ALTPRESS”** și așa va fi recunoscută față de terțe persoane.

IV. Asociația ALTPRESS va avea ștampila proprie pentru acte oficiale.

V. CONTRIBUTIA PĂRȚILOR

5.1. Părțile contribuie cu sume egale, în proporție de 25%, respectiv:	
• S.C.DAGS COM IMPEX S.R.L.	5 000 000 lei;
• S.C.REALITATEA ROMÂNEASCĂ COM SERV S.R.L.	5 000 000 lei;
• S.C.TIMPEX S.R.L.	5 000 000 lei;
• BUJORESCU MIRCEA	5 000 000 lei;
TOTAL	20 000 000 lei

5.2. Această valoare, constituind patrimoniul asociei ALTPRESS, adus de asociați, se va restitui în natura sau echivalent în lei la lichidarea asociei, după deducerea cheltuielilor în proporția rețcută din aportul social.

DUȚĂ GHEORGHE
ȘTEFAN NEMEČEK
CONSTANTIN IOVĂNESCU
MIRCEA BUJORESCU

[Handwritten signatures]
etc. Bujorescu

O altă încercare de asociere se derulează în anul următor la 30 martie 1998 între SC REALITATEA ROMÂNEASCĂ SRL și SC POLIPROMIN SRL. Deși ideea a fost constructivă putând ridica activitatea jurnalistică din Valea Jiului la cote valorice fără exemple anterioare, proiectul moare înainte de a se naște. De ce? Nu mai contează.

S.C.I.M. POLIPROMIN S.R.L.
REGISTRATURA
IESIRE Nr. 16
DATA 30.03.1998

CONTRACT DE ASOCIERE ÎN PARTICIPAȚIUNE

I. Încheiat azi 30.03.1998 între următoarele părți contractante:

1. **SC REALITATEA ROMÂNEASCĂ SRL** cu sediul în Vulcan, str. Romanilor nr.8, înregistrat la Registrul Comerțului sub nr. J209/707/91, cu Certificatul nr. 3212, eliberat de DGFP în data de 29.07.1991, cod fiscal R 2153167, CONT 4072203168 deschis la BCR Petroșani, reprezentată prin domnul Nemeček Ștefan, asociat unic.

2. **SC POLIPROMIN SRL**, cu sediul în Cluj Napoca, str. Izlazului, nr.8, înregistrat la Registrul Comerțului sub nr. J/11537/1991, cod fiscal R216145, CONT ~~4072203168~~ deschis la Bancpost Petroșani, reprezentată prin ing. Sergiu POLIOPOL, asociat unic.

II. OBIECTUL CONTRACTULUI:

Părțile semnatare doresc să se asocieze fiecare conform aportului social, în vederea realizării unei asocieri având ca scop:

- editarea de ziare, cărți, pliante, afișe, broșuri, materiale publicitare, etc.
- agenție de presă;
- agenție de publicitate;
- producție radio și televiziune;
- alte materiale necesare mijloacelor de comunicare în masă, etc.

III. DENUMIREA ASOCIAȚIEI:

Asociația va purta denumirea **MEDIA PARÂNG** și așa va fi recunoscută față de terțe persoane.

Asociația **MEDIA PARÂNG** va avea ștampila proprie pentru acte oficiale.

IV. CONTRIBUȚIA PĂRȚILOR:

4.1. SC Realitatea Românească SRL se obligă să finanțeze apariția primului număr din revista TV PARÂNG MAGAZIN, să pună la dispoziția asociației întreaga aparatură de editare, personalul pentru editare, să editeze toate lucrările hotărâte în comun spre a fi realizate, mijloacele de transport și personalul necesar difuzare, cu retribuirea personalului și toate cheltuielile suportate de societate.

SC POLIPROMIN SRL   SC REALITATEA ROMÂNEASCĂ SRL

Sergiu POLIOPOL

Ștefan NEMEÇEK

S-a ajuns cel mai aproape de reușită în primăvara anului 2000. Într-una din sălile Hotelului Petroșani, au reușit să se adune majoritatea editorilor de presă din Valea Jiului dar și colectivele televiziunilor care activau în zonă. S-a hotărât constituirea unei asociații profesionale. S-au făcut alegeri democratice pentru stabilirea conducerii Asociației. Au fost nominalizate persoanele din comisiile de lucru și disciplină, au fost stabilite și chiar achitate cotizațiile. În urma oficializării cu acte a Asociației se putea vorbi de **Asociația Profesională a lucrătorilor din mass-media Văii Jiului**. În scurt timp însă, după ce unul dintre componenții conducerii asociației mai exact Petre Braiț „**dispare**” cu banii din cotizații totul trece pe linie moartă. Se adeverește încă o dată că este imposibilă o asociere profesională prin care Valea să poată depăși granițele regionale, apropiindu-se sau poate chiar integrându-se în asociații profesionale ale jurnaliștilor din Capitală sau chiar din străinătate.

Timpul trece. Nu se mai întâmplă nimic în sensul ideii de asociere și unitate jurnalistică. Vine anul 2006. În prima lună a anului, tânărul și energicul Tiberiu VINȚAN, editorul mai multor publicații locale, avansează „comunității media din zonă” ideea asocierii și constituirii unei organizații profesionale a editorilor de presă. Au loc mai multe întâlniri, mai multe discuții. Unii **editori de presă** individuali sau colectivi nu prea înțeleg „ce și cum”. Alții erau interesați ce iasă din afacerea asta, alții pur și simplu **nu erau pe recepție**. Până la urmă, insistențele consecvența și menținerea pe linie a ideii de constituire a Asociației de către Tiberiu Vințan, face ca Asociația Media Valea Jiului să devină o certitudine. Sunt obținute avizele și aprobările necesare, parcurgându-se etapa birocratică, reușindu-se oficializarea. La prima programată **adunare generală** la care din păcate nu s-a reușit **adunarea** tuturor celor convocați, a căror prezență era necesară, sunt alese persoanele din conducere. Cum era firesc, cu unanimitate

de voturi este nominalizat ca președinte Tiberiu Vințan, secondat de patru vicepreședinți. Se putea spune, în fine, că în Valea Jiului presa locală ajunsese la unitate de gândire și acțiune sub egida deontologiei profesionale? Din păcate nu prea...

Sub umbrela Asociației, încep să se deruleze mai multe „gafe”, mai mult sau mai puțin voite și premeditate.

UNU – unul dintre tinerii colegi din presă îl anunță pe președintele asociației proaspăt legal constituite că va publica un comunicat **în numele Asociației** într-unul din cotidienele locale, ca nemulțumire la atitudinea unui primar de municipiu. Bucta. Comunicatul de presă trebuia corect și normal, să fie văzut, citit și vizat de președintele Vințan, adus la cunoștința tuturor membrilor asociației care să fie de acord cu conținutul textului și publicat în tot ce se numește și se dorește presă în teritoriu. Putea fi o primă conștientizare a oficialităților locale că ceva s-a schimbat în ce privește presa Văii Jiului. Cu atât mai mult cu cât tânărul coleg avea dreptate. Acționând singur, demersul lui jurnalistic a fost catalogat și calificat **fâs** de ținta vizată...

DOI – La începutul lunii iulie 2006 președintele Asociației MEDIA Valea Jiului convoacă pentru o discuție tematică, primarii orașelor și municipiilor din zonă. Deși ordinea de zi a fost clară, întâlnirea a degenerat, **convorbirile** axându-se pe o cu totul altă direcție. Mai exact, modul nemulțumitor de **repartizare** a fondurilor pentru publicitatea publică. Utilizând chiar un limbaj vulgar și dând dovadă de o prestanță reprobabilă, unii dintre **editorii de presă** au căzut în penibil. Știind să îmbine plăcutul cu utilul, colegii presari au dat atenție și lichidelor așezate lângă alte delicatese pe mese, pe care consumându-le au destins atmosfera. Doar, din acel moment nu mai erau gazde ci oaspeți și ceea ce li se oferea era sponsorizare...

Deși s-a cerut părerea oficială, prin adresă scrisă, atât președintelui Vințan cât și primarilor și viceprimarilor prezenți la **întâlnirea de lucru** cu privire la modul de exprimare și comportamentul chiar vulgar al unor editori de presă, și deturnarea scopului întâlnirii, folosind clar, abuziv, denumirea Asociației MEDIA Valea Jiului, aceștia s-au sfiit a răspunde și a-și exprima în mod responsabil, critic și public părerile.

Singurul răspuns primit a venit din partea președintelui AMVJ – Tiberiu VINȚAN, care, în mod obiectiv subliniază:

„Față de atitudinea, comportamentul și modul de exprimare suburban al unor ziariști față de reprezentanții administrației publice locale, prezente la întâlnirea de la Căprișoara, îmi exprim, asemenea dumneavoastră, regretul și vreau să cred că acele persoane care au depășit barierele unei întâlniri oficiale și-au prezentat deja, așa cum personal le-am solicitat, scuze, distinselor personalități.”

Da, regretabil, persoanele care au depășit barierele unei întâlniri oficiale prin comportament și mod de exprimare suburban au fost colegi de-ai noștri din mass-media Văii Jiului.

Cum să înțelegem în acest context **scopul înființării** Asociației MEDIA? Cum să înțelegem lipsa luării de atitudine a primarilor și viceprimarilor emoționați probabil de comportamentul jurnaliștilor, gazde care i-au invitat la discuții profesionale?

TREI – Una din multele săptămânale ale Văii Jiului (nu contează titlul întrucât important este fenomenul) publică pe o jumătate de pagină o relatare prin care opt presupuși cetățeni **îl fac praf** pe primarul municipiului Vulcan, susținând că acesta este **nul** în ce privește promisiunile făcute comunității încă din campania electorală. Deoarece afirmațiile și opiniile exprimate erau flagrant contradictorii cu realitatea din teren și părerile generale ale vulcănenilor, din curiozitate apelăm la serviciile Biroului de Evidență Computerizată a Persoanei pentru a identifica nemulțumiții din contextul relatării jurnalistice.

Surpriză de proporții. Nici măcar unul dintre cei **NOMINALIZAȚI** în acțiunea jurnalistică nu figurau în evidențele Biroului. Deci, putem considera că erau nume fictive. Că opiniile aparent „cetățenești” erau fabricate în mod rău-voitor și tendențios. Rușinos și degradant pentru oricine care în virtutea posibilității de exprimare prin presă face asemenea demersuri. Astfel de persoane nu au ce căuta în peisajul media. De ce s-a recurs la un astfel de **atac**? Cu siguranță că motivația este publicitatea și banii. Deși se află **măgăria** nimeni nu ia atitudine împotriva făptuitorilor care în mod evident prin **demersul jurnalistic** au adus grave prejudicii de imagine activității jurnalistice și jurnaliștilor Văii Jiului în general. Scenariștii, regizorii și actorii măgăriei sunt trei dintre colegii noștri. Făptuitorii sunt bine-mulțam. Asociația Media Valea Jiului nu a existat pentru ei, precum nici ei și acțiunea lor nefiind în atenția Asociației.

PATRU - În sfârșit, lucrurile par să **miște**. Să fie ceea ce ar fi trebuit de la începutul constituirii Asociației. La **ieșirea** deloc principială a editorului de presă și în același tip redactor șef la un cotidian local, Nicu Tașcă, prin care acesta aducea ofense nefondate colegilor de breaslă, președintele Asociației **MEDIA** Valea Jiului, Tiberiu Vințan, ia atitudine prin formularea și publicarea unui comunicat oficial de sancționare morală a lui Nicu Tașcă. Sunt doar câteva exemple. Ar putea fi consemnate și altele. Important este să nu se persevereze în greșeli. Dacă tot s-a ajuns la constituirea unei Asociației profesionale trebuie făcut în așa fel încât activitatea acesteia să fie resimțită benefic atât de către jurnaliști cât și de publicul țintă, receptorul de presă scrisă și audiovizuală. Maturizarea gândirii și activității jurnalistice, poate va face posibil acest lucru în viitorul apropiat în contextul vieții noastre, a tuturor, după 1 ianuarie 2007.

În orice context, nesimțiii, aventurierii și aroganții nu au ce căuta în rândul jurnaliștilor. Dacă Asociația **MEDIA**

Valea Jiului nu va face demersuri de **curățenie** mai cu seamă sub aspect moral și comportamental în acest sens, cu siguranță că o va face societatea și nu în ultimul rând VIAȚA!

Discutând în general, despre mass-media din România se poate spune că ce se întâmplă în presa noastră poate să ne îngrijoreze, dar nu trebuie să ne mire. Adusă pe lume în decembrie 1989 de mulți entuziaști din păcate presa românească nu s-a consolidat în toți acești ani decât în aparență. Chiar am putea spune că a devenit tot mai vulnerabilă. Nici un **mare ziarist român** nu a reușit să construiască măcar o instituție media capabilă să reziste independent. Fenomenul presei românești a creat lideri de opinie, vedete Tv, etc., nu și instituții media solide.

„Absența legilor, regulilor și obiceiul unor directori de media de a semna cu o mână editoriale și cu alta contracte, au pregătit terenul, încet, încet pentru șantajul de presă, pentru publicitatea mascată și pentru cărdășia publicității de stat, cea mai mare prostituție mediatică, ajunsă la cote inimaginabile, în timpul guvernării Năstase” subliniază Ovidiu Nahoi într-un editorial din presa centrală.

Sfârșitul acestei epoci politice i-a găsit pe marii profitori ai publicității de stat și mai vulnerabili. Dacă presa centrală și televiziunile naționale **s-au descurcat** și continuă să sară peste hop-urile din cale, nu același lucrur se întâmplă cu presa din provincie. Dificultățile de ordin material, slaba preocupare pentru formarea și creșterea tinerilor jurnaliști, care în general sunt lăsați **să se profesionalizeze** în virtutea inerției, abandonarea temelor majore ale dezbaterilor publice în favoarea subiectelor facile tabloidiste sunt doar câteva cauze ale falimentelor sau într-un caz mai fericit prelungirea unei agonii care nu permite nici consolidarea, nici siguranță, nici activitate care să se poată numi ziaristică, nici bunăstare materială, care să permită cel puțin un salariu decent și o existență normală a ziaristului, în fine, ajungându-se tot la

„închiderea obloanelor” sau schimbare de stăpân. Acum când scriu aceste rânduri, un crainic al unui buletin de știri prezentat pe un post național de radio face cunoscut că la cotidianul Libertatea s-a produs un cutremur. Peste 70 de angajați al celui mai vândut ziar central din România – peste 270.000 de exemplare în fiecare zi – și-au depus demisiile. 70 din cei aproximativ 83 de angajați ai ziarului. Motivul: o ofertă tentantă avansată de controversatul Dinu Patriciu care s-a decis să intre serios în afacerile media odată cu preluarea a 60% din pachetul de acțiuni al societății care editează ziarul Adevărul. Până atunci, el era acționar al grupului de presă Satiricon, care edita titlurile „**Dilema Veche**”, „**Plai cu boi**” „**România Literară**” și „**Aspirina săracului**”. Proiectul Patriciu are în vedere și ziarul „**Averea**”. Nu mi-am propus acum și aici să fac o analiză a „încâlcitelor îmbârligături” din presa românească dar pentru a înțelege cât de complexe sunt culisele mass-mediei românești mai fac următoarea completare. „Averea” a fost lansat în luna mai 2005 ca ziar financiar, sub managementul lui Sorin Roșca Stănescu, având ca acționari două off-shore-uri și pe Radu Budeanu. Acesta din urmă deține 85% din firma Media Promo Valores care editează ziarul, iar restul acțiunilor sunt deținute de off-shore-ul SSP Ltd. din **Insulele Virgine**. În spatele adresei din Insulele Virgine se află controversatul afacerist român Nicolae Bogdan Buzăianu. Acesta a fost implicat în mai multe afaceri dubioase cu Statul, prin compania sa Energy Holdings, precum și prin alte societăți anonime pe care le-a înființat în Elveția. Buzăianu este un apropiat al fostului ministru al industriilor Damn Ioan Popescu și în același timp a lui Sorin Ovidiu Vîntu. Buzăianu a derulat afaceri în domeniul energiei cu rușii din Centrul de Afaceri Româno-Rus, responsabili de falimentul Nova Bank. Având dublă cetățenie româno-elvețiană, Bogdan Buzăianu a înființat în țara cantoanelor o cameră de comerț care reprezintă interesele românești în Elveția. Asemenea „meandre” există și

în peisajul presei din provincie. Dar despre toate acestea, poate într-o analiză viitoare.

În ciuda responsabilității jurnalistice aproape zilnic apar în ziare și la televiziuni informații neverificate. Jurnaliștii care fac **dezvăluiri senzaționale** le contrazic uneori la scurt timp, răsufând ușurați că dezastrul mediatizat nu a avut loc. În efervescenta societate românească, presa noastră pare dominată de frica de a rămâne în urmă, la transmiterea în direct a celui mai tare scandal. Eventualitatea ca acest scandal să nu existe este de puține ori luată în seamă. La închiderea edițiilor, de multe ori, minciuna fierbinte bate adevărul rece.

Un fapt sesizat de publicul larg, receptor de presă, este că la ora actuală în România se lansează multe proiecte jurnalistice, pentru care există prea puțini jurnaliști buni. Dacă, până acum, profesionalismul presei lăsa de dorit, fenomenul are toate șansele să se accentueze în frenezia duzinelor de noi titluri care apar pe piață. În această conjunctură este surprinzătoare lipsa de responsabilitate cu care presa își tratează propriile greșeli – fie le ignoră, fie le minimizează. De foarte puține ori aceste erori și greșeli sunt analizate public și la rece cu aceeași siguranță cu care disecă greșelile și gafele guvernanților. La fel ca și clasa politică și nu numai, presa are nevoie de o proprie oglindă, de o autoanaliză permanentă, de un dialog cu ea însăși pe probleme de etică și de ontologie. Altfel, tot mai mulți români vor continua să creadă că ziaristii sunt diletanți, din aceleași motive din care politicienii sunt corupți.

Însă, speranța moare ultima. Reglementările europene, conștiința unei bune părți dintre jurnaliștii tinerei generații și mai ales maturizarea publicului s-ar putea să nu permită să se mai întâmple chiar orice în presa românească.

Până atunci, dragi colegi zariști, **HAI SĂ SCRITEM BINE.**

Tocmai s-a rupt o barieră!

Sunt la masa de lucru. Tocmai am pus punct final acestui capitol și în sfârșit consideram că am încheiat **Toleranța în filosofia lockeeană**. Radioul care este întotdeauna pornit când scriu sau lecturez ceva pentru examen, prezintă știrile. Crainicul unuia post național prezintă o știre care mă face atent: redacțiile a două ziare din Cluj-Napoca „**BUNĂ ZIUA ARDEAL**” și „**GAZETA DE CLUJ**” ambele din trustul de presă GAZETA, au fost percheziționate de procurori și de jandarmi. Anchetatorii au ridicat calculatoare și au sigilat sediile ziarelor. Procurorii DIICOT au mai percheziționat locuințele a șase dintre angajații trustului „GAZETA” de unde au ridicat documente legate de activitatea jurnalistică a acestora. Era vorba despre Liviu MAN- directorul general al trustului, Aurel MUREȘAN – directorul executiv, Adrian AVARVAREI – șeful biroului de protecție internă, Ioan OȚEL – șeful departamentului de investigații, Dorel VIDICAN și Anca COCUȚ.

Rămân blocat. Aflu imediat și motivul „întâmplării”. Crainicul radio spune că cei șase ar fi constituit un **grup criminal organizat** în vederea obținerii de foloase materiale necuvenite. Concret: cei șase jurnaliști și editori erau acuzați că au șantajat diferite personalități pentru obținerea de sume importante de bani sub forma unor contracte de publicitate. O mare parte din acești bani erau folosiți în interesul lor propriu.

Ei bine, mi-am dat seama că **TOCMAI SE RUPSESE O BARIERĂ!** O practică de anii de zile, promovată pe scară

largă atât în presa centrală cât și cea din provincie, de foarte multe cotidiene, săptămânale și tot felul de fițiuci ajunse în „dezbateri publice”.

Pentru că subiectul este mult prea serios șterg **punctul final** de care am pomenit, propunându-mi să aprofundez tema, așa numitei dar puțin discutatei PRESE DE ȘANTAJ.

Încerc să înțeleg ce s-a petrecut la Cluj – Napoca. Lucruri grave, dar nu surprinzătoare. Pe numele celor șase **ziariști** de la BUNĂ ZIUA ARDEAL și GAZETA DE CLUJ depuseseră plângeri mai multe persoane și nu oricine: **Mircea Cherteș** – consilier al primului ministru pe probleme sanitar-veterinare, **Costică Pocol** – om de afaceri, soții **Steluța** și **Marius Cătănicu** – prima fiind consilier PD, respectiv al doilea director al Regiei Autonome a Domeniului Public Cluj-Napoca. Și numeroase alte persoane și personalități publice cu funcții de conducere din județul Cluj, Maramureș, Sălaj, Bistrița-Năsăud și Bihor.

Beniamin Rus patronul firmei **Selina** din Oradea a spus anchetatorilor că a fost șantajat de Liviu MAN dar și de Florin CUC. Acesta din urmă l-a șantajat pe Rus și după ce acesta a **plătit reclamă**.

Călin VESA, șeful Direcției Regionale Vamale din Oradea a declarat că a fost contactat de un ziarist de la „ZIUA DE ARDEAL” în persoana lui Florin CUC și un colaborator al ziarului din Oradea care i-au cerut o **colaborare** de 2000 dolari pe lună. Refuzând **propunerea** șantajistilor a fost avertizat că va fi catalogat în presă ca un periculos consumator de droguri de mare risc, contrabandist și infractor. Deși **practica** se derula mai bine de doi ani, făcând în acest sens și o plângere penală, procurorii au decis neînceperea urmăririi penale împotriva lui Liviu ALEXA, Liviu MAN și Florin CUC. Cu siguranță că nu întâmplător.

Printre victimele șantajistilor clujeni se numără și **Gavrilă GHILEA**, vicepreședinte al Consiliului Județean Bihor, care a

fost constant **bombardat** pe tema contractelor primite din fonduri publice.

Cornel REVNIC – om de afaceri, spune că a cotizat **la greu** cu pachete de carne, mese mai mult sau mai puțin festive și bani. Anul acesta (2006) a refuzat să mai dea bani întrucât i se mărise suma, moment de la care au început să **curgă** articolele în care era prezentat ca un „ilegalist” cu o multitudine de probleme de diverse naturi.

Ștefan VUZA, președintele Grupului Serviciile Comerciale Române (CSR) milionar de Top 300, spune că la preluarea Combinatului de Celuloză și Hârtie de la Dej, firmele care editau cele două publicații în discuție aveau datorii neachitate de un miliard de lei pe an. „**luau câte un camion de celuloză pe care-l duceau la Fabrica de Hârtie de la Letea de unde luau hârtie de ziar. După asta uitau să mai plătească celuloza de la Dej.**”- a spus procurorilor Ștefan VUZA. După ce a refuzat să mai livreze celuloză pe datorie, VUZA a fost contactat de Liviu MAN care i-a pus în vedere că va ajunge **vedetă** în mass-media clujeană. Așa s-a și întâmplat. Întotdeauna când **ținea prima pagină** trecea cineva pe la fabricile Trustului din Cluj, Sinterom și Combinatul de la Dej unde lăsa **gratis** câte un pachet cu câteva zeci de exemplare din ziare.

Moda pachetelor cu ziare lăsate **de-a moca** pe la diverse instituții și societăți comerciale DE STAT sau sedii de partide politice se practică pe scară largă și în Valea Jiului. Nu întâmplător, aici însă sunt vizați cu difuzarea gratis cei care cotizează sau vreau să se înțeleagă bine cu toată presa, nu ceilalți...

În câteva zile **de lucru** ale procurorilor, numărul cazurilor de șantaj a început să crească și să se extindă și în alte județe. Este vorba de Sibiu și Mureș. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Tîrgu-Mureș, Dan PETRU a declarat că DIICOT Cluj a solicitat dosarul privind acuzațiile

de șantaj aduse unor ziariști de la săptămânalul „Ziarul de Mureș” printre care și directorul săptămânalului Aurelian GRAMA. Plângerile care au fost făcute de Dorin Florea – primar de Tg. Mureș, Sorin Țerbea, Mircea Mureșan, Szentivari Istvan, Costică Lăurean, Victor STEGURĂ, Claudiu Maior, Ientkin Erman - oameni de afaceri, Alexandru Bogdan Murgu rectorul Universității „Dimitrie Cantemir” din Tg. Mureș, Claudiu Maior- ex-directorul Distrigaz Nord și alții.

Primarului **Dorin Florea** și directorul său de cabinet **Marius Pașcan**, directorul publicației „**Ziarul de Mureș**”, Aurelian Grama i-a pretins suma de 8000 (opt mii) de euro pe lună pentru a promova pozitiv imaginea primăriei și a primarului. Grama avea și variante. Dacă suma este bătătoare la ochi pentru primărie, suma se poate colecta și **pe bucăți** de la firme apropiate primăriei.

Werner Keul patronul firmei de construcții WK Group declară că i-a fost cerută suma de 2000 de euro de un jurnalist de la „Ziarul de Sibiu” în schimbul nepublicării unui articol compromițător.

Dintre „greii” șantajați mai poate fi amintit **Iulian DASCĂLU**, om de afaceri din Iași. Despre acesta au fost publicate peste **14 anchete** la puțin timp după ce acesta câștigase o licitație publică pentru construirea lui mall în Cluj. Titlurile articolelor dominau de ce mai multe ori prima pagină: „**Dascălu ar cumpăra și justiția**”, „**Dascălu executat de 14 ori**”, „**Dascălu fură de la clujeni**”, etc. Campania denigratoare a încetat brusc în momentul în care Iulian Dascălu a încheiat un contract de publicitate a cărui valoare se cifra la 5000 de euro.

Un alt martor audiat în cauza dosarului a fost președintele Consiliului Județean Cluj, **Marius NICOARĂ**. Acesta a spus procurorilor că știa de la oameni din mediul de afaceri că, dacă aveau întocmite contracte de publicitate, erau lăsați în pace.

Până și deputatul PIN **Cozmin GUȘĂ** a fost în vizorul

șantajiştilor clujeni. În urma publicării articolului „**Gușă-KGB**”, atenționați fiind, șantajişti au refuzat scuzele solicitate de Gușă, făcându-i cunoscut faptul că aceasta este politica lor editorială. Pentru a-și arăta mușchii, clujenii au continuată să publice încă alte două articole mult mai murdare și calomniatoare la adresa deputatului PIN. La momentul intervenției anchetatorilor în calculatorul lui Liviu MAN erau pregătite „**pe țeavă**” o serie de materiale calomniatoare și denigratoare care urmau să fie publicate în perioada imediat următoare, fiind vizați: procurorul șef al DIICOT Cluj, **Teodora MOLNAR** și procurorii de anchetă **Mircea Hrudei** și **Daciana DERITEY**, deputatul **Daniel BUDA**.

Trustul GAZETA s-a format în jurul unui nucleu de jurnaliști, printre care cei mai importanți fiind **Liviu MAN** și **Aurelian GRAMA**, care anterior lucraseră la „**ZIUA DE ARDEAL**” (franciză a cotidianului „**ZIUA**”). Cei doi au lansat în 2002 cotidianul regional „**BUNĂ ZIUA ARDEAL**”. Trustul GAZETA a cunoscut o dezvoltare explozivă în foarte scurtă vreme. Fapt destul de curios în contextul existenței presei scrise la nivel de țară. GAZETA ajunsese că cuprindă nici mai mult, nici mai puțin de zece publicații: **Gazeta de Cluj**, **Gazeta de București**, **Gazeta de Maramureș**, **Gazeta de Oradea**, **Gazeta de Bistrița**, **Gazeta de Hunedoara**, **Ziarul de Mureș** – săptămânale și **BUNĂ ZIUA ARDEAL**, **ZI DE ZI** și **ZIARUL DE SIBIU** – cotidiene.

O adevărată forță mediatică. O adevărată „mașinărie” de șantaj, influențare, manipulare, intimidare, amenințare, calomniere, dar și aspirator de bani mai mult sau mai puțin **CURAȚI**.

Mentorul trustului GAZETA, Liviu MAN s-a afirmat în presă în anii de după 1990. Imediat după evenimentele din 1989, era considerat ca unul dintre cei mai incisivi și realiști ziariști din Cluj. Este fondatorul săptămânalului „**NU**” una dintre cele mai curajoase publicații din perioada 1990-1993.

Recunoscându-i-se profesionalismul este acceptat corespondent local pentru BBC. Lansează „**ZIUA DE NORD-VEST**” care nu peste multă vreme își schimbă titlul în **ZIUA DE ARDEAL**. În timpul mandatului CDR a ocupat pentru o perioadă funcția de redactor șef al departamentului de știri al TVR Cluj. Este promovat coordonator știri al studiourilor teritoriale TVR. Cu bogate cunoștințe profesionale, cu un sistem relațional bine dezvoltat revine la „**ZIUA DE ARDEAL**”, Pleacă apoi pentru a fonda trustul **GAZETA**.

Demonetizarea noțiunii de **ZIARIST** poate fi exemplificată într-un mod mai mult decât relevant, analizând și din alt punct de vedere cazul presei de șantaj din Cluj. Se pare că ziarist poți ajunge într-un mod mai simplu decât în multe alte profesii. Este de ajuns să scrii **un text** la o gazetă de perete sau o fișuică editată într-un tiraj jenant că automat ești ziarist. De fapt, adevărata și reala profesie se dobândește în mulți ani de mânăuire a condeiului, a conștiinței și a bunului simț, ca să nu mai pomenim de antica formulare **cei șapte ani de acasă**.

Dar să revenim la Cluj. Doi dintre cei șase ziarști – infractori au fost ofițeri de poliție cu funcții de conducere importante. Ioan OȚEL a fost comisar-șef la IPJ Cluj, șeful unui compartiment de combatere a crimei organizate. S-a pensionat – mulți spun că a primit a treia cizmă în anul 2005 după ce a fost implicat într-un megascandal sexual. Al doilea ex-polițist este Adrian Avarvarei, fost ofițer în cadrul unității de informații a Ministerului de Interne. S-a pensionat în anul 2000 după derularea unui scandal în care mai multe cadre din subordine s-au îmbătat și apoi s-au alergat cu pistoalele prin curtea unui post de poliție din județul Cluj.

Iată două personaje pitorești cu un trecut reprobabil și o moralitate îndoielnică, care cu **informații de valoare** transformate – cu siguranță nu întâmplător, peste noapte în **ziariști**. Făcând o comparație cu Valea Jiului, poate nu chiar plastică dar logică și cu semne de întrebare scrise cu linie

groasă, destul de multă lume se întreabă de ce aproape toți directorii generali ai Combinatului Minier Valea Jiului – mai apoi RAH – au fost salariații unei firme private botezate sugestiv GRUP – 95? Deocamdată NO COMMENT!

De obicei, în istoria din ultimii ani a României când o societate, o personalitate politică sau un oarecare alt **MAHĂR** a fost **deranjat** de procurori, comentariul a fost unic: este un atac politic. Când președintele Băsescu a făcut publică amenințarea primită din partea lui Sorin Roșca Stănescu **acțiunea** a fost considerată ca fiind **atac la libertatea presei**, ofensă adusă libertății de exprimare și libertate jurnalistică. Nimic mai fals.

Despre nemernicii din presă, acei bișnițari josnici, care pătează imaginea a ceea ce înseamnă mass-media, s-a scris în repetate rânduri în presa română. Și trebuie să se continue a se scrie. De toți aceia care știu ceva în acest sens. Excluzând gangrena din întregul sănătos putem face curățenie în comunitatea mânuitorilor de condeie aflate în slujba cetățenilor onești ai acestei țări. Gazetăria trebuie asanată de cancerul șpăgii și ciuma șantajului. Este timpul ca gazetarul cinstit să se delimiteze de șpagarul nenorocit. Dacă n-o va face repede și fără a sta mult pe gânduri, procesul s-ar putea derula și invers. Fie și pentru o perioadă limitată de timp.

Speranța de normalitate vine mai cu seamă din direcția Comunității Europene și pentru ziariștii români. Adierea civilizației jurnalistice a început deja să ne mângâie, în timp ce ștreangul se strânge tot mai mult pe grumazul interlopilor cu plaivaz. Nu doresc să folosesc termeni deplasati dar cred că nu exagerez cu nimic afirmând că șantajistii nemernici și nesimțiți chiar fac parte din lumea interlopă. EI SUNT MAFIA. Și nu singuri. Își permit luxul de a se manifesta chiar libertin fără frică de Dumnezeu pentru că-și știu alături polițiști, procurori, judecători sau afaceriști cu care coabitează.

Șantajistii nu operează de azi, de ieri, ci își trag seva din

guvernările de cloacă ale anilor `90. Banditismul lor a ajuns la deplină maturitate pe vremea guvernării Năstase. Au fost ani când mafioții din mass-media au fost încurajați să-și facă de cap prin văgăunile patriei iar NAȘUL lor – maestru neîntrecut al șantajelor – a stors milioane de dolari de la hârciogii tranziției. Rezultatul: au prosperat exploziv atât șantajii cât și afaceriștii – țepari, dar și „organele” ori politicienii care au închis ochii. Cineva a avut însă și de pierdut. Cine? Noi cei mulți. Adică peste 22 milioane de români fraieri, care am cotizat fără să vrem în conturile mafioților. Beneficiarii, au știut cum să ne bage mâna în buzunar, dar și pumnul în gură.

A venit însă și vremea decontului. Procurorii au spart gașca de la „Ziua de Iași”, nu cu foarte multă vreme în urmă. Acum continuă cu ciorchinele „Bună ziua Ardeal” și „Gazeta de Cluj”. Fondatorii ciorchinelui îl numesc GRUP DE PRESĂ. Mai exact, grup infracțional, spun procurorii. Grup de șantajiiști țipă de ani întregi gazetarii ardeleni care au decis să rămână corecți și onești profesiei.

Șeful de trib al gazetelor încătușate, Liviu Man. Talentat și curajos, după cum spuneam, cu fesenismul anilor 90, a cotit-o brusc pe la finele secolului XX. Pirueta nu este întâmplătoare. MAN a devenit pirat al scrisului în anii când a lucrat în rețeaua „ZIUĂ”. Se pare că virusul l-a afectat ireversibil. A absolvit cu coroană școala de jurnalism „Roșca-Stănescu”. Licențiat în șantajul de presă a devenit el însuși profesor de porcării gazetărești. A împânzit tot ardealul cu pseudoreporteri, agenți-publicitari. S-a umplut de bani crezând că totul este veșnic, fără a-și da seama că procedura înseamnă de fapt, semnarea unei sentințe care îl viza direct. În perioada sa de ticăloșie maximă, MAN și-a țesut o rețea infernală, capabilă să instaureze teroarea psihologică într-o megalocalitate precum Cluj-Napoca. A înrolat în oastea sa de nemernici condeieri mutanți, polițiști cu a treia cizmă în partea dorsală, dați afară din sistem pentru porcării rușinoase și imorale. Vârfurile pixurilor acestora se

îndoiau sub apăsarea nemerniciilor debitate, fapt însă care nu periclita priceperea lor de a produce bani!

Simțind zornăitul cătușelor, bișnițarii redacțiilor amintite au început să strige public, cu potențiometrele date la maxim, că libertatea presei este în pericol. Din fericire însă, nu i-a mai auzit nimeni. În drum spre camera cu zăbrele este posibil să-și fi dat seama că presa este una, respectiv șantajul de presă este alta.

Știrea arestării lui Liviu Man și acelorlalți patru manageri din rețeaua locală de săptămânale „Gazeta” a fost întâmpinată de breasla jurnaliștilor cu un amestec de consternare și satisfacție. Clubul Român de Presă și un sindicat al jurnaliștilor care iese la iveală poate de două ori pe an, MediaSind au considerat de cuviință să se exprime public, în favoarea anchetei, la care sunt supuși Liviu Man și compania. Clubul Român de Presă a afirmat că descinderea mascaților pe la casele managerilor de la Gazeta și în redacții nu constituie un atentat la libertatea presei. În acest context, este clar că CRP dorește o delimitare de Liviu Man, rețeaua Gazeta și reputația proastă dobândită de acestea în timp. Și dacă e vorba despre delimitare, înseamnă că probabil „Gazetele” și CRP au și ceva în comun. Acest **ceva** se poate referi la multitudinea de cazuri preluate din ziarele centrale din publicații locale, precum și rețeaua gazetelor. Uneori, jurnaliștii care lucrau la gazete, au reluat subiectele în chip de corespondenți locali. Alteori, presa de la București s-a inspirat din ele, pomenind sau nu publicația locală de unde a pornit respectivul scandal.

Dar oare, după aproape 17 ani **de altceva** să putem constata că lipsa onoarei și a minimei demnități ne-au copleșit în asemenea măsură încât un mare procent dintre noi, ziariștii, pentru bani, acceptăm orice compromis și pupăm orice fund? Prea multe exemple recente au arătat că incoruptibili cu coroane de lauri pe cap ajung să facă rușinoase genoflexiuni când li se arată câte un carton pe care scrie CEC, cu suficiente

cifre inscripționate la rubrica sold. Unul după altul, chiar nume de prestigiu, se aliniază docil în fața ieslelor încărcate cu nutrețul hipnotic al cedării, lașității și înregimentării.

Este clar că presa trebuie să aibă o lege. Au fost și mai sunt numeroși intrigati care au sărit ca arși când s-a pus problema necesității elaborării unei legi a presei. Toți aceia se fac acum direct și nemijlocit complici la situația gravă în care s-a ajuns. Se poate constata cu deosebită ușurință că o mare parte a presei nu mai are de mult timp rolul de a informa ci a devenit un fel de satrap interesat al societății. **Este o mizerie fără seamăn care ne va costa mai mult decât poate toate jafurile economice din ultimii 17 ani.** Românii, la ora actuală sunt mult mai puțin informați ca înainte de 1989. În schimb sunt mai manipulați și mult mai mult intoxicați.

Pentru a sublinia care a fost efectul încătușării presei de șantaj de la Cluj, iată concluziile pe scurt, ale unui sondaj de opinie publicat în presa centrală, la care subiecții intervievați au răspuns la patru întrebări:

1.Care credeți că sunt implicațiile evenimentelor de la Cluj Napoca asupra presei în general?

2.De ce „s-a rupt bariera” acum?

3.Credeți că vor urma și alte cazuri?

4.S-a ajuns aici din cauza jurnaliștilor vânzători de publicitate?

Iată răspunsurile a trei personalități din lumea jurnalistică: **Corina DRĂGOTESCU** – fost director editorial Adevărul, **Cristian Tudor POPESCU** – fost președinte Grupul Român de Presă și **Răzvan Martin** –coordonator FreeEx.

1. ● cred că are un impact negativ asupra imaginii întregii prese. Din păcate, în teritoriu astfel de cazuri nu sunt singulare, și acest lucru conduce la o relație proastă în general între

politicieni și presă, pe de o parte, și presă și opinia publică, pe de altă parte.

- un astfel de caz care a adus ziaristi în cătușe la televizor, nu poate decât să credibilizeze afirmațiile denigratoare la adresa întregii prese ale unor Dan Voiculescu sau Traian Băsescu, recte, „noii securiști” sau „găozari”.

- Riscul cel mai mare îl reprezintă decredibilizarea și stigmatizarea breslei jurnaliștilor cu imaginea de corupție. Persoanele din zona politică vor spune: „**Uite cine demască actele de corupție!**”. Un alt risc este scăderea încrederii publicului în presă. Asocierea presei cu corupția era până acum un subiect tabu. Acum iese în evidență. Mai există și riscul deprofesionalizării presei, adică folosirea avantajelor meseriei pentru obținerea de putere politică sau pentru alte interese. Aici, jurnalistul este o victimă.

2. ● Nu cred în scenarii. Cred că de această dată s-a umplut paharul. Poate fi un semnal pentru întreaga presă: Cine face așa, va păți la fel.

- De ce abia acum? Aceasta este întrebarea. Nu de ce au fost arestați, ci de ce abia acum? Nu știu dacă organele de anchetă vor putea răspunde la această întrebare.

- Cred că e în interesul presei ca alte cazuri de genul acesta să fie făcute publice. Nu m-ar mira să mai existe, așa cum nu m-au mirat cazurile de la Cluj sau Iași. În interiorul breslei se vorbea despre asta, dar niciodată cu exemple concrete.

3. ● Cred că vor apărea și alte cazuri. Prin urmare, cred că urmează o perioadă grea pentru întreaga presă.

- Ar fi bine să urmeze și alte demascări de genul acesta, deoarece cazul de la Cluj nu e singular, mai există astfel de practici și în presa locală și în cea centrală. Poate că ziaristi care mai practică presă de șantaj vor șovăi de acum înainte.

- Acum, oamenii de afaceri și cei politici care au fost șantajați și-au făcut un calcul că ies mai ieftin dacă-i demască pe jurnaliști, deși se expuneau la riscuri. Nu erau șantajabili degeaba.

4. ● Sunt două categorii de jurnaliști-șantajiști: cei care au fost ziarști-vânzători de publicitate, și au dat apoi de gustul banilor și cei care au făcut presă pentru așa ceva.

- Este un deziderat normal ca jurnalistul să nu se ocupe cu publicitate. Cazul de la Cluj nu e generat de o problemă de genul acesta. Acolo s-a făcut presă neagră, cu șantaje și estorcări în toată regula. A existat complicitate între șantajat și șantajist, doar că s-a depășit o anumită limită când șantajații nu mai aveau ce pierde, întrucât fuseseră jupuți.

- Riscul este folosirea ziaristului ca agent de publicitate. Asta se practică în presă de ani buni, e o activitate arhicunoscută. Abia anul acesta, CRP a luat act de această practică, urmând să o combată. Până acum era acceptată inclusiv de CRP.

La data intrării la tipar a prezentului volum (decembrie 2006) Tribunalul Cluj a decis să prelungească cu 29 de zile mandatele de arestare în cazul directorilor trustului Gazeta, Liviu Man, Ioan Oțel, Aurel Mureșan și Dorel Vidican. Curtea de Apel Cluj a decis ca Anca Cocuț să fie cercetată în stare de libertate alături de alți doi învinuiți în acest caz, Adrian Avarvarei – fost ofițer de informații – și soția lui Liviu Man, lector universitar Milena Man, acuzată la rândul ei de procurori pentru șantaj.

În **dosarul șantajiștilor** au fost audiați până la mijlocul lunii decembrie 2006 peste 100 de martori din cinci județe din Ardeal. În jur de 30 de oameni de afaceri s-au constituit până la acea dată părți civile. Probele de la dosar arată că Liviu Man și

colegii lui s-au bucurat de protecția unor politicieni locali, printre care deputatul PD de Cluj, Daniel Buda, dar și a unor polițiști clujeni care le ofereau informații despre oameni de afaceri care urmau să fie șantajați. De altfel, întreaga conducere a IPJ Cluj a fost chestionată în legătură cu relațiile avute cu directorii trustului Gazeta, la dosar existând înregistrările unei convorbiri telefonice în care se face referire la anumite date confidențiale sau favoruri făcute jurnaliștilor arestați.

Cazul rămâne în atenția noastră, propunându-ne să revenim asupra temei cu concluziile stabilite de organele de cercetare care continuă să investigheze și să cerceteze toate laturile monstruoasei coaliții de șantaj în presă.

Revin în Valea Jiului. Mediul din care provin și în care-mi petrec existența. Deocamdată, atât în Vale cât și județul Hunedoara este liniște. Dacă nu au existat și sper să nici nu existe plângeri de șantaj împotriva jurnaliștilor și editorilor de presă din zonă, este îmbucurător. Ar fi bine ca toți cei care fac presă în ținutul Hunedoarei, să poată fi considerați într-un fine excepție de la o regulă. Timpul va dovedi cu certitudine realitatea!

Dacă nu au fost înregistrate în Valea Jiului plângeri de șantaj împotriva jurnaliștilor nu înseamnă totuși că mediul mass media există într-o conjunctură de echilibru și curățenie morală și profesională. Un fenomen interesant, care se produce atât în Valea Jiului cât și la nivel de națiune este acela în care **un divers interesat** cumpără un ziarist, cu sume mai mult sau mai puțin simbolice pentru a-l folosi ca trâmbiță în vederea mediatizării unor articole de presă care au în vedere compromiterea imaginii și moralității unei persoane, unei societăți sau a unei instituții. Procedura este simplă. Unii lucrători de presă, autointitulați zariști, pseudoeditori de mass media scrisă care produc tiraje jenante de la 50-100 de

exemplare la maxim 200 de exemplare, persoane care nu au răsfoit în viața lor un curs de jurnalistică, nu știu ce este deontologia profesională în jurnalism dar fac comentarii aprofundate cu privire la statutul de ziarist, contra unei ciorbe de burtă și o salată orientală coboară josnic în mocirla nerușinării acceptând să intre în jocuri calomniatoare și denigratoare.

După cum punctam, fenomenul există, se practică și este extins pe scară largă în presa românească. Întrucât timpul nu mai permite dezvoltarea unui capitol pe această temă, prezentul volum urmând a fi preluat de tipografi pentru a vedea lumina tiparului, amân prezentarea tematicii până la apariția următoarei cărți - **Istoria Presei Hunedorene** - în prima jumătate a anului 2007.

„CÂRTIȚE” ÎN REDACȚIILE ZIARELOR

Nu puteam încheia anul 2006 fără a mai afla ceva deloc plăcut: redacțiile ziarelor și probabil și a radiourilor și televiziunilor sunt „penetrate” de **ofițeri acoperiți ai serviciilor secrete**. Ipoteza care poate fi calificată **cutremurătoare** este lansată public de istoricul Marius Oprea: **„toate serviciile au ofițeri acoperiți ca jurnaliști care fac poliție politică”**.

Infiltrarea ofițerilor acoperiți ai serviciilor secrete în redacțiile de presă a fost confirmată inițial pentru „Evenimentul Zilei” de Marius Bercaru purtătorul de cuvânt al SRI, care afirmat că **„SRI a avut dintotdeauna ofițeri sub acoperire în rândul ziariștilor”**. La doar o singură zi distanță, Radu Timofte, fostul director al SRI a declarat că **cei mai mulți ofițeri acoperiți sunt din altă parte, nu sunt la SRI**.

Iată câteva afirmații care te fac să dai în bâlbâială. Într-o efervescentă perioadă de punere la zid a **colaboratorilor securității**, a informatorilor mai mult sau mai puțin dovediți, după consecințele gesturilor și atitudinilor lor, nu după documente fabricate sau citate, dar nefăcute publice, iată că se recunoaște oficial existența cârțițelor active, acoperite și incisive în imediata noastră existență. Și nu oriunde, ci tocmai în redacțiile ziarelor, acolo unde **se produce** formare sau deformare de opinie, știri care să denatureze gândirea publică, imaginea individului, grupului țintă vizat, sau a instituției sau

chiar a țării.

„Toate serviciile au ofițeri acoperiți în presa română. Toate serviciile au interese în a avea vectori prin care să introducă în presă un anumit mesaj, să comunice cuiva ceva.” – subliniază Marius Oprea.

În condițiile în care serviciile de informații au ca principal scop, în conformitate cu prevederile legilor în baza cărora funcționează, **siguranța națională și apărarea României**, vine de la sine întrebarea: **Ce caută ofițeri acoperiți în redacțiile ziarelor?** Oprea este tranșant și în legătură cu scopul pentru care serviciile și-au plasat oamenii în interiorul redacțiilor presei scrise, și mai ales la ce se rezumă munca lor.

„dacă serviciile de informații au agenți acoperiți în redacții înseamnă că fac poliție politică. Mai înseamnă că manipulează, că distorsionează mesajul, și că lezează drepturile la o corectă informare. Mi se pare extrem de gravă afirmația pentru că prin aceasta SRI recunoaște că face poliție politică” – afirmă Oprea.

Se presupune că în fiecare redacție mare de ziar sunt cel puțin doi-trei informatori și cel puțin un ofițer. Se crede că informatorii sunt împărțiți pe trei categorii:

1.-prima categorie este cea a informatorilor care tunau la securitate și înainte de 1989 și care au fost reactivați după decembrie 1989.

2.-a doua categorie este cea a informatorilor de generație nouă, care toarnă pentru avantaje materiale.

3.-a treia categorie este cea a jurnaliștilor **exploatați în orb** care acceptă să toarne în schimbul unui dosărel cu care se dau mari la șefi, **că uite ce informații au obținut ei.**

În carul Serviciului Român de Informații există două servicii speciale. Unul se ocupă de CNSAS și de ce se întâmplă acolo cu dosarele securității, iar celălalt are în **administrare** presa. Aceste departamente – servicii, au fost și sunt coordonate și subordonate direct directorului SRI.

Toate aceste aspecte nu au fost și nu sunt știute de mulți fapt pentru care putem cataloga aceste aspecte ca fiind o **problemă**, și prin prisma faptului că până la momentul de față controlul parlamentar în cadrul serviciilor de informații nu s-a dovedit eficient. Un control parlamentar este eficient atunci când ai de-a face cu o instituție care se supune acestui control și care vine cu toate hârtiile atunci când ele sunt solicitate. Acest lucru este departe de a se întâmpla la momentul de față.

Informațiile apărute și confirmate despre infiltrarea în presă a unor ofițeri acoperiți ca jurnaliști, vine după recunoașterea din anii trecuți, a mai marilor din serviciile secrete că filează și ascultă telefoanele unor jurnaliști. Deși s-au format tot felul de comisii și anchete nici până acum nu s-au aflat motivele pentru care SRI a filat și filează, a ascultata și ascultă convorbirile jurnaliștilor.

Dragi colegi jurnaliști din Valea Jiului și nu numai, haideți să ne adunăm, să ne mobilizăm și la fel cu alte prilejuri, să încercăm a căuta și găsi împreună motivele pentru care a filat și filează, ascultat și ascultă convorbirile noastre, SRI-ul, și alte instituții numite **servicii secrete**. Ar fi o lecție de etică și responsabilitate pentru aleșii noștri care au aceste responsabilități dar sunt preocupați prioritar cu alte probleme de importanță națională...

În funcție de **evoluția evenimentului** mi-am propus să revin sau nu asupra temei. Oricum este important să avem în vedere curățenia morală și profesională a colectivelor redacționale din care facem parte, prin demascarea, judecarea și eliminarea intrușilor de lângă noi, din lumea presei. În primă fază și sigur, mai apoi, și a acelor de la care **cei de lângă noi**, au învățat cum se face poliție politică. Dacă ACEIA mai există...

PUNCTUL 2

ÎNTREBĂRI LA CARE CU GREU PUTEM RĂSPUNDE...

Părinții mei au fost oameni simpli. Mama casnică. Tata meseriaș. Mai întâi tâmplar de mobilă de lux, apoi miner. La Mina Aninoasa din Valea Jiului, unde a lucrat 32 de ani. Nu au avut foarte multă carte, dar au avut mult bun simț. N-au stânjenit niciodată pe nimeni prin comportament sau prin vorbă, fiind simpatizați de toți cei din jur. Au trăit în armonie familială, dorindu-și mai mult decât orice să aibă copii. Din motive niciodată știute „barza nu vroia să vină”. Credincioși fiind, crezând în forța divină, au fost sfătuiți să „ceară ajutor” de la Sf. Anton de Padova. Mama a hotărât să țină post negru închinat sfântului recomandat, cerându-i sprijin pentru a rămâne gravidă. Și a rămas, imediat după „postul negru”. Sf. Anton a fost atât de impresionat de „martiriul” mamei încât chiar a spart țeava aducerii pe lume a copiilor. Mai întâi m-am născut eu. Într-o lună frumoasă de început de vară. Am văzut lumina zilei **nu pentru că așa mi-am dorit eu** ci pentru că așa au vrut părinții mei și Sf. Anton. Într-o casă de colonie din cartierul mineresc Kokosvar, localitatea Vulcan, Valea Jiului. Nu exista atunci maternitate. Nici moașă comună, gravidele fiind asistate și ajutate la naștere de vecinele mai în vârstă și pricepute la așa ceva. La intervale egale de câte doi ani, au urmat apoi mai multe fete. Numai fete...

Am fost botezat de preotul romano-catolic, după regulile religiei părinților mei. Iată-mă așadar, „uns” romano-catolic după **o decizie care nu-mi aparținea**. Tata și mama și-au educat copiii în spiritul acestei religii. Băiat fiind, în fiecare duminică, tata mă ducea la biserică. Deși aveam doar câțiva anișori, după câteva săptămâni învățasem deja întregul ritual al slujbelor, reținând și lungi fragmente „gângurite” de preotul paroh. Cu un an înainte de a începe școala, tata a insistat să fiu acceptat **ministrant**. Adică un fel de slujitor al preotului în timpul desfășurării slujbelor. Credincioșii catolici știu ce înseamnă și ce face un ministrant. În afară de prezența la Biserică pentru a „servi” la slujbe, am fost convins că trebuie să merg la orele de religie unde trebuia să-l cunosc pe Isus, să știu cine este Dumnezeu și să fac cunoștință cu ierarhia de îngeri și sfinți din cartea de imobil a raiului, unde ajung toți cei care sunt cuminiți, își ascultă părinții și învățătorul, învață bine, nu sparg geamurile vecinilor cu pietrele expediate cu praștia, se spală dimineața cu apă rece, nu-și murdăresc hainele etc, etc.

Anii au trecut repezător. Am ajuns în clasa a V-a. În mintea de copil au început să se amestece informațiile. Cunoștințele din școală, cele citite în numeroase cărți – mai întâi povești și basme, apoi istorioare cu eroi copii și nu numai – și ce ne învăța popa nu prea coincideau. Apoi, multe dintre preocupările preoțești erau chiar contradictorii.

O dată, după o slujbă dintr-o zi din săptămână am fost rugat ca împreună cu alți doi ministranți să ajutăm pe domnu părinte – nu am înțeles atunci de ce învățătorului de școală trebuie să-i spunem **tovarășu**, respectiv preotului să ne adresăm cu **domnu** – să topească niște ceară. Era vorba de două găleți, da, de două găleți de capete de lumânări de 1-2 centimetri. Atunci mi-am adus aminte de un alt fapt. Cu câteva zile înainte am fost rugat să stau lângă masa de la intrarea în biserică – era duminică – pentru a supraveghea cumpărarea lumânărilor de către credincioșii care veneau la slujbă. Am fost

atunci oarecum intrigat de ce prețul lumânărilor era același cu a acelora de săptămâna trecută deși erau cu 5-6 centimetri mai scurte. Simplu: cineva, poate chiar preotul, adunase lumânările odată cumpărate și aprinse la locurile special amenajate lângă statuile sfinților din biserică, le tăiasse capetele și iată, erau revândute. Dacă nu preotul făcuse acest lucru, cu siguranță el o aprobese știind de practică. Cum se putea produce un astfel de păcat în biserică, în casa Domnului?

Altă dată, într-o perioadă de post, când aveam voie să consumăm doar alimentele indicate, așa cum erau „scrise în cartea sfântă” l-am surprins pe preot la masă cu tot felul de bunătăți consistente și „interzise” de la slănină și cârnați uscați de casă afumați, ceapă roșie și pâine proaspătă până la țuculița gălbuie ținută probabil în butoi de dud.

În mai multe rânduri, am văzut ieșind din camera de unde se trăgea clopotul bisericii, pe sora Agneta” – cea care pregătea hainele preotului, apa și vinul, oștia și gral-ul înainte de slujbă – mult prea roșie în obraji și hainele cam răvășite. Fiind în clasa a VI-a nu am dat atunci nici o semnificație celor văzute. Altfel am judecat însă când am ajuns în clasa a VIII-a...

Exemplele ar putea continua, dar cred că nu mai este cazul.

Între timp, deși nu m-a îndemnat nimeni am început să citesc BIBLIA, atât de mult răspândita **carte sfântă**. Am mai avut o astfel de tentativă dar am abandonat-o după câteva pagini de lectură. Desfășurarea textului pe coloane înguste, literele foarte mici și exprimarea greu de înțeles m-au determinat să renunț.

Eram în primul an de liceu. Citisem multe cărți de toate genurile. Multe de cunoștințe generale și din domeniul științelor exacte. Lecturând conținutul Bibliei, încet, să încerc a înțelege ce dorește textul a exprima, am rămas pur și simplu consternat, aproape din două în două pagini descifram

contradicții flagrante, multă violență, instigare la a ucide, incest și multe alte grozăvii...

La întrebările care se înmulțeau în mintea mea de adolescent nu puteam contura răspunsuri logice și pertinente. Dar nu am renunțat să citesc Biblia și să notez ce consideram a fi în ceață.

Am început lectura „cărții cărților” cu dorința de a găsi informații despre Dumnezeu. Am constatat însă repede că Biblia nu ne povestește nicăieri despre Dumnezeu. Din literatura cu tematică religioasă la care am avut acces la acea vreme, reținusem că asiaticii au considerat că Dumnezeu este bărbat, iar europenii că este femeie. Nu am reușit să mă lămuresc „ce și cum” stau lucrurile. Cum nelămurit sunt și acum. Sigur, la nivelul cunoștințelor prezente, am propriile explicații. Însă pot fi catalogate doar ca ipoteze. Iată doar una dintre presupunerile adolescente, poate copilărească, dar suficient de logică pentru a nu fi clasată în derizoriu. Adam a fost făcut din lut după modelarea trupului acestuia de către divinitatea creatoare. Deci, CREATORUL – DUMNEZEU era priceput în modelarea lutului – putând fi olar.

Am răsfoit mai multe ediții ale Bibliei. Tipărite în țară sau străinătate. Nu toate sunt la fel. De ce oare textul este schimbat? De exemplu: o variantă denumește primul capitol FACEREA respectiv o altă variantă GENEZA. Probabil dacă mai căutam și aveam noroc, găseam și o a treia variantă denumită CREAȚIA. Dacă este vorba despre un text sfânt de ce există mai multe variante?

Mitul biblic stabilește începutul existenței vieții pământene undeva cu 7500 de ani în urmă. Este un neadevăr pe care-l știu deja și copiii. Oamenii, animalele și plantele există pe Terra cu mii de ani înainte.

Dumnezeu l-a creat mai întâi pe Adam. Apoi pe Eva, pentru ca Adam să nu se plictisească. Nici nu se poate crede că s-a plictisit din moment ce de „productiv” ce a fost a reușit să

rezolve popularea pământului. Probabil prin continuitatea procreației dintre mamă și fiu, soră și frate, tată și fiică sau alt mod, încă inimaginabil de noi. Interesantă este și diversificarea raselor pământești. Din același tată și aceeași mamă au derivat patru rase diferite: albă, neagră, galbenă și roșie. De fapt Biblia consemnează doar trei rase. Magii care vin la ieslea pruncului a cărui naștere a fost vestită de „steaua care-a răsărit” sunt unul alb, unul negru și unul galben. De rasa roșie nu se știa în vremurile povestirii biblice, deși acesta exista pe un continent real dar nedescoperit încă de redactorii textelor biblice.

Biblia spune că Dumnezeu a creat pământul. Geneza începe de la Pământ către Univers. Este foarte ușor de recunoscut concepția geocentrică, primitivă. Este clar că pământul nu se putea naște și mai ales exista fără soare. Este demonstrat și recunoscut că Pământul s-a desprins din Soare. Conform textului Biblic, Soarele este acela care se învâрте în jurul pământului. Cum poate un text inspirat de divinitate să consemneze asemenea prostie?

Despre **potopul biblic** am aflat în timpul orelor de religie din perioada claselor primare. Țin minte și acum câteva planșe prezentate de preotul romano-catolic de Vulcan, BARICS prin care acesta ne prezenta ce și cum cu potopul lui NOE. De fapt, era vorba conform textelor religioase de NOAH, personaj fără nici o calitate, putând chiar a fi calificat un amărât de evreu.

Încă de atunci, în timpul orelor de religie, în mintea copilului normal ca dezvoltare a creierului, s-au conturat câteva întrebări. Mai întâi nu prea era limpede de ce Dumnezeu l-a contactat pe NOE-NOAH pentru a-l anunța că va distruge lumea? Nu am putut găsi nici acum răspuns la această întrebare, acum când am parcurs o sumedenie de cărți și lucrări religioase și științifice privind această problematică și altele conexe. Chiar, am intrat mai mult în **ceață**, apărând și alte întrebări care necesitau răspunsuri clare înainte de a ști DE CE

NOE? Mai exact ar fi interesant de explicat DE CE a luat Dumnezeu decizia de a-și distruge propria CREAȚIE? A greșit ceva în **perfectiunea-i dumnezeiască**? Voia s-o ia de la început alt fel? A scăpat ceva de sub control deși tot ce exista și se derula era știut și modelat de puterea divină? Greu de răspuns...

Se știe foarte bine că nimeni care se poate considera NORMAL nu-și distruge CREAȚIA. Nici un părinte sănătos la cap nu poate concepe, cu atât mai mult să-și materializeze uciderea propriului copil. Artistul nu-și poate distruge tabloul pictat, sculptura lucrată etc., etc., etc. De ce să fi gândit și făcut Dumnezeu alt fel? Dar să revenim la NOAH – NOE. Acesta, după cum spuneam, era un om simplu, fără cunoștințe deosebite, fără știință de carte, fără a fi priceput în ceva anume la un nivel peste mediu. Când cineva selectează ceva, decide pentru ce este mai valoros, „**mai superior**”. Această orientare trebuia să fie clară mai ales în acest context când era vorba de un nou început al pământului și omenirii. Să fi avut Dumnezeu **o scânteie de rătăcire divină**? Mai departe textul biblic spune că Dumnezeu l-a sfătuit pe Noe să-și facă o arcă din lemn de chiparos, cam de 180 m lungime și 30 lățime (trei sute de coți lungime și cincizeci de coți lățime) în care să se îmbarce cu familia și **câte șapte perechi dintre dobitoacele curate și câte o pereche dintre cele necurate**. Mai întâi o precizare importantă: lemnul de chiparos nu era folosit pentru construcția ambarcațiunilor care pluteau pe apă! Să nu fi știut atotștiutorul Dumnezeu acest amănunt? Apoi, pe o ambarcațiune de asemenea dimensiuni, nu se prea poate înțelege cum puteu încăpea **toate viețuitoarele pământului** perechi multiplicat cu șapte, majoritatea dintre ele.

Deși se poate crede că Noe habar nu avea cum se construiește o arcă gigant, nu avea experiență în domeniu, face rost de materiale, forță de muncă și în **o sută de ani** dă gata

ambarcațiunea. Cum naiba oare o fi putut trăi așa mulți ani? De unde atâta forță de muncă și vigoare?

Dar nu asta este o problemă. Noe și-a construit Arca pe uscat. Este greu de crezut că mai existase până atunci o construcție atât de mare și probabil impunătoare. Lucru de mirare însă că arca nu a fost văzută de nimeni nici măcar de vecini. Cu toate acestea dacă **opera** era adevărată, putea fi considerată și calificată o adevărată minune a acelor vremuri de sărăcie și primitivism. Ei bine, acum urma ceva mai dificil: capturarea și adunarea dobitoacelor **curate** și **necurate**. Dumnezeu nu i-a dat indicații cum să prindă lei și leoparzii, precum și alte animale carnivore periculoase, șerpi veninoși, insecte, păsările zburătoare, peștii din ape, etc., etc, cum să-i „găzduiască” pentru a nu se îmbolnăvii sau murii, cum să-i facă să se împace „**vânătorul carnivor cu vânatul erbivor**” cum să facă rost și unde să înmagazineze proviziile de hrană pentru el și familia sa, dar mai cu seamă pentru atâtea dobitoace cu piele caldă sau rece, cu păr sau pene. Important este că Noe s-a descurcat. Și încă în amănunțime poate chiar depășind ceea ce i se ceruse, în sensul că nu a renunțat nici măcar la insectele și microbii care ne chinuie existența și în prezent, paraziții ca ploșnițe, păduchi, purici, tântări s.a.m.d. reușind un **tacâm complet**.

Nimic despre vegetale, pomi, cereale, etc.

Potopul a început, cerul **s-a spart** patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Pe arcă existau opt oameni: NOE cu soția, fii lor SEM, HAM și IAFET cu soțiile lor. Ar fi interesant de știut care a fost atmosfera familială o lună și ceva într-un perimetru închis? Cum s-a înțeles mai ales soacra cu trei nurori? Cum oare s-au putut descurca și face față muncii titanice care trebuia desfășurată zi de zi și clipă de clipă pentru hrănirea animalelor supravegherea lor, curățenia în urma lor? **DUMNEZEU ȘTIE** cum au putut suplini opt persoane munca unei divizii de muncitori instruiți și disciplinați care s-ar fi

impus a acționa într-o astfel de situație. Misticii CRED și susțin că așa ceva poate fi adevărat. Mentea mea, creierul meu nu pricepe și nu poate accepta un **ASTFEL DE ADEVĂR. Poate nici al dumneavoastră!**

Biblia spune că Arca lui Noe s-a oprit după încă vreo trei sute de zile pe muntele Ararat. Nimeni nu știe însă cu precizie unde anume. În ultimii ani, „presa de senzație” a informat că **după câteva mii de ani de la eveniment** s-ar fi descoperit pe muntele Ararat, rămășițe din ceea ce ar fi fost Arca lui Noe. Nu a fost adusă nici o probă în acest sens. Dacă o luăm după puterea judecății creierului, dacă ar fi existat, Arca lui Noe ar fi trebuit să acoreze pe cel mai înalt munte de pe glob, adică Hymalaya. Să judecăm mai departe ce ne spune Biblia. După potop, omenirea reîncepe de la zero. Sigur, pentru că așa a vrut corectul, perfectul, atotcunoscătorul și atotștiutorul Dumnezeu Biblic. Dar cum s-a înmulțit omenirea? Cum s-a diversificat atât de mult? Putem gândi că Noe și soția sa erau la vârsta și potența când nici măcar „procesul tehnologic procreativ” nu-i mai interesa. Rămân în calcul fiii acestora Sem, Ham și Iafet cu soțiile. Putem crede că aceștia au fost mai mult decât **productivi**, au făcut o divizie de urmași care să se căsătorească între ei și să „superproducă” la rândul lor? Imposibil pe toate liniile! Acest fapt ar fi condus la o „supraproducție” de imbecili, handicapați și degenerați mintali și poate chiar la o stingere - lentă la început, apoi mai accentuată - a speciei umane.

Se știe însă că omenirea parcurge o linie evolutivă. Pe globul pământesc există patru rase umane. Clar, fără ca SEM, HAM și IAFET să fie la originea lor. Procesul evolutiv cunoscut și demonstrat științific, nu permite schimbări esențiale în mai puțin de cinci mii de ani, a ființei umane. Trăsăturile de comportament, fizice și psihice nu se modifică în cinci milenii de existență a **mitului bibliei** în așa fel încât să putem discuta de cele patru rase distincte - albă, neagră,

galbenă și roșie. Nici în milioane de ani un negru nu va deveni alb și invers. Secretul formării raselor umane este încă un mister și pentru știință. În fața Adevăratului Dumnezeu și a **Omului creat** nu se știe cum legenda creării raselor după Noe și fii săi, CADE. Nu SEM a rodit rasa galbenă, nu Ham a zămislit rasa neagră și nu Iafet a creat rasa albă. Nu se știe cum rămâne cu rasa roșie

Să nu fi știut atotștiutorul Dumnezeu biblic de pieile roșii de pe continentul American? Să nu fi fost creația sa? Doar există un singur Dumnezeu. Care știe tot, vede tot și nimic din ceea ce vrea EL nu se întâmplă altfel...

Cineva ne-a creat. Nu știm cine. Oricine ar fi, putem judeca după discernământul creierului, că nu a fost altceva decât OM, după chipul și asemănarea noastră.

Știați că sclavia, această rușine incalificabilă, practică de OM împotriva SEMENULUI SĂU este motivată biblic și justificată DIVIN? Iată ce spune Biblia: Noe și-a blestemat unul dintre nepoți – se numea Canaan – să fie robul verișorilor lui, mai precis a fiilor lui Sem și Iafet. De ce? Pentru că tatăl său Ham, a râs de el, pentru că s-a îmbătat și a avut cu siguranță „comportament comic”. Iată o motivație și o explicație cel puțin bizară. Pe acest fond este susținută și ideea conform căreia Ham „a creat” rasa neagră. Nu intrăm în amănunte cu comentariile la acest punct. Se mai impune totuși o întrebare: Cu ce a fost vinovat Canaan față de bunicul său pentru a fi „**primul sclav din istoria omenirii?**” Cu absolut nimic! Totuși nelegiuirea a fost permisă de Dumnezeul biblic.

Este cunoscut faptul că popoarele pământului vorbesc o sumedenie de limbi. Cu și mai multe dialecte. Fiecare populație și-a creat limba după criterii și inspirație proprie. De unde a venit sau de la cine a venit această inspirație nu știm. Poate primul criteriu logic ar fi putut fi necesitatea de **comunicare**, de a muncii și de a trăi împreună. Mitul biblic a intrat la creație și pe această linie. Dar s-a încurcat.

Biblia spune că urmașii lui Noe, încercau să construiască un turn cu care să ajungă până la CER. L-au numit **Turnul BABEL**. Pentru că se înțelegeau prea bine, **COMUNICAU** perfect și treaba mergea ca pe roate, Dumnezeu le-ar fi încurcat limbile. **PENTRU A NU SE MAI ÎNȚELEGE**. De ce oare? Pentru a nu ajunge la CER? Pentru a face un RĂU? Dumnezeu nu face rele! Nu greșește și nu-și chinuie CREAȚIA. Mai ales cea care poate fi catalogată SUPREMĂ, adică ființa umană. Atunci de ce? **Dumnezeu știe...**

Când se zămislea mitul biblic, adică în urmă cu mai bine de 2300 de ani, existau deja sute de limbi. Aproximativ cu cinci mii de ani în urmă când s-ar fi construit Turnul Babel, existau deja mai multe popoare asiatice, europene, africane și americane care vorbeau limbi diferite. De existența lor avem mărturii certe. Limbile „din vechime” s-au format, s-au dezvoltat, s-au păstrat sau au murit fără ca nici un Dumnezeu să influențeze aceste fenomene, care au motivații clare, concrete, explicate de știință și acceptate de CREIERUL nostru ca fiind logice și posibile.

Din curiozitate, în decursul mai ales a ultimilor ani, am încercat să aflu mai mult despre Turnul Babel. Am consultat tot felul de dicționare, lucrări religioase și științifice, cărți care prezentau aspecte controversate din istoria omenirii. Nu am putut localiza rămășițele turnului Babel, nici să aflu mai multe despre prima construcție pământeană către CER!

În decursul istoriei, poporul evreu a suferit mult. Și încă mai suferă încă din motive economice, politice, teritoriale, dar și mai ales religioase. De ce, dacă sa încercat implementarea noțiunii de POPOR ALES? Există oare vre-un popor ales al lui Dumnezeu? Poate Dumnezeu iubi un popor mai mult decât pe altul? Doar Dumnezeu este drept, corect, la care nu țin relațiile și pilele! Pe acest fond nu poate favoriza un popor sau altul, un om sau altul. Nu știm de ce Biblia încearcă să ne **bage în ceață**

și să susțină imaginea unui Dumnezeu partinic care stabilește înțelegeri de culise, cu persoane dubioase și indecente în comportament. Exemplele sunt multe. Am să mă opresc la unul care mi se pare mai semnificativ.

La fel ca și în cazul amărâtului de evreu Noe, Dumnezeu îndrăgește din aceleași motive de neînțeles un păstor pe nume ABRAAM. Cu acesta stabilește un legământ sfânt: TĂIEREA ÎMPREJUR. Trebuie să subliniez că am rămas impresionat până la lacrimi, când am aflat ce fel de preocupări serioase și responsabile avea Dumnezeu „creatorul evreilor”. Nu pot însă înțelege de ce creștinii și alte religii și popoare care consideră învățăturile bibliei sfinte, declară recunoașterea CĂRȚII CĂRȚILOR de inspirație divină, etc., etc. nu practică „botezul cu briciul”? Dacă practica este de la Dumnezeu citire, de ce nu au toți bărbații care cred în Divinitatea biblică „**penisul decalotat**”?

Cu puțin timp în urmă, am studiat mai multe lucrări pentru a aduna material pentru un viitor roman psihologic. Am găsit mai multe informații stupefiante legate de „tăiatul împrejur”: Se știe că Isus Cristos a fost **tăiat împrejur**. Nu se știe cum, **PARTEA TĂIATĂ** din medularul fiului lui Dumnezeu , s-a păstrat, s-a conservat **PERFECT**, putând fi **admirat și VENERAT** în Catedrala Sfântul Ioan de Lateran din Roma. În același timp însă același lucru se poate face și la bisericile din Charoux, Puy-en-Velay, Coulombes, Chalons-sur-Marne, Anvers și Hildesheim. Oare câte „**scule**” a avut Isus Cristos? Fiind fiul lui Dumnezeu a avut parte de „**tratament preferențial**” din acest punct de vedere? Este posibil să fi fost o „**eroare genetică**”? Cred că nici una, nici alta. Totul reflectă tembelismul unor clerici care dau dovadă de cea mai elementară lipsă de bun simț. **Dumnezeu creatorul** a creat omul după chipul și asemănarea sa, ne spune tot Biblia. A creat omul integru, bărbatul perfect. Atunci de ce se încearcă **impunerea poruncii** de a îndepărta o parte a **sculei**

masculine? Și-a dat seama Dumnezeu că a greșit cu ceva pe acolo? Cum se poate când Dumnezeu NU GREȘESTE? DOAR DUMNEZEU ESTE PERFECT!

Nu închei prezentarea acestei idei fără a vă mai preciza modul în care vechii evrei depuneau un jurământ, când acest fapt era impus de o anumită conjunctură. Jurau cu mâna pe **SULĂ**. Puneau concret mâna pe trânsa pentru că o considerau sfântă. Iată ce fel de scrieri sfinte venerează încă milioane de oameni moderni, acum la început de mileniu trei.

În aceleași vremuri, strămoșii noștri daci, jurau pe Soare, Pământ, Cinste, Viață, Cer, Demnitate și Onoare pe Suflet și Cinstea Strămoșilor. La alte popoare europene sau asiatice existau ritualuri similare care scoteau în evidență solemnitatea, sobrietatea și seriozitatea **JURĂMÂNTULUI**. Se poate face oare vorbire de seriozitatea în gândire și comportament a poporului ales la dorința Dumnezeului biblic?

Iată de ce, probabil, **poporul evreu**, poporul ales, a suferit și mai suferă încă: bărbații au **scula** modificată, nu genetic ci impus de un **text sfânt**.

Textul biblic face eforturi disperate de a prezenta un Dumnezeu imperfect, cu ieșiri lumești, aberante și chiar josnice, tolerant cu nesimțirea și chiar cooperant cu păcătoșii de ultimă speță. Aminteam ceva mai înainte că din motive greu de înțeles Dumnezeu îl îndrăgește pe **Abraam**, un personaj îterlop, păcătos și cu grave deviații comportamentale. Să nu fi cunoscut divinitatea biblică **preocupările** lui Abraam? Să nu fi știut Dumnezeu că **cine se aseamănă se adună?**

După cum ne spune Cartea Cărților, Abraam ajunge în Egipt. Fără nici un fel de remușcare își oferă soția faraonului, în schimbul unor daruri. Îl minte pe suveranul egiptean că este sora sa, nicidecum soția. Această faptă s-a numit din toate timpurile, **PROXENETISM** fiind încriminată de toate legile epocilor istorice.

Este posibil ca Dumnezeu să facă „**înțelegere**” cu astfel de personaje? După Biblie se pare că DA: Și nu numai înțelegerei dar și chefuri. Ca să continue cu ineptiile, textul Biblic ne face cunoscut că Dumnezeu însoțit de doi îngeri, îi face o vizită de prietenie probabil, în cortul acestuia. Acolo, se organizează o masă de pomină unde se mănâncă cu mare poftă, un vițel și se consumă multă pâine. Iată cât de uman putea fi Dumnezeul Biblic. Iată cum și cât de simplu își putea depăși, încălca și nerespecta propria interdicție consumând carne. Iată de ce se spune: **Fă ce face popa, nu ce zice popa.**

Amintita prietenie cu Abraam este cu atât mai greu de înțeles și posibil de calificat ca deviantă, cu cât se pare că Dumnezeul biblic nu știa nici de „comportamentele speciale” ale unor membrii ai familiei acestuia. Personajul biblic LOT, unul dintre nepoții lui Abraam, locuia în Sodoma. Se spune că destui de numeroși bărbați locuitori ai Sodomei, aveau plăcerea de a practica „pidosnicia” adică regulatul pe la spate, nu așa cum a lăsat Dumnezeu această preocupare lumească, între bărbat și femeie. Cu siguranță că nu întâmplător, un grup de „**practicanți pe la spate**” s-au adunat lângă casa lui Lot, cu gândul de a sodomiza doi îngeri care au venit în vizită la acesta. Puși în fața unui fapt considerat păcat grav, îngerii tare s-au mai supărat. Ca urmare au hotărât că este bine să dea un exemplu de pedeapsă model. Au ars până la temelii spulberând practic Sodoma și Gomora. După cum au administrat pedeapsa, îngerii trebuiau să fi fost tare supărați. Este mai greu de înțeles totuși de ce mesageri divini au administrat o **corecție generală** celor două localități? De ce nu au fost pedepsiți doar **cei de vină**? De ce au fost spulberați: copiii, femeii și bărbații care nu aveau tangență cu pidosnicia, trăind și muncind cinstit în zonă? De ce a permis Dumnezeul Biblic o astfel de întâmplare, cu atât mai mult cu cât în „poveste” era implicat un membru al familiei lui Abraam?

Venim în contemporaneitate. Dacă s-a aplicat o astfel de pedeapsă pentru Sodoma și Gomora, înseamnă că pidosnicia este calificată ca o faptă gravă și neacceptată de LEGILE DIVINE. De ce atunci, nu intervin îngerii sau alt mesager divin, de ce nu intervin preoții, călugării, clerul bisericilor puternice pentru a condamna homosexualitate și lesbianismul practicat fără restricții sau chiar legiferat în destule țări civilizate? Pentru că ar putea fi oare...înterese? Presa prezintă știri care ne pot duce cu gândul la practici care ar putea explica **lipsa de** implicare în mod concret, permanent și virulent atât a bisericii tradiționale ortodoxe cât și cea a bisericii catolice dar și a celor peste doisprezece culte religioase care ființează legal în țara noastră. Adevăratul Dumnezeu a creat ființa umană perfectă și în comportament și în morală general umană. Legea vieții demne interzice aberațiile sexuale. Dar ce contează?

În Parlamentul României pe frontispiciul peretelui din spatele prezidiului, tronează o cruce de mari dimensiuni. Parlamentarii noștri au depus un jurământ pe Biblie. În încheierea jurământului au spus: „**așa să-mi ajute Dumnezeu**”. Cu toate acestea au aprobat și votat legi pentru care Adevăratul Dumnezeu s-ar putea să-i bată. Pe unii chiar a și început să-i scarpine cu DNA-ul sau alte destituirii din funcții, excluderi din partide etc. Pentru ce? Printre altele probabil și pentru admiterea și votarea pederastiei și lesbianismului.

Revenind la Lot, Biblia ne mai spune că personajul biblic a făcut copii cu fiicele sale. Fără frică de Dumnezeu. Doar **avea relații** de prietenie cu acesta. Fapta este incriminată de „codul penal” din antichitate și până în prezent. Se numește **INCEST**. Astfel de personaje și fapte ne prezintă Biblia, Cartea Sfântă, Cartea Cărților. Curvari, incestuoși, criminali, nomanzi, corturari, analfabeți, indivizi de nimic, sunt eroii Biblici despre care învață copiii în școli la vârsta când discernământul încă nu este format, creierul lor fiind intoxicat

deseori în mod meschin cu informații false din cauza cărora mai repede sau mai târziu pot suferi traume care le pot afecta vârsta, existența de oameni demni, cinstiți și corecți creați de ADEVĂRATUL DUMNEZEU.

Exemplele eroilor și a numeroase ineptii consemnate în Biblie ar putea continua. Nu aprofundez acum și aici această temă, materialul documentat pe care doresc să-l mai dezvolt va fi valorificat într-un studiu viitor publicat în perioada anului următor.

Înainte de a pune punct acestui capitol, să vedem ce putem spune despre BIBLIE! Ce este BIBLIA?

Una dintre marile religii ale lumii este CREȘTINISMUL. Numără peste un miliard de adepți. Fie că sunt catolici, ortodocși sau protestanți, sunt uniți prin CREDINȚA în BIBLIE. Dicționarul Enciclopedic vol. I A-C editat în anul 1993 de Editura Enciclopedică bucurești definește BIBLIA astfel. „**colecție a cărților sfinte de la CARTEA FACERII până la APOCALIPSĂ. Carte sacră a creștinismului, Biblia are două părți: VECHIUL TESTAMENT (redactat între sec. 13-2 î.Hr., acceptat și de mozaici) și NOUL TESTAMENT (sec. 1-4 d.Hr.)** Conținutul eterogen, cuprinde mituri, doctrină religioasă, texte rituale și magice, rugăciuni, adevărul lui Dumnezeu despre creație și mântuire, eseuri filosofice, meditații și coduri de morală practică, folclor, literatură în proză și versuri. Coduri juridice, sfaturi medicale, agricole și gospodărești etc., aparține unui mare număr de autori. Biblia este cea mai răspândită carte din lume fiind tradusă până acum în circa 1800 de limbi.”

Noțiunea de Biblie vine din limba greacă: ta biblia (cărți). Știm că reprezentanții religiilor și cultelor care au declarat Biblia Carte de Căpătâi, susțin că aceasta conține „**cuvântul lui Dumnezeu**”. Susținute de teologi, preoți și călugări consacrați, afirmațiile de acest gen pătrund în subconștientul

credinciosului, punând stăpânire pe creierul și inima încrezătoare a acestuia ca și cum bunul Dumnezeu în persoană a inspirat și chiar a dictat textul biblic. Legat de Noul Testament, este lăsat să se creadă că apropiații lui Isus au preluat și copiat cuvântările acestuia, regulile de existență, comportament și credință, preocupările avute, minunile săvârșite de acesta, înmănunchindu-le într-o cronică de evenimente miraculoase. CREȘTINUL conform profunde sale credințe consideră Biblia ca o culegere de declarații autentice.

Un reputat specialist în predarea Noului Testament, profesorul Hans CONZELMANN din Gottingen, recunoaște că: **„de fapt, comunitatea creștină trăiește pentru că nu cunoaște rezultatele cercetării critice a Bibliei.”**

Bisericile creștine, trăiesc în și prin credincioși. De aceea au făcut și fac eforturi din cele mai vechi timpuri pentru a-l însoți într-un fel sau altul, din leagăn și până la groapă. Clerul convinge de indispensabilitatea bisericii prin ceremonii organizate rafinat în diverse etape ale vieții. Omul căzut în misticismul religios știe că preotul îi iartă păcatele, îi întemeiază relația cu divinitatea și-i netezește calea spre tărâmul îngerilor. Dar omul mai știe faptul că toate aceste servicii nu se fac **de-a moca**. Ele trebuie plătite. Și iată că așa se umplu pușculițele bisericesti care fac posibilă continuarea propagandei politico-religioase pentru binele celor credincioși, cu fruntea plecată și dare de mână. În acest context cum am putea crede oare că ar fi posibilă cuprinderea și recunoașterea eroilor și aberațiilor învățaturii credinței biblice în cărțile bibliotecilor teologice? Oare câți dintre cei peste un miliard de creștini au acces la documentele arhivelor științei teologice?

„Neștiința creștinilor derivă în cea mai mare măsură din informațiile puține pe care le oferă teologii și istoricii bisericesti, care nu cunosc în munca lor decât două metode de lucru pentru negarea faptelor scandaloase. Fie deformează realitatea în exact opusul ei, fie o ascund” – precizează

reputatul teolog Joachim KAHL absolvent al Universității Philipps din Marburg.

Iată o subliniere mai mult decât corectă și inteligentă din partea unui teolog. Ambele metode la care face referire Joachim Kahl constituie exemple de înșelare a credincioșilor. Laicul are dreptul de a fi despovărat de opinii greșite sau de mult depășite ale doctrinelor creștine. Deoarece totul se întâmplă în numele lui Dumnezeu, el poate și trebuie să ceară să i se spună adevărul într-o limbă pe care o înțelege și într-un mod eficient, fără să mai aibă parte de figuri de gramatică lingvistică teologică.

Să revenim la Biblie. Cu siguranță că un procent infim din cei peste un miliard de creștini știu că nici unul dintre evangheliști nu a fost contemporan cu Isus. Primele consemnări despre **Fiul lui Dumnezeu** au apărut, conform atestărilor științifice, în anul 70, după distrugerea Ierusalimului de către împăratul roman Titus. Dacă acceptăm anul 30 ca an al morții lui Isus, atunci putem considera că Marcu, primul **scriitor** al Bibliei și-a redactat Evanghelia cam după patru decenii după crucificarea Mântuitorului.

„Evangheliștii sunt interpreți, nu biografi, ei nu au luminat ceea ce se întunecase de-a lungul generațiilor, ei au întunecat ceea ce mai era încă luminos. Ei nu au scris istorie, ei au făcut istorie. Ei nu au vrut să consemneze, ci să rectifice” – punctează dr. Johannes Lehmann, co-traducător al unei ediții moderne a Bibliei.

Este cunoscut faptul că textul biblic a fost modificat și răsmodificat în decursul timpului. Multe dintre textele primare la care se fac referiri în chițibușărea teologică nici măcar nu există. După descoperirea documentelor de la Qumran de la Marea Moartă s-a putut contura o viziune extinsă asupra genezei și evoluției textului biblic. Multitudinea și varietatea documentelor permit acest lucru. Numai în peștera cu nr. 4 a fost descoperite 14 copii ale DEUTERONOMULUI, 12 copii

ale Cărții lui Isaia, 10 copii ale Psalmilor și 8 copii fragmentare ale cărților celor 12 proroci. Printre fragmentele prelucrate, descifrate și identificate sunt prezentate toate cărțile canonice ale Vechiului testament iudaic, cu excepția cărții Esterei, adică 38 dintre cele 39 de cărți ale canonului. Toate manuscrisele cărții biblice recent descoperite sunt scrise cu alfabet pătrat și datează din perioada cuprinsă între sfârșitul secolului al III-lea î. Hr. și începutul secolului al II-lea î. Hr. Pentru reconstituirea textului biblic inițial a fost de o deosebită importanță și așa numitul **PENTATEUH** Samaritean. Descoperit la începutul secolului al VII-lea. Este vorba despre textul primelor cinci cărți ale Bibliei păstrate de Samariteni. Aceștia erau urmașii unor supuși ai Imperiului asirian strămutați în regiunea Samariei de către regii Sargon și Asarhaldon, în secolele VIII – VI î. Hr. Alte surse pentru studierea textului biblic sunt traduceri ale Bibliei în limba arameică – **TARGUMIM**, traducerea lui Ieronim în limba latină – **VULGATA** în secolul al IV-lea d. Hr., fragmentele unor traduceri grecești mai noi decât **SEPTUAGINTA** făcute de Aquilas Teodotion și Symmachos, apoi, Hexaplele și Origemens datând din secolul III d.Hr.

Între documentele care fac referire la textul biblic sunt diferențe evidente. Miile de copii sunt la rândul lor copii ale altor copii. Nici una nu corespunde cu alta. Cercetătorii au identificat în decursul anilor peste **80.000 de inexactități**. Aceștia spun că nu există nici măcar o singură pagină a manuscriselor vechi în care să nu apară contradicții. Traducătorii și copiștii au modelat textele și versurile astfel, de la exemplar la exemplar multiplicat încât să fie adaptat realității epocii. Vechile texte biblice abundă în multe mii de greșeli cunoscute. Cel mai vechi text – codex sinaiticus – care datează la fel ca și - codex vaticanus - din secolul IV a fost descoperit în anul 1844 în arhiva Mănăstirii Sinai. Conține 16.000 de corecturi care aparțin celor șapte corectori care au

făcut în unele locuri modificări ale textului chiar de două sau trei ori, introducând în context frânturi de „**text vechi**”. Studiind greșelile **de copiere** Friedrich Delitzsch, autorul unui dicționar ebraic, specialist cunoscut și recunoscut pe plan mondial, a identificat în textul biblic vechi peste 3.000 de **erori**.

Este interesant de constatat cum au rezistat textele biblice mai bine de 6.000 de ani, ca fiind „cuvânt al lui Dumnezeu”. Unii dintre părinții Bisericii din primele secole creștine erau de acord că „textele vechi” trebuie adaptate pentru a rămâne credibile și a rezista în timp. Clericii motivează „**modificările intenționate**” ca fiind făcute în spiritul și interesul adevăratului cuvânt a lui Dumnezeu, la care au avut acces permanent. Legat de falsurile și repetatele modificări ale textului biblic, dr. Robert Kehl din Zurich scrie: „**s-a întâmplat destul de des ca același pasaj să fie corectat de un corector într-un fel și recorectat de altul, depinde de concepția dogmatică îmbrățișată în școala respectivă. În orice caz, numai corecturile izolate nemaivorbind de corecturile planificate. produc un haos deplin în text și o harababură de nedescris**”.

Este interesant de reținut și opinia preotului Jean Schorerl, care a slujit foarte mulți ani la Catedrala Saint – Pierre din Geneva care a ajuns la concluzia că teza inspirației totale a Bibliei și concepția că Dumnezeu ar fi autorul ei sunt nefondate. Această concepție se bate cap în cap cu recunoașterile cele mai elementare ale unei minți sănătoase și are ca rezultat o demență atât de clară încât o astfel de opinie nu ar mai putea avea decât evangheliștii și credincioșii întru scrierile lor, lipsită de orice fărâmbă de cultură generală.

Cum a ajuns Biblia să fie catalogată Sfântă Scriptură, după răstignirea lui Isus, ne explică foarte concludent și pe scurt dr. Robert Kehl în seria de scrieri RELIGIA OMULUI MODERN:
„Majoritatea credincioșilor Bibliei au convingerea naivă

că Biblia ar fi existat de la bun început în forma pe care o are astăzi. Ei cred că Biblia a conținut întotdeauna părțile care sunt incluse în exemplarul lor personal. Ei nu știu – și de cele mai multe ori nu vor să știe – că primii creștini nu au avut mult timp (adică mai bine de două sute de ani) nici o **SCRIERE** în afară de Vechiul Testament, că până și canonul Vechiului Testament nu fusese definitivat în vremea primilor creștini; că însemnările din Noul Testament au luat ființă numai foarte încet; că multă vreme nimeni nu s-a gândit să considere aceste scrieri ca Sfântă Scriptură; că odată cu trecerea timpului s-a creat obișnuința de a se citi aceste scrieri în cadrul comunităților, dar că nici atunci nu s-a gândit nimeni să le considere scrieri sfinte la fel ca pe Vechiul Testament; că s-a ajuns la această idee numai când diversele orientări ale creștinismului au ajuns să se războiască între ele și s-a simțit nevoia unui sprijin garant; că abia după anul 200 era noastră au început, încet, încet, să se considere aceste însemnări ca Sfântă Scriptură”.

Sigur, totul pe baza **manipulării masive** efectuate pe textele biblice. Așadar, nici nu poate fi vorba despre inspirație generată de vreun spirit binevoitor și iubitor de oameni. Cu atât mai puțin poate fi vorba de intervenția binevoitor creatoare unui așa numit **SFÂNT DUH**.

Închei acest capitol din prezenta lucrare cu două întrebări la care vă las să găsiți răspuns în măsura interesului pe care-l aveți față de subiect:

1. - Câtă vreme se vor mai complăce reprezentanții bisericilor în greșeala de a-i menține pe credincioși în stadiul umilinței creștine și a credulității mistico-religioase?

2. – Cât timp se vor mai putea menține falsurile și contradicțiile din mitul Biblic ca fiind „**dorința lui Dumnezeu**” inspirate de Duhul Sfânt?

Până la apariția următoarei lucrări , **ISTORIA PRESEI HUNEDORENE** (probabil în primul trimestru al anului

următor) vă las în compania **BIBLIEI** și a lui **ISUS CRISTOS**, fiul lui Dumnezeu, despre care vom discuta în similarul capitol al problemelor religioase dezvoltat în partea a doua.

BIBLIOGRAFIE

- **Biblia** sau **Sfânta Scriptură**, Gute Botschaft Verlag (GVB) 1989, 1990, Dillenburg, West Germany
- **Dicționar Enciclopedic**, volumul I, A-C, Editura Enciclopedică București, 1993
- **Dicționar Enciclopedic**, volumul II, D-G, Editura Enciclopedică București, 1996
- **Dicționar Enciclopedic**, volumul III, H-K, Editura Enciclopedică București, 1999
- **Dicționar Enciclopedic**, volumul IV, L-N, Editura Enciclopedică București, 2001
- Zenon Kosidowski – Povestirile evangheliștilor, Editura Albatros București, 1983.
- I.D. Amusin – Manuscrisele de la Marea Moartă, Editura Antet XX Press.
- Erich von Daniken – Fața ascunsă a miracolelor, Editura Domino, București, 1996
- **Pavel Coruț** – **Eva n-a fost mama noastră**, Editura Miracol, București, 1998.

PUNCTUL 3

SCRIITORI DIN VALEA JIULUI

ÎN ACEST SPAȚIU MIORITIC DE ISTORIE ȘI LEGENDĂ MINEREASCĂ – VALEA JIULUI - S-A DESFĂȘURAT O INTENSĂ ACTIVITATE CULTURALĂ ÎN CARE PRESA, LITERATURA ȘI CARTEA AU AVUT O POZIȚIE DETERMINANTĂ ÎN CONTURAREA ȘI DEFINIREA SPECIFICITĂȚII SPIRITUALE A ACESTEI COMUNITĂȚI.

Voi prezenta în paginile următoare ale prezentei lucrări, în rezumat, câteva dintre personalitățile cunoscute ale Văii Jiului, consacrate prin cărțile pe care le-au scris, dar și tineri mai puțin cunoscuți, care se află însă pe un drum ascendent al creației literare. Cu toții se vor regăsi într-o prezentare largă, într-o viitoare carte aflată în pregătire – **SCRIITORI DIN VALEA JIULUI ȘI ȚINUTUL HUNEDOAREI** - alături de numeroși alți scriitori hunedoreni care au intrat prin volumele publicate în istoria culturală a acestor meleaguri.

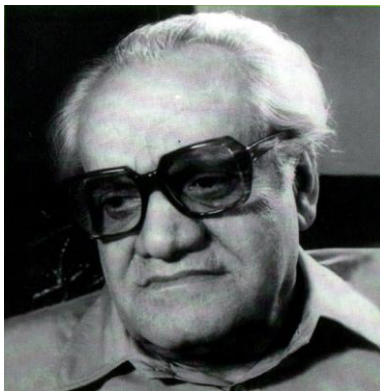
ION D. SÎRBU

Ion Dezideriu Sârbu s-a născut la 28 iunie 1919 la Petrila, ca fiu al minerului Ion Sârbu și al doamnei Ecaterina Sârbu.

În ceea ce privește prenumele Dezideriu, care mai târziu apare prescurtat, scriitorul afirma: “Numele meu este Dezideriu, toată viața am fost un doritor, nu de puține ori numele acesta – în cazărmi sau pușcării – se scria printr-o ironie transcendentală – Derizoriu.”

Școala primară o face la Petrila, urmând în 1930 cursurile liceului la Petroșani. Despre copilăria sa, Ion D. Sârbu o definește ca fiind “sublim-infinitul tâmp al fericirii”, o copilărie pe care a parcurs-o “golănește, desculț, bătând mînea, pădurile, înotând în Jiul rece ca gheața.”

În 1935, când Brâncuși începe să lucreze la proiectul ansamblului de la Târgu-Jiu, Gary, așa cum era poreclit scriitorul în copilărie, urmează cursul superior al liceului. În 1939, la 20 de ani, își dă bacalaureatul la Deva, își face stagiul militar, urmând cursul Școlii de ofițeri de rezervă din Craiova.

Absolvă această școală în 1940 și se înscrie apoi la Facultatea de Drept și Filosofie, unde îl cunoaște pe Lucian Blaga. Debutază în ziaristică cu o lucrare în ziarul **Țara**, Sibiu, ca apoi să apară în revista **Curțile dorului** lucrarea sa Duminică. În iunie 1941, primește ordin de chemare la regimentul 35 al artileriei din Sibiu, urmând ca în 15 septembrie 1941 să fie trimis pe front. Reîntors în Sibiu, publică în **Universul literar** lucrările În stepă și Colonia.

Căpătând experiență în ceea ce privește războiul, la 22 septembrie 1942 ajunge din nou pe front, dar de data aceasta este rănit și cade prizonier. Evadează și rătăcește un timp prin Rusia, ca în primăvara lui 1943 să revină la Sibiu. Își continuă facultatea și participă la manifestările **Cercului literar studentesc O. Goga**, egidat de către Lucian Blaga.

Ion D. Sârbu are o frumoasă prietenie cu Lucian Blaga, pe care-l considera un maestru ce “și-a întipărit înălțimea și puterea în copacul falnic al culturii românești atât de sus, încât noi am fost nevoiți să căutăm alte păduri.”

Publică în revista **Preocupări universitare** eseul Despre o dialectică a lucidității. Ion D. Sârbu s-a preocupat în special de condiția intelectualului, scriind articole cu această temă. La 1 martie 1944 este trimis pe frontul de la Iași, unde dezertează, ajungând translator de limbă rusă până la sfârșitul războiului. Anul 1945 marchează trecerea examenului de licență, cu diploma în filosofia culturii, esteticii și psihologie, a cărei mențiune era “magna cum laude”. În 1946 ajunge la Clujul visat, urmează cursurile Seminarului Pedagogic și se înscrie la doctorat cu teza “Funcția epistemologică a metaforei”. La 1 mai ajunge profesor suplinitor la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, iar în 20 decembrie 1947 ocupă postul de asistent titular la catedra de Estetică.

Căsătoria scriitorului cu Maria Ardeleanu, din 1947, coincide și cu publicarea nuvelei “Păcatul fratelui Vasile”.

Între anii 1950-1955, care erau descriși ca fiind alcătuiți

din “hidrogen, oxigen și frică”, Ion D. Sârbu devine profesor la Școala medie de fete nr. 1 din Cluj, la Școala Pedagogică de băieți, la Școala de muzică și la Școala medie Ady-Șincai.

Interesantă este prietenia lui cu artistul Romul Ladea: “Toată inițierea poetică – intuitivă în arta platică mi-am făcut-o pe lângă marele Romul Ladea. Cânta pricesne vechi. Cu mâinile lui noduroase desfăcea cu grijă mare cârpele ude (vai, cât am iubit eu aceste cârpe, în care se ascundea taina formei!) și-mi arăta lutul, plimbând lampa de petrol împrejur.”

În anul 1955 este “transferat” la București ca secretar de redacție la Revista de Pedagogie, în care publică **Cum se sparge gheața**. În **Gazeta literară** îi apare nuvela **Cinste**. Ajunge redactor la revista **Teatrul** în 1956, iar în 1957 primește premiul I la Colocviul de teatru de la Sinaia.

Din motive “predefinite” ajunge în închisoarea de la Jilava, unde petrece 7 ani, urmați de confiscarea totală a averii. Divorțul său din 1959 este urmat de distrugerea propriilor manuscrise și de moartea tatălui său.

Eliberat prin grațiere în 1963, i se interzice dreptul de a publica. La 54 de ani, în 1973 se pensionează medical și scrie romanul **De ce plânge mama?** În 1974 scrie piesa de teatru **Amurgul acela violet**, iar în 1976 scrie volumul **Teatru**, ce cuprindea, piesele **Arca bunei speranțe**, **Frunze care cad**, **A doua față a medaliei**, **Amurgul acela violet**.

În 1985 termină romanul **Adio, Europa!**, apoi scrie **Lupul și Catedrala**. Bătrânețea lui Ion D. Sârbu a fost marcată prin scrisorile pe care le trimitea prietenilor săi, în care își predefinea sfârșitul: “Moartea se apropie ca o țigancă hoață și urâtă. În fiecare zi sună la ușă... și fuge...”

La 17 septembrie 1989 moare, fapt pe care îl descrie în ultimele sale rânduri: “Voi muri din cauza acestui cancer la gât: moartea mi-a trimis săgeata neagră. Boala e acolo și nu în altă parte, pentru că toată viața n-am tăcut.”

Nici azi nu tace..., vorbește pentru noi, cu noi prin cărțile

sale, Maestrul. Dascălul, Omul, Scriitorul. Cu noi și cu cei de mâine.

.....

.....

RADU STANCA

S-a născut la 5 martie 1920 în orașul Sebeș din Județul Alba, fiind fiul lui Sebastian Stanca. A făcut parte dintr-o familie cu viguroasă tradiție culturală., aureolată de personalitățile unor oameni care își au originile în Petroșani: **Sebastian Stanca, Constantin Stanca, Dominic Stanca**, medic și poet, vărul lui, și **Horia Stanca**, fratele lui. Tatăl său, preotul Sebastian Stanca a copilărit câțiva ani la Petroșani, în Valea Jiului, oraș căruia el i-a dedicat o foarte interesantă monografie.

În 1938 Radu Stanca a absolvit liceul „Gheorghe Bariț” din Cluj. Au urmat apoi cursurile Facultății de Filozofie a Universității din Cluj, strămutată la Sibiu în anii ocupației hortyste. În 1942 și-a încheiat studiile în filosofie, susținându-și licența cu o teză intitulată **Problema cititului**.

A fost unul din animatorii faimosului Cerc Literar de la Sibiu (1941-1944) din care, în aceeași perioadă, au mai făcut parte Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoitescu, Nicole Balotă, Ion D. Sîrbu, Eta Boeriu, Radu Enescu, Ovidiu Cotruș, Cornel Regman, Eugen Todoran și alții. Spiritul tutelar al „cerchiștilor” a fost marele poet și filosof Lucian Blaga care le-a fost și profesor de filozofie a culturii la aceeași universitate

clujeană. Radu Stanca a fost asistentul lui Lucian Blaga la Catedra de Filozofie a Culturii (1942-1945). În cadrul cercului literar Radu Stanca și-a demonstrat deosebita înzestrare pentru teatru, unde s-a manifestat atât ca regizor cât și ca actor.

Trupa înființată de Radu Stanca s-a aflat la temelia viitorului Teatrul de stat din Sibiu unde a deținut funcția de prim-regizor (1949-1961). A fost ulterior **prim regizor la teatrul Național din Cluj** (1961-1962).

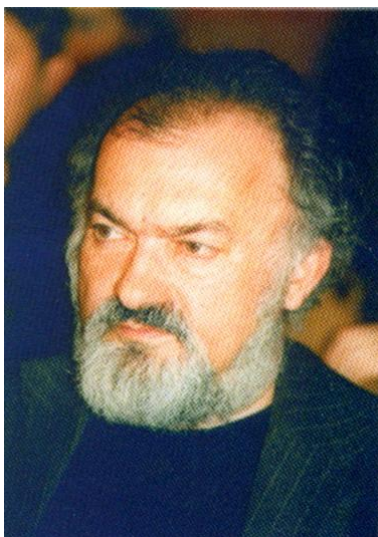
În urma unei afecțiuni pulmonare, Radu Stanca s-a stins din viață de timpuriu, la nici 43 de ani, în ziua de 26 decembrie 1962, la Cluj. Acesta este și unul din motivele ce explică faptul că opera sa a fost cunoscută în cea mai mare parte postum.

Relativ restrânsă, dar densă, opera lui Radu Stanca include volume de poezii, teatru, publicistică și o monografie despre actorul Ștefan Braborescu (1965).

VALENTIN TAȘCU

S-a născut la 23 ianuarie 1944, în Petroșani, jud. Hunedoara.

Studii școlare: Dealul Ștefăniței (Maramureș), Cluj, Constanța, Cluj, Alba Iulia (1950–1961); universitare: Facultatea de Filologie a

Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj (1961–1966); doctorat: Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, titlul de doctor în filologie, “magna cum laude”, în 2000, cu teza: Ritm și valoare în poezia populară românească.

Locul de muncă: Institutul de lingvistică și istorie literară “Sextil Pușcariu” al Academiei Române, Cluj-Napoca (1967 – continuă; între 1976 și 1990 în cadrul Facultății de Filologie a Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca), cercetător științific principal II; director general al Casei de Editură ATLAS-CLUSIUM din Cluj-Napoca (1989 – continuă); lector univ. la Universitatea “Constantin Brâncuși” din Tg. Jiu (2001–2002); director al publicației științifice Antemeridian & Postmeridian a Universității “Constantin Brâncuși” din Tg. Jiu; conf. Univ. la Universitatea “Constantin Brâncuși” (2004); șeful catedrei de limbă și literatură de la Facultatea de Litere și științe sociale (2005).

Alte titluri, funcții: Membru al Uniunii Scriitorilor (din 1980), al UNITER (din 1974, fostă ATM) și UAP (din 2002); președinte al PD din Cluj-Napoca (1993-1996), vicepreședinte al SPER (1993–2000), membru al consiliului de conducere al filialei Cluj a UR (1992–2000); (cu Ed. “CLUSIUM”) al Fundației Internaționale “Balkanika”, Sofia (1998–2003); președinte al Filialei Gorj a UAP din România (2005-2006); decorat cu Ordinul ”Meritul Cultural”, categoria A, în grad de Cavaler (2004); Cancelar științific al Facultății de Litere și Științe Sociale a Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu (2006).

Călătorii de studii și specializări: Franța, Germania, Suedia, Spania, Cuba, Marea Britanie, Belgia, Italia, Israel, Turcia, Grecia, China, Maroc, Suedia, Danemarca.

Activitate științifică și culturală: studii și articole de critică, istorie literară, critică de artă și de teatru (circa 1500 de titluri) publicate în majoritatea revistelor culturale din țară (1968–2003); participări la numeroase sesiuni științifice,

colocvii și simpozioane din România, Belgia, Franța, Suedia, Germania, Bulgaria, Turcia, Grecia, Ungaria, Macedonia, Bosnia-Herțegovina, Maroc, Danemarca; participări (cu Ed. "CLUSIUM") la marile târguri internaționale de carte de la Paris, Frankfurt, Londra, Ierusalim; președinte sau membru al unor jurii naționale de teatru la Brașov, Bârlad, Galați, Cluj, Satu-Mare; președinte sau membru al unor jurii naționale de literatură la Rm. Vâlcea, Tg. Jiu, Sighetul Marmației, Cluj-Napoca; organizator al salonului lunar de artă "Expozilele" Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj-Napoca (1983–2000) și al unor expoziții de artă plastică la Paris, Nantes, Malmö; activitate editorială cu Ed. "Clusium": peste 400 de titluri tipărite, pentru care s-au obținut peste 20 de premii naționale la târgurile de carte din țară și titlul "Editura anului" la Salonul de carte de la Cluj-Napoca în 1993.

A publicat: *Incidențe* (critică literară, 1975, Ed. Dacia), *Presa literară românească din Transilvania până în 1918* (istorie literară, 1980, Ed. Dacia, în colaborare cu Mircea Popa), *Alexandru Cristea dincolo de alb și negru* (critică de artă, Ed. Dacia, 1979), *Dincoace și dincolo de "F"* (monografie despre D. R. Popescu, Ed. Dacia, 1981), *Paul Sima* (critică de artă, Ed. Dacia, 1982), *Poezia poeziei de azi* (critică literară, Ed. Junimea, 1985), *Dimineața amurgului* (poezie, Ed. Clusium, 1994), *Școala morții* (poezia, Ed. Clusium, 1997), *Defăimarea bătrâneții* (poezie, Ed. Albatros, 1998), *Elogiul tinereții* (poezie, Ed. Apostrof, 2000), *Istoria culturii și civilizației* (Târgu-Jiu, 2001), *Ritm vertical* (teorie literară, studii de versificație, Ed. Univers enciclopedic, 2001), *Studii literare* (Ed. Clusium, 2002), *Tratat despre iubire* (verseuri, Ed. Cartea Românească, 2003), *Elogii* (eseuri, Ed. Clusium, 2003); *Istoria presei românești din Transilvania* (ed. a doua, revăzută și adăugită, Ed. Tritonic, Cluj-Napoca, 2003) *Miluta* (roman, Ed. Clusium, 2004), *Tuvia Iuster – teleleu prin veacul meu, la taclale cu Valentin Tașcu* (Ed. Clusium, 2005).

În colectiv: Dicționarul Scriitori români coordonat de Mircea Zăciu, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978; De la N. Filimon la G. Călinescu – studii de sociologie a romanului românesc (Ed. Minerva, 1982); Dicționarul 100 cei mai mari scriitori români elaborat sub egida Uniunii Scriitorilor din România (Ed. Lider-Star, 2003); Dicționarul cronologic al romanului românesc de la începuturi până în 1989 (Ed. Academiei, 2004); Dicționarul romanului tradus în limba română (Ed. Academiei, 2005).

Traduceri: Cuba – o jumătate de veac de poezie și singurătate (ediție bilingvă româno-spaniolă, Ed. Clusium, 1997), Dostena, Exist, deci visez (traducere din poezia bulgară, ediție bilingvă româno-franceză, Ed. Clusium, 2000), Nedim Gursel, Cuceritorul (roman din lit. turcă, Ed. Clusium, 2000), Anton Doncev, Straniul cavaler al cărții de taină (roman, din lit. bulgară, Ed. Clusium, 2000), Kiril Topalov, Nervi (roman, din lit. bulgară, Ed. Clusium, 2000), Predrag Matveievici, Breviar mediteranean (eseu din lit. bosniacă, Ed. Clusium, 2003);

Ediții și prefețe: din opera scriitorilor G. Ibrăileanu, George Coșbuc și Gib Mihăiescu (col. “Biblioteca pentru toți”), Radu Brateș, Aurel Gr. Zegreanu, Ion Miloș, Anghel Dumbrăveanu, Ana Hompot, Eugen Iacob, Luiza Carol, Marius Marian Șolea, Nina Voiculescu, Bogdan Geană, Oana Roventă, Mădălina Maroga, Andrei Novac ș.a.

Premii literare: Premiul C.C. al U.T.C., 1981; Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj, 1985, 2001; Premii pentru volum și pentru traducere în limba italiană ale Asociației Scriitorilor Sicilieni, Palermo, 1998; Premiul de poezie “Frontiera Poesis”, Satu-Mare, 1999, Premiul de poezie al festivalului internațional “Lucian Blaga”, Cluj-Napoca, 2000, Premiul special al juriului al Uniunii Scriitorilor, filiala Cluj, 2002; Marele Premiu pentru poezie la Festivalul național “Serile de poezie de la Brădiceni”, 2004; Premiul pentru roman al Uniunii Scriitorilor, filiala Cluj, 2005, Premiul pentru roman

la Festivalul național de poezie “Sensul iubirii” de la Turnu-Severin, 2005, Premiul Național de Literatură “Ion Cănașvoiu” pentru romanul Miluta, Târgu-Jiu, 2005; Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru lucrarea Dicționar cronologic al romanului românesc de la origini până în 1989 (colectiv), București, 2005; Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj pentru Dicționarul romanului tradus în limba română (colectiv), Cluj-Napoca, 2006.

CORNELIU RĂDULESCU

CORNELIU

RĂDULESCU face parte din generația celor care, născuți în preajma sau în timpul celui de-al doilea război mondial, vor fi marcați în devenirea lor de acele răsturnări politice, economice ori sociale ce vor deturna de pe făgașul ei firesc această parte a noastră de lume. Încă din primii ani de viață va face cunoștință cu acele jocuri abuzive ale istoriei. S-a născut în satul

Coșuleni, comuna Mămăliga din fostul județ Hotin care, la acea dată, aparținea României. În 1944, familia sa se afla în Tărășăuți, un sat de malul stâng al Prutului, unde tatăl, Nicodim, era preot, iar mama, Nina, învățătoare. Același județ

Hotin cu de - acum cunoscutul Ținut Herța, pe care armata sovietică îl va ocupa în mod abuziv, el nefăcând parte din teritoriul pe care România, la armistițiu, era obligată să-l cedeze. Așa că familia, în care apăruse încă un copil Adrian, a trebuit să fugă în mare grabă, în martie 1944, luând cu ea doar ceea ce a încăput într-o căruță. Călătoria a durat vreo două săptămâni, de la Prut până la Oteșani, un sat de lângă Horezu, jud. Vâlcea. Aici va intra în clasa I-a, dar nu va reuși să-și vadă în liniște de școală. În vara lui 1946, la Târgul săptămânal de la Horezu, preotul Nicodim este arestat de o patrulă (militari sovietici și colaboratorii lor români) a celor puși să aplice abuzivul tratat româno-sovietic, adică îi vânau pe refugiații din Basarabia, în special pe bărbați, pentru a-i deporta apoi în Siberia. Cum la târg erau mulți țărani din satele dimprejur, printre care și enoriași ai preotului Nicodim, aceștia sar în ajutorul celor arestați. Prin sate se povestea că țărani ar fi oprit „duba neagră”, mașina în care fuseseră închiși arestații, ar fi răsturnat-o și i-ar fi dat foc. Cert este că din ziua aceea și până prin octombrie familia a trăit ascunzându-se prin pădurile din preajma Oteșanilor și pe la săteni, apoi pe Valea Oltului, la niște rude din Proieni. Perioada aceasta și întâmplările ei trebuie să fi avut urmări serioase în devenirea copilului de atunci. Cele mai evidente rezonanțe pot fi întâlnite în nuvela **Vara** din volumul cu același titlu.

Din toamna lui 1946 familia se va afla în com. Homorod (azi sat aparținând de orașul Geoagiu, jud. Hunedoara, o așezare întinsă pe valea dintre dealuri, departe de gară și de șoseaua națională, fără un pod în apropiere, peste Mureșul care o desparte de ele. Mașinile nu puteau ajunge pe acolo, ceea ce l-a atras pe preotul Nicodim, rămas, pentru toată viața, cu obsesia că e mereu urmărit. Obsesie transmisă și fiilor săi, sesizabilă în proza lui Corneliu Rădulescu, așa cum și viața, atmosfera preponderent arhaică a Homorodului, substituindu-se celei natale, i-au jalonat acumulările spirituale ce au urmat.

La Homorod va termina școala primară (1948), după care cele trei clase ale școlii generale, la Geoagiu (1948-1951), unde ajungea în vreo trei ore, trecând dealul ce începe să se înalțe abrupt chiar în fața casei. Dar numai cu pasul și niciodată în timpul zăpezilor. Este momentul în care începe să se desprindă de sub tutela părintească, următorii ani de școală (1948-1959) îi va petrece mai mult prin internate, cămine sau gazde.

Liceul, care pe atunci se numea școală medie, îl va urma la Alba Iulia (1951-1954), în clădirea de pe Platoul Romanilor. E perioada în care începe să scrie versuri ce vor fi remarcate nu numai de câțiva colegi ci, din nefericire, și de profesorii săi, fapt din cauza căruia riscă o eliminare din școală (scrisese o piesă în versuri, parodie după model antic, unde personajele – eroi mitici aveau comportamentul și limbajul unora dintre dascăli. A scăpat pentru că scrierea respectivă nu conținea aluzii politice și pentru că cei vizați nu doreau ca întâmplarea să fie cunoscută și în afara școlii.

Va absolvi liceul în 1954, an în care au fost două promoții, cei cu 11 și cei cu 10 clase (cei din urmă fiind seria cu care s-a început reforma învățământului după modelul sovietic). Va da examen de admitere la secția Română a Facultății de Filologie de la Universitatea „Babeș- Bolyai” din Cluj, dar media obținută nu-i permite să intre la secția dorită, așa că hotărăște să mai aștepte un an. Iar cum familia era destul de strâmtorată, fratele său Adrian intra și el la liceu, își caută un loc de muncă. Va fi profesor suplinator. Mai întâi, pentru câteva săptămâni, la Mărtinești, lângă Orăștie, unde predă materii precum geografia, istorie, botanică, fizică și educație fizică, apoi este mutat la vreo 20 km mai spre munte, la Orăștioara de Sus, zona cetăților dacice, unde predă ceea ce își dorise, română și istorie. Suntem în anii „obsedantului deceniu”, ai colectivizării forțate, ai celor mai crunte represiuni și aberante reforme, ani în care dascălii erau tratați ca niște oameni buni la toate, la dispoziția activiștilor de partid. La intrarea lui în învățământ, Corneliu

Rădulescu avea doar 16 ani, așa că perioada aceea, în ambianța unor aberant haotice dezlănțuiri de forțe în spațiul românesc, îi va oferi, probabil, cea mai mare și diversă cantitate de materie faptică pentru scrierile sale, cu certitudine pentru romanul **Uitarea și neuitarea inocenților**. Așa cum lunile trăite în ambianța cetăților dacice îi vor fi oferit mai apoi sugestia de a privi desfășurarea evenimentelor prezente pe fundalul nebulos ori sub tutela la fel de misterios acuzatoare a unui trecut istoric simțit ca un fel de emanație de unde nevăzute ale locului.

În vara lui 1955, Corneliu Rădulescu se prezintă din nou la examenul de admitere. Tot la Cluj, tot la secția Română, iar rezultatul va fi și el identic: „reușit fără loc”, cu dreptul de a se înscrie la altă secție. Care secție este aceeași: Rusă. Fostul suplinitor nu o mai refuză și o absolvă în 1959.

Cum era firesc, perioada studenției e cea în care încercările literare ale tânărului încep să depășească faza jocului și a improvizației. La mijlocul anilor 50 ai secolului trecut condițiile pentru a face literatură în sensul adevărat și firesc al cuvântului erau ostile; puterea comunistă impunea nu numai o anumită ideologie și filozofie de viață ci și anumite teme, medii sociale sau personaje și o unică modalitate/metodă de creație, foarte restrictivă și rudimentar elaborată, marii scriitori din perioada interbelică se mulțumeau, în general, cu dreptul de a fi lăsați să trăiască, iar revistele literare puteau fi numărate pe degetele unei singure mâini. La Cluj exista una singură, **Steaua**. Abia în primăvara lui 1957 a apărut cea de-a doua, **Tribuna**. Cu toate acestea, sau poate în pofida tuturor acestor impedimente, exista un viu interes pentru literatură și o viață literară. Cele două principale cenacluri literare, cel studentesc și cel al orașului, erau frecventate de tineri ale căror nume sunt binecunoscute, precum D.R. Popescu, Mircea Braga, Marcel Mureșeanu, Constantin Cubleşan, Gheorghe Grigurcu, de ceva mai tinerii Mircea Popa și Liviu Petrescu, s-au aflat în trecere Sorin Titel și Nicolae

Breban, ceva mai târziu Augustin Buzura, pentru ca în anii 60 să apară o nouă mare promoție, cei ce se vor grupa în jurul revistei **Echinox**. Corneliu Rădulescu se află printre cei din prima generație amintită (utilizând acești termeni mai mult pentru o simplă delimitare în timp). Debutul publicistic și-l face cu o recenzie (la romanul atunci apărut al lui Romulus Cioflec, **Boierul**), în revista **Steaua**, nr. 8, august 1957. Vor urma și altele (1957-1959), scrieri pe care autorul lor le consideră simple prezențe. Debutul cu proză e marcat de povestirea **Treieriş** publicată în anul următor, în revista **Tribuna** (nr. 3077, 26 iulie 1958). E vorba în ea de un țăran care, neacceptând să fie înscris cu forța în gospodăria colectivă, s-a refugiat în vârful unui deal și de acolo urmărește, pe ascuns, desfășurarea evenimentelor din sat. E urmărit momentul de criză al personajului, disperarea lui în fața unor forțe împotriva cărora nu găsește altă posibilitate de apărare. Stilul e voit neutru, e preferată sugestia oferită de mecanica gestului. Excluzând cele câteva cuvinte și propoziții evidente și vizibil adăugate în redacție, povestirea nu se înscrie în rama prozei propagandistice a vremii.

Corneliu Rădulescu termină facultatea în vara anului 1959, când se căsătorește cu Steluța Gherman, colega lui de an. Vor fi repartizați amândoi în orașul Lupeni. Aici vor rămâne pentru totdeauna.

Primii ani trăiți la Lupeni, ca profesor la unul din cele două licee, par să fie ai unei derute. Ostilitatea cu care e tratat aici, venită dinspre câțiva activiști de partid din vechea gardă, locali și zonali, i se pare a avea nu numai motive politice, ci și personale, iar puținele pagini scrise între timp nu-și mai găsesc loc prin reviste. Dar cunoscutul dezgheț politic venit după 1964 îl are și pe el printre beneficiari. Schițe și povestiri, fragmente de nuvele apar în **Steaua**, **Tribuna**, **Vatra**, **Familia**, în câteva culegeri literare județene, apoi articole pe teme literare și general culturale în publicații județene sau din Valea Jiului. În

1966 se poate înscrie, în sfârșit, la secția Română a aceleiași facultăți clujene, pe care o va absolvi (cu examene de diferență) în 1970, iar licența și-o va lua în 1971.

..... Corneliu Rădulescu a desfășurat și o activitate publicistică. În afara paginilor de proză publicate în principalele reviste din țară (începând din 1958) el a mai publicat articole pe teme literare și general culturale, politice și sociale. După 1989 a deținut rubrici personale permanente în publicații precum: **Cariatide** (Hunedoara), 1992, rubrica „Pseudo-etico-panorame”; **Abataj** (Petroșani), 1994-1996, rubrica „Galeria de refugiu”; **Arhipelag** (Deva), 1998-2000), rubrica „Tablete pentru dureri de cap”; „**Opinii culturale** (Deva), 1994-1998; **Orizont lupenean**, primul număr apărut în decembrie 2001, rubrica „Noi și ai noștri”; **Semne** (Deva), rubrica „Propoziții dubitative”.

MIHAI DRĂGOLEA

Născut la 13 februarie 1955, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. A urmat școala generală și liceul în Petroșani. Absolvent al facultății de Filologie a Universității Babeș – Bolyai din Cluj. După terminarea studiilor, timp de șapte ani, a fost profesor de limba și literatura română și engleză în mai

multe zone ale țării. În 1987 a devenit referent literar pe lângă Inspectoratul de cultură al Județului Cluj. A ocupat funcția de redactor al Studioului de Radio și Televiziune Cluj. (1990-1994). A fost secretar general de redacție al Studioului de Televiziune din Cluj (1994-1997); realizator la aceeași instituție, la secția culturală, din 1997 până în prezent. A debutat în revista Liceului Teoretic din Petroșani, „Tinere condeie”, în 1972.

GHEORGHE TRUȚĂ

Născut la 1 iunie 1958, în comuna Călui, județul Olt. Absolvent al liceului „Frații Buzești” din Craiova, licențiat al Facultății de Matematică, la Universitatea din Craiova. În prezent profesor de matematică în orașul Lupeni, județul Hunedoara. Debutează în literatură în anul 1977, cu nuvela „Prima poveste a pădurii” în revista „Luceafărul”, cu o prezentare de Geo Dumitrescu. Debutează editorial, în anul 1982, cu romanul „Orașul”. Obține premiul de debut al Editurii „Albatros” în anul 1980. În anul 1992, primește premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Craiova pentru volumul „Pagoda”. Este membru titular

al Uniunii Scriitorilor din 1993. În octombrie 1995, la a II-a ediție a Festivalului „Comedie în chip și fel” de la Galați, i s-a prezentat piesa „Marea brambureală” de către Teatrul „George Bacovia” din Bacău, în regia lui Mihai Manolescu, premiată la Concursul Național de Dramaturgie „Camil Petrescu”, ediția I. În mai 1996, are loc premiera piesei „Dar ce facem cu Isus?” („Crângul albastru”) la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, Republica Moldova, regia Ion Ciobotaru. Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, Filiala Craiova, 1996. Marele Premiu pentru „short-short-story” (proză SF) în 1994. A publicat în volume colective, dintre care: „Sud-vest”, o antologie a scriitorilor contemporani din Oltenia. Nominalizat pentru „Om al anului” 1999, de către American Biographical Institute Inc. SUA.

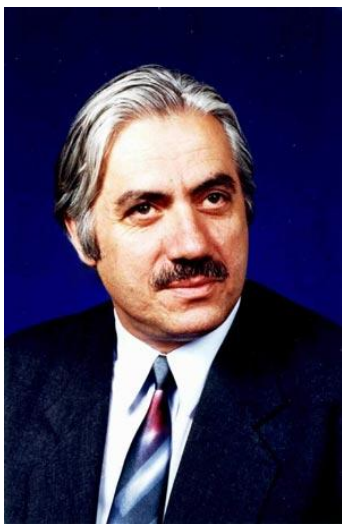
LUCIAN STROCHI

Născut la 23 iulie 1950, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara, în familia lui Boros și Alexandrina Strochi, români basarabeni. Studii primare, gimnaziale și liceale la Petroșani (1957 – 1969). Debutază în anul 1966, cu o poezie premiată în ziarul „Steagul Roșu” din Petroșani. În 1968, este prezent cu versuri și proză în antologia „Muguri de piatră”, apărută la Petroșani. Tot acum face prima călătorie în străinătate la Kiev, Donețk și Gorlovka (Ucraina). Debutază cu un grupaj de poezii, în revista „Amfiteatru” (1969). Student al Universității din București, Facultatea de Filologie. Între 1970 – 1974, scrie primele povestiri ce vor forma nucleul volumului „Penultima

partidă de daruri” (1985). Elaborează romanele „Ex” și „Roșie cenușa ochiului cărunt”, precum și volumul de versuri „Monere”, toate rămase în manuscris. Participă la ședințele cenaclului „Junimea”. Este redactor al ziarului „Steagul Roșu” și colaborator la unele publicații bucureștene. Își ia licența cu lucrarea: „O teorie asupra fantasticului. Cu aplicații în proza lui Vasile Voiculescu” (1974), îndrumător prof. George Munteanu. După terminarea facultății este repartizat ca profesor la Tazlău, județul Neamț. Se stabilește la Piatra Neamț, dar va mai preda la Cut, Luminiș și Piatra Neamț. În anul 1979 părăsește învățământul și lucrează ca bibliotecar, apoi este șef al Secției de Îndrumare Estetică, la Biblioteca Județeană Neamț. Între anii 1981 – 1983, obține 86 de premii pentru poezie, proză, critică literară, teatru. În 1985, îi apare volumul de povestiri „Penultima partidă de zaruri”. În 1986, face a doua călătorie în străinătate: Moscova, Tbilisi, Erevan, Leningrad. Scrie romanul „Gambit”, care apare la Editura Militară (1990). Lucrează apoi ca bibliotecar la Secția de Carte Străină a Bibliotecii Județene Neamț (1990 – 1991); director al Casei Prieteniei Neamț – Champagne – Ardenne (1991 – 1996). Tot în această perioadă întreprinde prima călătorie în vest, în Franța (Reims, Paris, Tours, Ambois, Chinon, castelele de pe Loira). Colaborează cu versuri, eseuri cronici literare la revista „Asachi” (1992 – 1996). Lucrează în administrația publică locală, la Prefectura Județului Neamț, Consiliul Local Municipal Piatra Neamț, ca inspector și șef serviciu. Redactor responsabil și apoi redactor șef la revista „Reformatorul”, unde deține o rubrică permanentă intitulată „Mondo”. Publică primul volum de versuri „Cuvântul cuvânt”. Devine membru al Uniunii Scriitorilor (1995). Întreprinde o călătorie în Franța (1994), Italia (1995), Elveția (1996). Este coordonatorul monografiei: „Județul Neamț” (1995). În 1996, îi apare volumul de poezii „Purtătorul de cuvânt”, cuprinzând două cicluri: „Totul despre mine” și „Imposibila dungă”, încheind

astfel, împreună cu volumul „Cuvântul cuvânt” , „o trilogie a cuvântului”. Definitivează romanul „Cicatrice” (1996), la care a lucrat mai bine de zece ani.

VALERIU BUTULESCU

S-a născut în 9 februarie 1953 în satul Preajba, situat la o azvârlitură de băț de Tg. Jiu, sat aparte, locuit cândva numai de ciobani. Veniți din ungurime, în transhumanță, cu oile și măgarii lor, în secolul al XVIII, speriați de ordinea „*chezaro-crăiască*”, aceștia nu s-au mai întors la poienile Sibiului, ctitorind aici o așezare a lor, păstrându-și până astăzi portul și obiceiurile, mult diferite de cele gorjene. Bunicii viitorului scriitor au fost crescători de oi, chiar tatăl acestuia, **Luca Butulescu** a ciobănit vreme îndelungată prin Dobrogea și Vlașca, până prin anii cincizeci, când industrializarea l-a făcut să schimbe pălăria ungurenească pe o șapcă de ceferist.

Situat între Dealul Comorilor, Fântâna Haiducilor, Poiana Narciselor și Coloana Infinitului, satul Preajba este într-adevăr o „*gură de rai*” pentru copilăria unui visător. Valeriu Butulescu a făcut primii pași în acest univers mirific, bântuit de

legende și întâmplări nemaipomenite, povestite seara la lumina lămpii cu petrol de către mama sa, Ana, sub aura lumii pastorale, în care Oaia întruchipa Binele, iar Lupul era simbol al Fatalității.

A urmat cursurile claselor primare în satul natal, sub privirea exigentă a învățătoarei Maria Roșu. Clasa avea numai câțiva elevi, așa că nu i-a fost prea greu să termine premiant, ba chiar să obțină insigna și cravata de pionier. A participat de mic la muncile câmpului, luând contact direct cu asperitățile meseriei de țăran. La început a avut ca sală de lectură izlazul comunal, citind cu vigilență revoluționară, mereu cu ochii pe vaci, să nu cumva să intre în trifoiul gospodăriei colective.

Poate că Valeriu Butulescu ar fi ajuns un păstor talentat, autor de viitoare balade anonime, sau un excelent tractorist dacă n-ar fi fost smuls brutal din acest peisaj bucolic și adus cu forța în Valea Jiului, în 1964, de către fratele său, Ion, ajuns profesor de matematică la Liceul de cultură generală din Petroșani (primul prețbean cu studii superioare).

La început, transferul are valoarea unui exil, amplificat în prima parte de rigorile vieții de internat, dar și de diferența de nivel în învățământ. Pentru prima dată izbucnește în plâns la ora de muzică, atunci când profesorul Zmeu îl pune să citească o partitură. Nu știa notele. La el la Preajba, mai toți cântau din fluieră, din frunză, din piaptăn, din solz de pește, dar nimeni nu se pricepea la solfegii. Cine știe? Poate că atunci s-a hotărât să-și răzbune umilința, apucându-se de studierea pianului și chitarei clasice cu ambiția unui profesionist, ajungând peste decenii să încante o sală de spectacol, să câștige premii de interpretare la concursuri naționale.

În cei patru ani cât a frecventat Școala generală I.C.Duca din Petroșani, cu un scris cuneiform, aproape ilizibil (păstrat până astăzi) elevul Butulescu nu a dovedit aptitudini literare. Și, pentru că la el, încă din copilărie toate lucrurile se reduceau la paradoxuri, se îndrăgostește total de istorie și chimie. Vrea

să devină arheolog, e convins că va găsi comoara lui Decebal din râul Sargeția, face chiar săpături, evident ilegale, cu un hârleț, la castrul roman de la Bumbesti, apoi la turnul de la Crivadia... Chimia îl fascinează în egală măsură. Profitând de neatenția profesoarei de chimie, Iuliana Ștefan, viitoarea sa cumnată, devalizează o bună parte din laboratorul școlii, înjghebându-și la țară laboratorul lui de ...alchimie, căutând febril rețeta pentru piatra filosofală...

Pe perioada școlii generale locuiește în casa familiei Ardelean Ilie, a cărui fiică - regretata publicistă Rodica Ardelean - deținea una din cele mai mari biblioteci particulare din Petroșani, la acea vreme. Butulescu recunoaște că anii petrecuți la poalele aceluși munte de cărți au fost decisivi în ce privește pasiunea sa pentru literatură.

Liceul aduce mutații majore în viața și preocupările lui. Interesul față de istorie slăbește, aceasta fiind tot mai umbrată de triumfalismul comunist al timpurilor. „*Arheologii, oricât de adânc sapă, nu descoperă decât documente de partid*” spune candid, nevinovat, viitorul aforist, la vârsta când încă nu se bărbierea, fără să realizeze că afirmația nu cadra cătuși de puțin cu statutul său de casier al organizației UTC... În programul individual de studiu al tânărului Butulescu, matematica devine vioara întâia, grație unui regim dictatorial impus de fratele său, care i-a fost patru ani profesor și diriginte. Vrând, nevrând, face o pasiune pentru geometrie, rezolvând mii de probleme, în intenția de a urma matematica la Universitate. Dar n-a fost să fie așa...

Începe să cocheteze cu poezia în iarna anului 1971, sub semnul zburătorului, fascinat de ochii verzi ai unei colege, cu nume de floare a primăverii. Biletele de dragoste trimise pe sub bancă încep să rimeze, atacă probleme existențiale, filosofice. Fata s-a dovedit un critic exigent. Dă de înțeles că doar poezia bună o poate convinge. Și tânărul scrie, scrie... O astfel de corespondență este interceptată accidental de profesorul de

limba română Nicolae Cherciu, om de o sobrietate proverbială. Acesta descifrează repede fibra originală a talentului. În loc să-l certe, îl îndeamnă să scrie, coordonându-i debutul în revista liceului, **Mărturisiri literare**... Debut pe care profesorul l-a calificat drept „*eruptiv*”. Matematica trece în planul doi, când noul poet primește laurii de câștigător al concursului **Tinere condeie**, alături de viitorii scriitori Mihai Dragolea și Augustin Frățilă, colegii săi de liceu. Preocupările lui variază imprevizibil. Se apucă de învățarea limbii spaniole, primind cărți și indicații de la profesorul și omul de cultură Ilie Moșic. Din motive până azi neelucidate, renunță la matematică și optează pentru... minerit. În 1972 devine student al Institutului de Mine din Petroșani, reușind la admitere o medie excepțională.

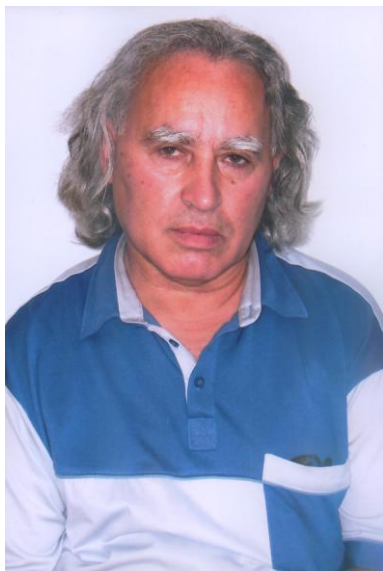
Anii 1972 – 1973 sunt bogați în evenimente literare, în biografia lui Valeriu Butulescu. Citind versuri la cenaclul Văii Jiului **Panaît Istrati** este remarcat de poetul Traian Muller – Morar, pe atunci redactor la cotidianul **Steagul roșu**. Așa ajunge colaborator activ al ziarului. Publică reportaje cu mineri vânjoși, oameni crescuți la școala muncii, foiletoane cu gestionari care fură la cântar, portrete de mecanici de locomotivă. În schimb, duminical i se tipăreau aforisme...

Consacrarea locală devine totală în primăvara lui 1973.

.....

.....

DUMITRU VELEA

Născut la 29 ianuarie 1948, în satul Cioflan, comuna Dăneasa, județul Olt. A absolvit Facultatea de Filologie din Craiova. Debutează editorial, cu volumul de poezie „Lucifera”, apărut la Editura Cartea Românească (1973). Este secretar literar la Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani (1976-1991); Consilier cultural al inspectoratului pentru Cultură a județului Hunedoara (1991-1992). Din 1991, este consilier artistic și director al Teatrului

Dramatic „Ion D. Sîrbu” din Petroșani, funcție ce o deține și în prezent. Membru al Asociației Române „Haiku” București și al mișcării paradoxiste din SUA. În anul 1994, înființează Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, publicând și îngrijind apariția a numeroase lucrări: „I.D. Sîrbu atlet al mizeriei” (1994); „Între Scylla și Carybda. Din însemnările unui secretar literar” (1995); „Între timp murisem” (1996); „Obligația morală” (1995); „Răs – cu plânsul nostru valah” (1997); „Printr-un tunel” corespondența lui I.D. Sîrbu cu Horia Stanca (1997); precum și „Monografia istorico-geografică a localității Petroșani din Valea Jiului” a lui Sebastian Stanca (1996). Este cel mai prolific scriitor din Valea Jiului, având publicate până la momentul de față 30 de volume.

ION HIRGHIDUȘ

Născut la 2 iulie 1956, în localitatea Zorlești, județul Gorj. Absolvent al Facultății de Filosofie din Cluj-Napoca (1986). Doctor în istoria filosofiei la Universitatea din Cluj-Napoca, cu teza: „Ontologia lui Constantin Noica”. În prezent este profesor în orașul Uricani, județul Hunedoara. A debutat în anul 1978 în revista „Gorjul literar”. Redactor - șef adjunct la revista „Echinocțiu” (1982-1986). În anul 1983 a obținut Premiul pentru poezie „Tudor Arghezi”. Are în manuscris o carte de eseuri, două volume de poezie,

o lucrare despre „Fenomenologia individului” și o amplă cercetare: „Principiul toleranței universale”.

Colaborări:

„Echinox”, „Steaua”, „Tribuna”, „Transilvania”, „Columna”, „Viața studentească”, „Amfiteatru”, „Apostrof”.

Lucrări publicate:

Prin inima sentimentului. (Poeme). Târgu Jiu: Biblioteca Județeană „Christian Tell”, Editura Fundației „Constantin Brâncuși, 1997.

Referințe:

Grigurcu, Gheorghe. (Ion Hirghiduș)

În Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 146.

Barbu, Mihai – coordonator, Lascu, Ioan; Velica, Ioan; Boboc, M.

Dicționarul scriitorilor din Vale. (A – Z). Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 143-149.

Popescu, Titu. (Poetul Ion Highiduș). În: Revista de poezie „Argo”, nr. 17, 198.

„În această nouă apariție editorială pe care o semnează, intitulată simplu *Studii și eseuri filosofice*, Ion Hirghiduși lansează următorilor cititori o provocare. Această carte vine să reconfirme un drum care începuse să se contureze încă din volumul dedicat analizei ontologiei lui Noica, pasiunea și vocația stilului eseistic de filosofare. În gândirea românească acest stil a cunoscut o adevărată perioadă de glorie în epoca interbelică, fiind cultivat cu ardoare de maeștrii scrisului filosofic de la noi de atunci: I. Petrovici, P.P. Negulescu, T. Vianu, M. Ralea, M. Florian, L. Blaga, D.D. Roșca, pentru a înșira doar câteva nume dintre cele mai cunoscute. Eseurile adunate în volumul de față ni-l dezvăluie de Ion Hirghiduș drept un demn urmaș al acestora, care descinde astfel dintr-una din cele mai nobile tradiții ale scrisului filosofic românesc. Gândul filosofic subiacent acestor „încercări” este unul de un bun simț cultural remarcabil: pentru a schița o veritabilă atitudine filosofică în fața existenței, nu întotdeauna e nevoie de amploarea unei construcții teoretice de tipul sistemului, în cutele căruia conștiința turmentată să rățăcească, fără șansa de a găsi o ieșire înapoi în lumea largă. E suficient, uneori, și un simplu eseu, atunci când vibrația filosofică ce l-a inspirat este autentică și de calitate. Așa cum Ion Hirghiduș ne-o dovedește în această carte.”

prof.univ.dr. Vasile Muscă

ADRIANA SUBIN

A absolvit liceul de muzică din Cluj.

Absolventă a Facultății de Medicină din București.

Autoare de excelențe romane polițiste dr. Adriana Subin preferă să păstreze un mister parțial asupra unor date din bibliografia personală.

Cunoaște 5 limbi străine (engleza, franceza, italiana, germana și spaniola) din care pe primele trei le vorbește curent. Când nu scrie și nu vorbește, cântă la pian.

A publicat, până în prezent, 3 romane polițiste:

Amarul ultimei variante, București, Editura Cuget, 1995;

Lanțul morții, București, Editura Vremea, 1996;

Schelete în șifoniere de lux (București, Editura Vivaldi, 1996).

Are sub tipar încă 4 romane polițiste:

Cursa în oglinzi deformate,

Crucea de liliac sălbatec

Securistul

Privirea ochilor închiși.

Coperțile tuturor cărților sale sunt semnate de soțul său, dr. Petre Eugen Subin.

MIHAI BARBU

Născut la 11 mai 1950 la Petroșani.

A absolvit Școala generală nr. 1 Petrila, Liceul Teoretic din Petrila, Institutul de Mine Petroșani (secția de topografie minieră) și la Cluj, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Filologie – secția română-franceză.

Teza de licență (coordonator conf.univ.dr. Ion Vartic) a avut ca subiect „Balcanismul în opera lui G. Călinescu”.

„Candidatul lui, Mihai Barbu, care e și un artist fotograf și caricaturist are un succes, neașteptat, cu lucrarea lui despre balcanism, foarte lăudată, când Vartic se temea să nu i-o facă ferfeliță” (Mircea Zăciu, Jurnal 3, București Ed. Albatros, 1996.)

„...Trebuie să recunoaștem că Mihai Barbu e una din cele mai generoase inteligențe din lumea desenului umoristic.” (Tudor Octavian - Flacăra)

A lucrat pe un șantier de prospecțiuni și exploatari geologice în județele Bistrița-Năsăud (Rodna Veche, Maieru, Parva, Valea Vinului) și Cluj (Suncuiuș), în mină la Bărbăteni, la un birou de sistematizare a teritoriului din cadrul Primăriei Petroșani, în învățământul gimnazial și liceal până când, în anul 1994, s-a transferat la Matinal – Cotidianul Văii Jiului unde a fost, pe rând, publicist comentator, secretar general de redacție, redactor șef adjunct și redactor șef.

A scris peste 7.000 de articole pe diverse teme.

A tradus și a publicat în revista X, traduceri consistente din Art Buchwald și Woodz Allen.

A debutat editorial cu **Istoria secretă a literaturii române – primele 111 cazuri** (Editura Cameleonul, Petroșani 1996).

A scris și a coordonat redactarea cărții-document **După 20 de ani sau Lupeni '77 – Lupeni '97** (o coproducție a cotidianului Matinal & Editura Cameleonul, Petroșani 1997).

A prezentat din punct de vedere grafic revista „Apostrof” din Cluj (redactor șef Marta Petreu).

Membru în „Internațional Society of Umor Studies” cu sediul în Phoenix – Arizona (SUA). A prezentat comunicări despre umorul românesc la conferințele internaționale ale ISHS la Luxemburg (1993), Ithaca, New York, USA (1994), Birmingham, Anglia (1995).

Umorul lui Mihai Barbu are aceleași pricini gingașe ca umorul unor Tati și Etaix. Mihai Barbu știe că realitatea nu e niciodată plictisitoare, că plictisul există doar în ființa acelor oameni care nu se pricep ori n-au curajul să considere lucrurile nu numai drept ceea ce sunt ci mai ales ceea ce pot să fie ele. (**Tudor Octavian**, Flacăra).

Secvențele fulgerătoare, grotesc-rafinate și laconic-cerebrale sunt reflexele epice ale ochiului său plastic. (**Ion Vartic**)

O istorie „secretă” (sau poate doar mai puțin știută sau motivat ignorată) a literaturii române e văzută cu ochi de caricaturist și transcrisă cu o mână de subtil condeier umorist, care și-a asumat și rolul de rezonator. O găselniță, pentru că pentru prima oară la noi, cineva a realizat în domeniu un prim plan cu niște personaje secundare. Toate personaje reale aparțin lumii a treia a literaturii noastre, și fac figurația diferitelor perioade literare. Cercetând atent istorii și dicționare ale literaturii premoderne și moderne, Mihai Barbu a ales 111 cazuri (și necazuri!) – esențiale și caracteristice pentru

derizoriul ce însoțește întotdeauna faptele subtile ale creației. (În lucrare „scriitorii mari defilează doar prin imaginea lor plastică.”) Coperta (ilustrată, ca și întreg volumul de autor, secondat pe alocuri de Ion Barbu, „special guest star”) rezumă și definește tipologia „istoriei”: o aglomerare de inși aproape trași la șablon, atât sunt de asemănători cu zâmbetul lor larg și privirea goală de sens dar sclipind de încântarea automulțumirii și plinului de sine.

IOAN VELICA

S-a născut la 29 decembrie 1954, în municipiul Cluj-Napoca. Din 1957 se stabilește cu familia în orașul Petrila, colonia Lonea, unde tatăl său, Velica Sterian (1929-1993), lucra la mină. Părinții, Sterian și Maria, erau originari din Corabia, județul Olt.

Școala primară o începe la Școala Generală nr. 2 din Lonea (astăzi Școala Generală „Ana Colda”) în anul 1961, după care, în 1967, mutându-se cu familia la Petroșani, în anul școlar 1968-1969 absolvă cursurile primare la Școala Generală nr. 4 Petroșani (astăzi Școala Generală „Avram Stanca”). Liceul îl

absolvă la Petroșani, în 1974, la secția Electromecanică Minieră a Liceului Industrial Minier (astăzi Grupul Școlar Minier „Dimitrie Leonida”).

După terminarea liceului a vrut să dea admitere la I.A.T.C. București pentru a deveni actor, dar... din lipsă de bani (cîtiva acolo, cât să stai la București pe perioada examenelor preliminare) s-a înscris la examenul de admitere la secția subingineri a Institutului de Mine Petroșani, unde a dat admitere din Mașini Miniere și Matematică. Face 9 luni armata la UM 0638 Orăștie, unde reușește să obțină premiul I ca prezentator la un mare concurs pe Comandamentul Trupelor de Securitate București, iar cu Ansamblul artistic al UM 0638 Orăștie, reușește un merituos loc III, ansamblu coordonat, conceput, regizat de la cap la coadă. Cu această ocazie i s-a decernat și Medalia de Laureat pe Comandamentul Trupelor de Securitate pentru activitate deosebită cultural-artistică.

Este absolvent al Institutului de Mine, subinginer electromecanic, promoția 1978, ca apoi, mai târziu, în anul 1995, să absolute cursurile de inginer electromecanic al Universității Tehnice Petroșani.

Încă din anul 1969, din prima clasă de liceu, începe o prestigioasă carieră artistică, fiind pe rând prezentator, actor momente vesele, și brigăzi artistice. A debutat pe scenă la vârsta de 11-12 ani, în calitate de... solist de muzică populară.

Din 1969 și până astăzi a fost distins cu cele mai înalte onoruri, bineînțeles la nivel de amatori. A jucat în peste 400 de spectacole de revistă, satiră, umor, în 32 de piese de teatru, iar în anul 1980 a obținut titlul de artist profesionist atestat gradul I în specialitatea prezentator-actor spectacole. Cu grupul artistic din care face parte, de la lângă Casa de Cultură a Sindicatelor Petroșani (alături de Gheorghe Negraru, Gheorghe Sereș), a fost precursor al brigăzii artistice de satiră și umor din România. A participat la spectacole de referință la Televiziunea Română. Dacă s-ar fi inventat titlul de artist amator emerit,

apoi l-ar fi meritat cu prisosință. Acum, la acest moment, pe lângă meseria de inginer electromecanic la EM Lupeni, este și director al Clubului Sindicatului EM Lupeni.

Ca o curiozitate și chiar surpriză în activitatea lui este faptul că în 1983-1984 este... președinte al Clubului Sportiv „Jiul” din Petroșani, club fanion al minerilor din Valea Jiului. Această activitate a făcut-o din pasiune, sportul fiind un hobby, mai ales că fusese pe rând, arbitru de fotbal, handbal, tenis de câmp și chiar ... crainic atestat categoria I la gale de box.

Mulți se vor întreba: oare băiatu` acesta când mai are timp să facă și altceva?! Ei, nu vă speriați, că are: „cu cât ești mai ocupat, cu atât te simți mai util, mai relaxat și nu ai timp pentru a-și irosi forțele pentru locuri mai mărunte”.

Încă din școala primară citea foarte mult (televiziune în Valea Jiului s-a introdus în anul 1966, odată cu Campionatul Mondial de Fotbal din Anglia). Banii, puțini, pe care îi primea de la mama lui să se dea în „ringhișpir” (un fel de „tiribombă”) ca orice copil, îi folosea pentru cărți. Încet, încet, de la cărțile din colecția „Biblioteca pentru toți” ., „Clubul Temerarilor”, „Editura Tineretului”, a reușit ca astăzi să aibă o adevărată bibliotecă, cu cărți rare, cu autografe de la scriitori și, cum îi place să spună: „Iată averea mea, care va deveni averea fiului meu Dragoș și apoi tot așa, c-apoi cartea de ce-i făcută, să fie citită și dată mai departe din generație în generație.”

Tatăl lui avea o vorbă: „Cartea nu face rău la nimeni, niciodată”...

MARIAN BOBOC

Născut pe 4 august 1967, în Petroșani. Absolvent al Liceului Industrial Minier, electrician subteran la EM Livezeni, apoi operator – suprafață la aceeași mină; disponibilizat cu „Ordonanța 22”, în 1997. Între 1992-1993 – student la Facultatea de Litere a Universității „Spiru Haret” (București).

Între 1993-1996, colaborator al LSMVJ; alături de Petre Braiț, coorganizator la patru ediții ale Festivalului de Literatură **Aici ne sunt visătorii**. Membru al cenaclului „Boema”, în prezent redactor șef la săptămânalul Ortacul. Din 1994 până în 1996 redactor șef al revistei „Abataj”.

Coautor (alături de Adrian Cerchez) al Sexpoziției „Tina tuner, Cornelia, orașul cu barbă” (expoziție de picto-poezie).

Autor al Expoziției de Literatură universală Marian Boboc 1993.

Debut literar: „Echinox” nr. 3/1993.

Debut editorial: **De-a iubirea** (versuri), Editura Cameleonul, Petroșani, 1994.

Alte apariții: *Prima putere în pat* (poeme), Biblioteca „Abataj”, Petroșani, 1996.

A publicat în „Echinox”, „Astra”, „Tribuna”, „Vatra”, „Calende”, „Timpul”, „Poesis”, „Arca”, „Familia”, „Paralela 45”.

Premiat în 1994 de Fundația „Flores Juventutes”, Gents,

Belgia; premiul Fundației culturale „I.D. Sîrbu” în 1992 și al Festivalului „Aici ne sunt visătorii”, în 1993.

MIRCEA ANDRAȘ

Pe numele complet:
Mircea George Arthur Andraș.

Pseudonime: Armina,
Ralu, Mirela, Andrei, Mirand,
Andymirena

Născut la 8 septembrie
1948, la Petrila, județul
Hunedoara,. Debut literar în
anul 1981, în revista „Steaua”
din Cluj Napoca, cu epigrame,
parodii și proză umoristică. A
publicat poezie, proză, teatru,
umor, caricatură și fotografie
artistică. Este prezent cu

poezie, proză și teatru în culegerile și antologiile: „Acorduri la
vârstele țării”, „Pământ străbun, „Cântecul adâncului”,
„Lumină din adânc”, „Nouă piese de teatru”. Premiat la 38 de
concursuri și festivaluri de poezie, proză, umor și teatru, din
care 11 premii I (Festivalul „Vasile Alecsandri” - Iași,
Festivalul „Mihai Eminescu” – Botoșani, Festivalul „Milcovul”
– Focșani, Festivalul „C. Tănase” – Vaslui, Festivalul „Pana
Văcăreștilor” – Târgoviște, Festivalul „Cântecul adâncului” –

Petroșani etc.

MIRCEA BARON

Pe numele complet Mircea Alexandru Cornel Baron.

Născut la 4 ianuarie 1950, la Sebiș, județul Arad. Absolvent al Universității „Babeș Bolyai” Cluj Napoca, Facultatea de Istorie – Filozofie. Doctor în istorie cu teza: „Societățile carbonifere și evoluția social economică a Văii Jiului în perioada interbelică” (1997).

Perfecționări profesionale la universitățile din Timișoara, București, Craiova, (1985, 1987, 1988). Studii de documentare la Biblioteca Academiei Române; B.C.U. „Lucian Blaga”, Cluj Napoca; Arhivele Naționale – Filiala Hunedoara; Arhivele Naționale – Filiala municipiului București; Universitatea din Miskolcz – Ungaria (1991); Universitatea Montanică Leoben – Austria (1994). După terminarea Facultății a îndeplinit următoarele funcții: profesor (Petroșani, 1972-1984); lector universitar la Universitatea Petroșani, (1984-1999), conferențiar universitar (din 1 iulie 1999), unde predă Istoria mineritului în România. Istoria culturii și civilizației. Istoria economiei naționale,

Sociologie urbană. A publicat 42 de articole în reviste de specialitate și a susținut 54 de comunicări, la sesiuni științifice, desfășurate în țară și străinătate: București, Petroșani, Hunedoara, Deva, Oradea, Petrița, Miskolec și altele.

IOAN DAN BĂLAN

Născut la 30 mai 1951, la Hlipiceni, județul Botoșani, Absolvent al facultății de Filologie a Universității din Timișoara. Profesor în orașul Petrița; consilier local, membru în Comisia de Cultură – Învățământ a Consiliului Orășenesc din Petrița. A publicat poezie, proză, note de lectură, cronici literare. „Universul scrierilor sale este acel al vieții minerilor, al oamenilor

muntelui, trăind în rigoarea unor legi nescrise dar ineluctabile” (Marian Odangiu). A debutat în anul 1989, cu volumul „În căutarea timpului prezent”, apărut la Editura „Facla” din Timișoara, pentru care a primit premiul de debut pe anul 1989.

ELISABETA BOGĂȚAN

S-a născut la 14 septembrie 1949, la Sînnicolaul Mare, județul Timiș. Școala primară și liceul în orașul natal. Absolventă a facultății de Filologie a Universității din Timișoara (1972). În prezent este profesoară și traducătoare de limba franceză și rusă în orașul Petrila. Primele încercări literare le publică în revista liceului din Sînnicolaul Mare, „Căutări”, precum și în „Forumul studentesc” din Timișoara. Debutează editorial în 1996, cu volumul „Gazeluri”, la Editura „Vestea” din Petrila.

Premii obținute:

Marele premiu pentru poezie la Festivalul „Cristal de Armindeni”, - Lonea (1994); Premiul I și Diploma „Novalis”, Munchen (1999); Premiul al II-lea „Novalis Kreis”, Munchen (2000); Premiul special – Recontres Europennes la „Concours Poesie, 2000”, Franța.

PIUS BRÂNZEU

Născut în orașul Vulcan, județul Hunedoara, la 25 ianuarie 1911. Este fiul preotului Nicolae Brânzeu din Vulcan, cel care a scos prima publicație în limba română din Valea Jiului, „Calea Vieții” (1916). Studii liceale în Lugoj, studii superioare în Franța, la Facultatea de Medicină din Strasbourg (1928-1938). Doctor în medicină cu teza: „Contributions a l'étude anaxomo/clinique des arterites oblitérantes chroniques des membres”, care a obținut premiul „Louis Sencert”. Doctor docent în științe medicale (1966); Doctor „Honoris causa” al Universității de Medicină și Farmacie Timișoara (1995); Membru titular al Academiei de Științe Medicale (1969); membru corespondent al Academiei (1974); Membru titular al Academiei Române (1990). În 1939 revine în țară și activează ca medic secundar la Spitalul „Doctor Aurel Căndea” din Timișoara; medic primar chirurg (1947). Desfășoară o bogată activitate universitară: conferențiar la Facultatea de Medicină din Timișoara (1945); profesor de clinică chirurgicală (1965-1981); rector al Institutului de Medicină din Timișoara (1964-1974). Are o bogată activitate științifică, concretizată în 205 comunicări științifice, prezentate în țară și străinătate, 121 articole publicate în reviste de specialitate, dintre care 38 în străinătate.

DUMITRU DEM IONAȘCU

S-a născut la 9 februarie 1932, în comuna Cremenea-Timnea, județul Mehedinți, iar la numai 68 de ani, în anul

2000, a plecat din această lume controversată, o bună parte din operă înfăptuind-o sub presiunea cenzurii.

A urmat cursurile Institutului de Construcții și Ambarcațiuni Navale, dar și ale Facultății de Filologie.

Scriitorul Nicolae Uțică îi evocă personalitatea:

„Înalt, jovial, mereu cu pipa în gură, trecea strada și intra la cafenea. Atmosfera se umple de animație. A sosit scriitorul Dem Ionașcu, cum îndeobște este cunoscut în lumea Văii Jiului. Peste 20 de ani a condus activitatea Cenaclului Literar „Panait Istrati”. Talentat, plin de generozitate, a publicat și buni și răi. Abil și inteligent, a stat între ciocan și nicovală, până la

Revoluția din decembrie 1989, ținând spatele cenzurii comuniste, încurajând și promovând talentele locale. La televiziunea națională i s-a jucat piesa „Minerii”, iar cărțile lui rămân izvoare de documentare pentru cercetătorii avizați.”

A debutat editorial, în anul 1964, cu volumul de nuvele: **„Flăcări nestinse în câmpie”**, apărut la Editura Tineretului din București. Din anul 1979 a publicat volume de reportaje și povestiri inspirate din viața minerilor, iar în periodice câteva piese de teatru: **O zi pentru podoabe** („Caietele de dramaturgie, nr. 2, 1979), **Lunga zi de după noapte** („Astra, nr. 5, 1982), **Nouă piese de teatru** (Deva, 1984), **Dincolo de iubire** („Caietele de dramaturgie, nr. 5, 1984), **Meșterul** („Teatru”, 1988) și **Locul de lângă inimă** (Ramuri, nr. 3, 1989).

De-a lungul anilor, unele din piesele de teatru i-au fost jucate la Radio, TVR și la Teatrul de Stat din Valea Jiului

Petroșani.

După 1990 s-a stabilit la Turnu-Severin.

Publică la Editura Călăuza, două volume de interviuri:
Supraviețuitorii și *Secunda zero – 2000*.

MIHAELA LIGIA KELEMEN

S-a născut la 26 iunie 1968, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Studii gimnaziale în orașul Corabia, județul Olt și Petroșani (1978-1982). Urmează liceul la Petroșani (1982-1986). Absolventă a Academiei de Studii Economice București, Facultatea Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor (1990). În anul 1990, efectuează un stagiu de documentare în Franța, după care este preparator universitar în managementul construcțiilor la ASE București. Din septembrie 1992, a obținut o bursă de trei ani la Universitatea din Oxford, Colegiul Tempelton. În octombrie 1995, și-a luat doctoratul în management cu teza: „Rolul echipei de conducere în managementul calității totale: studiu sociologic al sectorului de servicii al Marii Britanii”. În timpul studiilor în Anglia a participat la numeroase conferințe și colocvii de specialitate: „Management comparat”(Roma, 1995); „Cooperarea în domeniul public și privat”(Faro, 1995). În 1995 predă în calitate de lector cursul „Comportament organizațional” la Școala de Business din Sheffkeld. A participat la conferința: “Noi perspective în teoria managementului” din Mexic (1995) și la Seminarul pe probleme ale competențelor managerilor est-europeni, de la Varșovia (1996). În decembrie 1996 și-a

susținut teza de doctorat: „Fundamentarea economică a deciziilor privind înlocuirea echipamentelor în funcție de fiabilitatea lor”, la ASE București. Pe lângă activitatea științifică este atrasă spiritual de poezie. În 1994, îi apare la Societatea Culturală „Lumină și cultură” din Petroșani, volumul de poeme intitulat „Casa fără ușă”.

DAVID MANIU

Născut la 12 februarie 1922, în comuna Șugag, județul Alba. Urmează școala primara la Sebeș, apoi Liceul Militar „Carola” din Craiova (1941) și Școala de ofițeri activi de infanterie (1941-1943). Absolvent al Facultății de Drept din Cluj (1948). Între 1949-1956, este concentrat la Unitățile Direcției Generale ale Serviciului Muncii, cu gradul de maior în construcții. A participat pe front (februarie 1945) în luptele de la Saint Mihai Nord Banska – Bistrica. A fost decorat cu Ordinul „Coroana României” clasa a V-a, cu spade și panglică și cu „Virtutea Militară cu frunze de stejar” (1945). Și-a început activitatea în magistratură în anul 1957, ca procuror la

Procuratura Alba Iulia, procuror șef la Brad, apoi ca procuror șef al municipiului Petroșani (1962-1977), când datorită neacceptării intervenției brutale a fostelor organe de partid în viața sa personală a fost silit să părăsească magistratura. Timp de trei ani lucrează ca psihosociolog principal, în cadrul Institutului de Cercetări și Proiectări Miniere Petroșani. Revine în magistratură în anul 1980, ca vicepreședinte al Judecătorei Petroșani, funcție din care s-a pensionat în anul 1985. Paralel cu activitatea de magistrat a fost lector la Universitatea Tehnică Petroșani a condus și cursurile postuniversitare de pregătire a magistraților, fiind recunoscut ca specialist, în domeniul infracțiunilor, în protecția muncii. Din 1991, este vicepreședinte al Fundației Culturale „Ion D. Sârbu”. A publicat numeroase eseuri de etică, filozofie a istoriei, cronici și comentarii despre artă, teatru, pictură, articole pe tema comportării civilizate și de specialitate juridică. A efectuat ample studii și cercetări în domeniul stabilirii cauzelor accidentelor de muncă din mineritul Văii Jiului. Împreună cu un colectiv a participat la elaborarea lucrării **„Contribuții la prevenirea cauzelor umane ale accidentelor de muncă în subteran”**, care, din păcate, zace în manuscris în arhivele fostului Comitet de Stat pentru Protecția Muncii. În 1967 i se acordă certificatul de inventator, recunoscându-i-se calitatea de autor al invenției **„Sistem informațional de optimizare a constatărilor tehnico-științifice și a expertizelor tehnice în vederea obiectivizării concluziilor și soluțiilor organelor de urmărire penală și justiție în procesul penal și civil”**.

A decedat în urma unei boli necruțătoare, la 8 noiembrie 1994.

Este impresionant și emoționant în același timp să asculți relatările unor cunoscuți de bună credință despre OMUL care a fost David Maniu, cel care întotdeauna a știut să aprecieze frumosul...

CORNELIU MARCU

LONEANUL

Dramaturgul Corneliu Marcu - Loneanu s-a născut la Petrila - Lonea în 3 ianuarie 1938. Între 1952-1958 a lucrat ca ucenic tâmplar, ca fierar betonist și ca muncitor forestier.

După absolvirea cursurilor Facultății de Drept din Iași (1958-1963) a fost juriconsult (până în 1968) apoi redactor la revista „Argeș” din Pitești. A debutat cu proză, în revista „Argeș” (1968).

A scris numeroase texte dramatice jucate pe scenele teatrelor din țară și din București, transmise la radio și televiziune, tipărite în revista „Teatru” și în volume.

LUCIA MUNTEAN

S-a născut la 25 iunie 1955, în comuna Supurul de Jos, județul Satu Mare. A absolvit Liceul Pedagogic din Deva (1976). Este educatoare în municipiul Petroșani. A debutat în anul 1965, la Petroșani, în culegerea de creații pentru copii – „Stihuri pe tăbliță”. A scris: poezie, proză și dramaturgie pentru copii, studii și articole de specialitate, articole social-culturale.

MIRCEA MUNTEAN

Născut la 7 octombrie 1941, în comuna Camna, județul Arad, în familia preotului Mircea și Elenei Munteanu. Absolvent al Facultății de Filologie a Universității Babeș – Bolyai din Cluj – Napoca (1965). În același an, își începe cariera de profesor de limba și literatura română, în Valea Jiului, fiind director la Liceul Teoretic Petroșani. Debutează în literatură, cu epigrame, în revista „Urzica”, în 1965. debut editorial, în anul 1968, într-un volum colectiv – „Muguri de piatră”, editat de Cenaclul literar „Meșterul Manole” din Petroșani, cu proză scurtă. A colaborat cu epigrame, proză, cronici literare, dramatice, lucrări de folclor, articole cu tematică didactică în presa centrală și locală. Ca profesor de limba și literatura română a elaborat sinteze literare, lucrări metodice, a sprijinit elevii la editarea unor reviste școlare, în organizarea unor sesiuni de comunicări, lansări de carte și întâlniri cu oameni de artă și cultură. Lucrarea sa „Teatrul în Valea Jiului” constituie o contribuție meritorie la cunoașterea vieții culturale, din această zonă a țării. A obținut Premiul I la faza republicană a Concursului de Creație Literară – publicistică pentru reportaj, în anul 1983.

CONSTANTIN STANCA

Născut în 1889, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Fiul preotului Avram Stanca și al Ioanei, născută

Chirca. Școala primară și gimnaziul la Petroșani (1909). Urmează Facultatea de Medicină din Cluj. Își ia doctoratul în medicină, la Cluj (1914). Încă din studenție, devine intern la Clinica Ginecologică – Obstreticală, unde este preparator, apoi asistent. Mobilizat în armata austro - ungară în 1917, în orașul Uzice (Serbia), organizează o Secție Ginecologică - Obstretică și Chirurgie, în Spitalul Județean, unde activează până în octombrie 1918. Urmează un stagiu de perfecționare la Clinica de Obstretică și Ginecologie „Wertheim” (Viena), Clinica de Chirurgie Prof. „Eisenberg” (Viena). Medic primar (1920-1940), la Spitalul de Femei Cluj, șef al Serviciului de Ginecologie și Obstretică. Obține titlul de doctor docent în obstretică și ginecologie (1924), la Facultatea de Medicină din București, titlul obținut pentru prima dată în țară. Devine conferențiar definitiv de ginecologie și obstretică la Facultatea de Medicină din Cluj (1938), ținând cursuri la Cluj și la Sibiu (1940-1944). Este Președintele Asociației Moașelor și Agenților Sanitari (1926), director al Institutului pentru Studiu și Profilaxia Cancerului, Cluj (1929), redactor al revistei „Cancerul”. Între 1921-1940, face călătoriile de studii în diferite centre medicale europene, în special legate de problema cancerului: Paris, Milano, Viena. Publică lucrări în reviste medicale din țară și străinătate. Este „Membru Onorar”, „Membru Corespondent” și „Membru Titular” al Societății franceze de Ginecologie (1931); membru corespondent al Asociației Argentinienne contra Cancerului, Buenos – Aires (1938). După război, în 1948, Ministerul Sănătății îl transferă la Spitalul Colțea București. Redactor la revistele „Sănătatea” și „Obstretică și Ginecologie”; consilier medical în ginecologie și obstretică la Spitalul „Elias” din București, medic șef la Maternitatea din Spitalul Brâncovenesc (1957). Este numit conducător și îndrumător al serviciului de ginecologie și obstretică București (1958). La 1 decembrie 1957, este pensionat, dar își continuă activitatea. Este desemnat

de Ministerul Învățământului și Culturii, prin Comisia Superioară de Diplome, „Doctor în Științe Medicale” (1960), „Medic șef de secție, cercetător științific” în Maternitatea „Filantropia” (1958); profesor suplinitor la Catedra de Ginecologie și Obstetrică „Filantropia” (1962); „Profesor Consultant la Spitalul Elias”; „Profesor Emerit”, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale din România (1937-1948). În domeniul social, organizează împreună cu doctor Dominic Stanca, „Spitalul de Femei Cluj” (1919); Institutul pentru Studiul și Profilaxia Cancerului (1929); Spitalul „Ilie Pintilie”. A elaborat peste 160 de lucrări cu caracter original, publicate atât în țară cât și în străinătate: Cluj, Cernăuți, Miercurea-Ciuc, Craiova, București, Klausenburg (Austria), Viena, Budapesta, Leipzig, Berlin, Bari (Italia), Buenos-Aires (Argentina).

DOMINIC STANCA

Născut în 4 octombrie 1892, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Fiul preotului Avram Stanca și al Ioanei născută Chirca, denumită de Nicolae Iorga „Doamna Văii Jiului”, decorată cu „Meritul Cultural”. Studii primare și secundare la Petroșani, studii superioare la Facultatea de Medicină din Cluj (1910-1915). După obținerea doctoratului (1916), lucrează ca medic militar la Spitalul Garnizoanei II Viena, de unde este trimis pe frontul de vest, în Volhinia. În iunie 1916, este avansat la gradul de locotenent, lucrând la Spitalul Militar din Budapesta. Este transferat, apoi, ca medic

șef, la Regimentul III husari, pe frontul din Bucovina, unde contribuie la combaterea tifosului exantematic. În februarie 1918, pleacă cu regimentul pe frontul italian, se întâlnește la Cluj cu Amos Frâncu, primind îndrumări pentru pregătirea Marii Uniri de la 1918. Revine la Petroșani, unde este membru activ în Comitetul Sfatului Muncitoresc din Petroșani și Sfatul Național al Poporului Român din Valea Jiului. La 1 Decembrie 1918, este delegat oficial din partea Reuniunii Femeilor Greco-Ortodoxe din Petroșani, pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Între 1920-1940, publică numeroase articole de specialitate în reviste medicale românești și străine. Ca medic cercetător, și-a revendicat dreptul de-a se ști că a utilizat mucegaiul în medicină, înaintea lui Alexander Fleming (1881-1955), descoperitorul penicilinei. În anul 1940, după Dictatul de la Viena, organizează Spitalul de Stat din Orăștie, iar în 1943, un spital pentru Crucea Roșie, la Suceava.

DOMINIC D. STANCA

Născut la 31 ianuarie 1926, la Cluj. Este fiul doctorului Dominic Stanca și al Corneliei, născută Vlad. Urmează clasele primare (1932-1936), apoi cursurile Școlii Normale de Învățători din Cluj. În 1936, tatăl său transmite Editurii ziarului „Patria” un caiet al său de compoziții, poezii, caricaturi și desene, intitulat „*Ziua bună se cunoaște de dimineață*”, foarte bine primit de critică. Între 1936-1940, urmează primele clase de liceu la Seminarul Pedagogic al Universității din Cluj. Continuă ultimele clase de liceu la Liceul „Aurel Vlaicu” din

Orăștie (1940-1944), unde familia se refugiase, după Dictatul de la Viena. Din 1941, datează parodia, în șase tablouri, **„Suferințele tânărului Faust”**, scrisă la Orăștie. Impresionat de realitățile războiului scrie ciclul de poeme „Ceruri arse” (1942-1945). Debut literar cu poezia **„Crengi”** în revista **„Fundațiilor Regale”** (1944). La insistențele familiei se înscrie la Facultatea de Medicină a Universității „Regele Ferdinand I” Cluj (Sibiu) la care renunță însă curând. Între 1944-1946, se atașează grupării „Cercului literar de la Sibiu”. Se înscrie la Facultatea de Drept a Universității din Cluj (1944). Din anul 1945, începe să scrie ciclul **„Nunțile de la Romos”**, care vor fi tipărite în volumul **„Strada care urcă la cer”** (1977). Între 1946-1949, urmează cursurile Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, specialitatea Dramă – Comedie. După terminarea facultății este angajat la Teatrul Național din Cluj (1948-1952), unde joacă alături de mari actori ca: Marietta Sadova, Ion Tălvan, Dorina Ghibu. Primul său rol ca actor este piesa „Frederich Chopin” a lui Ștefan Horea, după care urmează alte roluri în piese de Mihai Davidoglu, I.L. Caragiale, Maxim Gorki etc. Între 1952-1953, evoluează ca actor la Teatrul din Reșița. Revine la Cluj în 1953, la Teatrul Național, unde rămâne până în 1954, când Marietta Sadova îl aduce prin transfer, la Teatrul „Constantin Nottara” din București. În același an, se căsătorește cu Sorana-Iosefina –Caterina Plăticeanu (în teatru Sorana Coroamă), inginer chimist și regizor de teatru. Debutează editorial cu volumul „Roata cu șapte spițe”, la ESPLA (1957).

Între 1960-1961, este actor la Teatrul din Giulești, apoi la Teatrul „Ion Vasilescu” (1961-1971). În 1971, se pensionează medical. În 1963, are loc debutul său în dramaturgie, cu comedia în trei acte **„Meci la Chintăoani”**. Jucată la Teatrul Giulești, piesa a obținut Premiul II la Festivalul Bienal de Teatru „I.L.Caragiale”. În 1968, îi apare la Editura pentru Literatură volumul **„Pentru un hoț de împărat”**, care

cuprinde ciclurile: „**Mortul săracilor**”, „**Roata cu șapte spițe**” și „**Tulnicile Iancului**”. În urma călătoriei la Weimar (1969) scrie romanul „**Walderoda**” (burg imaginar dublu al Orăștiei transilvănene) . La Editura „Ion Creangă” îi apare volumul pentru copii „**Gri-ru-gri**” (1970), cuprinzând un poem baladesc. Este debutul său editorial în poezie. La 31 ianuarie 1972, colegii de teatru îl sărbătoresc, la aniversarea a 46 de ani, prezentând un „**Recital Dominic**”. În același an, îi apare volumul „**Itinerar dacic**”, apoi în 1976, volumul „**O sălbatică floare**”. Îi apar postum, volumele: „**Strada care urcă la cer**” (1977), „**Timp scufundat**” (1981), „**Un ceas de hârtie**” (1983).

Se stinge din viață la 26 iulie 1976.

HOREA STANCA

Pseudonim: DAN VULCAN

Născut la 26 septembrie 1909, în orașul Vulcan, județul Hunedoara. Fiul lui Sebastian Stanca și frate cu scriitorul Radu Stanca. Și-a luat doctoratul în drept în anul 1935. a început activitatea jurnalistică în 1930 la Cluj, la revista „Națiunea”, continuând apoi ca redactor la „Națiunea Română” și „Tribuna” (1935-1940). Cronicar literar la revista „Symposion”. Refugiat, după 1940, la București a lucrat la ziarul „Ardealul” și la „Sfarmă piatră”. Ca ofițer de rezervă, a

făcut campania din Odesa și Crimeea (1941-1942). Între 1952-1954, este deținut politic la Jilava și Canal, condamnat la 3 ani muncă silnică pentru „crime contra păcii”. Între 1972-1975, este redactor la „Secolul 20”. Sub pseudonimul Dan Vulcan, publică la Editura Tineretului monografiile „Giuseppe Verdi” (1959) și „Ciprian Porumbescu” (1975). În 1994, omagiind frumoasa vârstă de 85 de ani, i se publică, cu ajutorul Fundației Soroș, volumul de memorialistică **„Așa a fost să fie”**.

SEBASTIAN STANCA

Născut la 17 octombrie 1878, la Petroșani, județul Hunedoara. Fiul preotului Avram Stanca (1843-1916). Studii secundare la Gimnaziul German din Sebeș-Alba (1890-1893), la Deva și la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov (1893-1898). Studii superioare la Seminarul Andreian – Sibiu (1898-1901) și la Facultatea de Litere și Filosofie din Budapesta (1901-1905), unde își ia doctoratul cu o lucrare despre Timotei Cipariu (1910). Debutază în literatură în anul 1901, ca student la Budapesta. La 3 octombrie 1901, împreună cu studentul Dionisie Stoica, pune bazele gazetei „Poporul Român”, care va apare la Budapesta până în aprilie 1911, când se mută la Arad. Scopul gazetei era „să apere interesele poporului român fără frică”. În perioada studiilor universitare, face parte din pleiada celor 12 studenți, întemeietori ai revistei „Luceafărul” din Budapesta. A fost președintele Societății Literare „Petru Maior” din Budapesta (1901-1902). Ca redactor și redactor șef

al gazetei „Poporul Român” (1901-1906 și 1907), scrie articole politice, înfruntă cenzura, se expune la procese. După 1907, revine în Transilvania, ca preot paroh la vulcan (1907-1911), apoi din 1911, la Sebeș – Alba. Deportat de autoritățile maghiare la Șopron, în Ungaria vestică (august 1916 – februarie 1917). Ca luptător pentru drepturile românilor, a salutat Unirea de la 1 Decembrie 1918. În anul 1922, se stabilește la Cluj, având funcția de consilier eparhial în cadrul Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Din 1922, este consilier la secția bisericească, deținând această funcție până în 1940. A organizat la Centru Eparhial un „Muzeu de Antichități Religioase”, cu majoritatea pieselor și obiectelor donate de el însuși. A redactat foaia eparhială „Renașterea” (din 1923). Până în anul 1940, a elaborat și publicat câteva studii istorice, elogios apreciate în epocă de I. Lupaș, Al. Lapedatu, V. Netea și alții. A participat la activitățile „Astrei” cu numeroase comunicări, bazate pe documente istorice. În manuscrisele sale, care n-au putut să vadă lumina tiparului în timpul vieții, se află și „Monografia istorico-geografică a Văii Jiului”, (premiată de Academia Română, 1934), pe care, ziarul „Steagul Roșu” din Petroșani, a publicat-o în câteva numere din 1971, 1972. monografia a fost publicată integral de Editura Fundației Culturale „I.D.Sîrbu” din Petroșani, în anul 1996, sub îngrijirea scriitorului Dumitru Velea. A publicat o serie de lucrări de istorie bisericească locală, nuvele, schițe, amintiri, prelucrări, librete de operă, teatru, feerii. A tradus din Schiller, Brehm, Goethe, Heine, Uhland. A fost decorat cu „Coroana României”, „Răsplata muncii” etc.

Se stinge din viață la Sibiu, la 9 noiembrie 1947.

NICOLAE UȚICĂ

Este născut la data de 7 mai 1957, în comuna Bîrca, jud. Dolj. Localitatea este așezată pe malul Dăsnățuiului, unul dintre cele trei râuri ale țării care izvorăsc din câmpie. Părinții purtau numele de Elena și Florin Uțică.

Primii opt ani de școală i-a urmat în comuna natală, având rezultate bune la învățătură, fiind mereu premiant. A frecventat apoi cursurile liceale în București și Lupeni. A absolvit liceul cu diplomă de bacalaureat în anul 1979, la Lupeni.

În anul 1985 termină cursurile Facultății de Mașini și Instalații Miniere din cadrul actualei Universități din Petroșani. În cadrul aceleiași instituții a absolvit cursuri postuniversitare de pedagogie în anii 2001-2002. În anul 1979 se căsătorește cu Ileana Uțică (fostă Stoica). Are o fetiță Claudia de care este foarte mândru. Este stabilit definitiv în Valea Jiului din 1976.

Debutul literar „cu volum” își are explicația – după cum spune Uțică – într-o povăț a unui fost profesor de-al său Florian Peca, omul care i-a pus întâia oară condeiul în mână și i-a descoperit valențele și talentul literar. Într-o zi, profesorul Peca i-ar fi spus: „dacă vreodată ajungi să publici vreo carte, să n-o faci înainte de 30 de ani. Geniile se numără pe degete. Dacă totuși vei publica, să scri acea carte în așa fel încât să stea în picioare, indiferent ce vânt bate, taifun sau uragan.”

În 1996 debutează cu volumul „**Asimptotă la nemărginire**”, la Editura Fundației Culturale I.D. Sîrbu, având girul scriitorului Dumitru Velea. A publicat diverse materiale în presa centrală, după decembrie 1989, colaborând cu scriitori și ziariști cunoscuți: Anton Uncu, Gheorghe Călin, Iftimie Nesfântu, ș.a. În octombrie 2001 revista „**Magazin istoric**” prezintă volumul „**Valea Jiului – Valea Plângerii**” în care Nicolae Uțică descrie numeroase momente din existența istorică a Văii Jiului, mirific perimetru mioritic, în care s-a stabilit după cum spunea încă din 1976.

A reușit publicarea mai multor volume în țară, cu sprijinul unor sponsori generoși. Apoi, - spune Uțică- a venit Internetul care a prezentat o sumedenie de concursuri literare, care mai de care mai fascinante și atrăgătoare. Prin intermediul acestei porți deschise către lume, mai precis site-ul www.poetry.com, Uțică ia cunoștință de derularea a numeroase „competiții literare”. Se înscrie la câteva. Câștigă de patru ori. Este de trei ori laureat și o dată nominalizat la „concursuri de poezie” cu participare mondială. Este tipărit de mai multe ori în SUA la celebra „The International Library of Poetry”, Library of Congress.

În anul 2005 este tipărit și în Anglia la cunoscuta Editură Noble House, London-Paris-New York. Pentru a putea fi tipărit în Statele Unite și Anglia a găsit un sprijin deosebit la profesorul Constantin Rizopol care i-a tradus poeziile în limba engleză.

În prezent are scrise și pregătite pentru tipar trei volume: „**Floricele de Porumb**”, „**Evadatul**” și „**Zori și amurg**”

PETRICĂ BIRĂU

Anul 1964. O întâmplare nefericită lăsa pur și simplu împietrită comunitatea satul Cimpa din jud. Hunedoara. Tânărul Mitu Birău este înjunghiat chiar în noaptea de Înviere și moare la vârsta de 20 de ani.

Motivul crimei: revendicarea unei parcele de teren. Evenimentul persistă multă vreme în memoria locuitorilor din Cimpa. Părinții lui Mitu, Pătru și Marina Birău – oieri momârlani – erau distruși de durere. Mitu fusese singurul lor copil, pe care îl plâneau cu lacrimi fierbinți la vârsta de 40 de ani mama Marina și 50 de ani tata Pătru. Cu greu puteau gândi și accepta ideea

că la anii bătrâneții nu vor avea mângâierea unui copil. În seri prelungite cu rugăciuni adresate divinității și nesfârșite șuvoaie de lacrimi au înălțat ruga prin care își exprimau dorința de a mai putea avea un urmaș. Mai apoi, Pătru Birău îl implora pe Dumnezeu de pe vârfurile munților pe unde umbla cu oile să se milostivească sprijinindu-l pe el și Marina pentru zămislirea unui copil.

Se pare că Dumnezeu i-a auzit și i-a ascultat. După doi ani de la nefericitul eveniment, care a produs în sufletul și inima lui Pătru și Marina Birău nesfârșită suferință, viața celor doi este luminată de nașterea, la 12 mai 1966 a unui băiețel. Copilul, născut la 7 luni este plăpând, firav, în care viața părea că abia pâlپاie. Cu iubirea și nesfârșita grijă a mamei și a tatălui, cu sprijinul unor medici deosebiți, după aproape 2 ani, micuțul se pare că ajunge la normalitate. În următorii ani, micuțul Petrică se dezvoltă normal, începe școala și devine chiar mai robust decât prietenii de joacă și de școală de aceeași

vârstă. Încă de la vârsta de 10 ani, înclinațiile tânărului păreau să fie ușor paralele față de dorințele și opțiunile orientării în viață a copilului exprimate de părinții săi. Familia avea oi multe, pe care Marina și Pătru le îndrăgeau și le îngrijeau în mod deosebit. Micuțului Petrică însă îi plăcea mai mult să deseneze sau chiar să picteze diverse imagini cu oi decât să le pască. Petrică umpluse pereții casei părintești din lemn cu desene în cretă, fapt ce a provocat oarecum o dezamăgire a părinților. La un moment dat, adolescentul Petrică a desenat mai multe bancnote albastre de 100 de lei cu imaginea lui Bălcescu, bani care erau la acea vreme în circulație. O astfel de bancnotă este descoperită asupra sa la școală de către învățătoare, fiind acuzat de tentativă de fals și cât pe ce să fie trimis la școala de corecție. **„Noroc că a intervenit tata cu un caș și m-a salvat”** ne mărturisește cu un zâmbet șagalnic Petrică Birău.

În clasa a V-a află de la un coleg de clasă că la Petroșani există o Școală populară de artă unde s-ar putea înscrie pentru a putea învăța mai bine să deseneze și să picteze. Se transferă la Petroșani, frecventând acolo cursurile claselor a VI-a, a VII-a și a VIII-a la „clasa de arte plastice” a profesoarei Felicia Constantinescu. Petrică Birău recunoaște că Felicia Constantinescu a rămas pentru el un model de conduită în viață, de la care a preluat multe exemple de comportament și gândire. De la părinți învățase tenacitatea și perseverența prin muncă. Tatăl său nu lăsase să treacă nici o zi fără să muncească din greu cu animalele și pământul. Profesoara Felicia Constantinescu l-a învățat ce înseamnă urmarea unei traiectorii în viață după principii morale, respectiv pe de altă parte, să deseneze bine, făcându-l să înțeleagă că desenul poate modela și chiar orienta un destin. În anul 1980 termină cursurile clasei a VIII-a ale Școlii Populare de Artă, orientându-se spre un liceu de artă, cel mai apropiat fiind la Craiova. Însă, tatăl său își exprimă dezacordul de a pleca de acasă. La auzul acestei

interdicții, profesoara Felicia Constantinescu merge la casa părinților și insistă pe lângă părinții lui Petrică pentru ca acesta să fie lăsat să plece la Craiova pentru a-și continua studiile. Tatăl este însă hotărât și de neclintit, afirmând că: „am mai pierdut un copil, așa că nu-l pot lăsa să plece de lângă mine”. Neavând încotro, Petrică rămâne acasă și urmează cursurile Liceului Industrial Petrila luând bacalaureatul în anul 1984. În perioada liceului, la sfatul dirigintei Lucian Negoii, frecventează cursurile sculptorului Ladislau Schmit, la Casa de Cultură din Petrila, de la care învață ce înseamnă rigurozitatea în artă. În perioada următoare, întrerupe orice contact cu arta, se angajează la Mina Lonea la vârsta de 18 ani și continuă să lucreze în gospodăria părinților de la Cimpă.

Pasiunea pentru pictură nu dispare. Continuă să realizeze tablouri reușite, în primul rând portrete, apoi compoziții și peisaje. Când s-au adunat 40 de lucrări le duce la Cluj – Napoca, reușind să le înrămeze la atelierul de tâmplărie al Academiei de Arte vizuale „Ion Andreescu”, rectorul Nica IOACHIM sprijinindu-l să organizeze prima expoziție personală de pictură, la Muzeul Satului, secția în aer liber, (pădurea Hoia) în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga”. Acesta se întâmplă în anul 1993 când la cunoscut pe Valentin Tașcu, scriitorul și criticul de artă care i-a prezentat expoziția. În anul următor rectorul Ioachim Nica îi organizează a doua expoziție personală, la Casa „Matei Corvinu” a Academiei de Arte Vizuale „Ion Andreescu” din Cluj Napoca.

În anul 1995, îl cunoaște pe scriitorul Nicolae Uțică. Acesta îl determină să debuteze în critica literară. După publicarea volumului de debut „Asimptotă la nemărginire” (versuri) semnată Nicolae Uțică, acesta îi înmânează cartea cu rugămintea de a-și exprima impresiile pe care le publică apoi în săptămânalul Jurnalul Văii Jiului. Văzând aceste cronici, a început să primească și alte volume de la scriitori consacrați sau debutanți pentru a scrie cronici literare, publicate în diverse

ziare sau reviste literare.

VASILE COPILU CHEATRĂ

Născut la 5 aprilie 1912, la Vulcan, județul Hunedoara. Urmează școala primară în comuna Iara, apoi Liceul „Ferdinand” din Turda, Școala Normală din Cluj. Absolvent al Facultății de Litere și Filozofie din Cluj și București, unde își ia licența. Debut literar, cu poezii în revista „Darul vremii” (1930). Redactor la publicația „Tulnicul Moșilor” editată de avocatul Amos Frâncu.

A scris poezie cu puternice accente lirice inspirate din viața moșilor. A efectuat traduceri din limba maghiară, a înființat în colaborare, revistele „Lanuri” (Mediaș, 1935), „Crai Nou” (Cluj, 1936), „Symposion” (Cluj, 1938 – 1940), „Detunată” (1943 – 1948). Subinspector școlar la Cluj (1944 – 1948); deține funcții didactice și administrative la Universitatea Babeș – Bolayi din Cluj (1948 – 1953). În 1954 se stabilește la Brașov unde desfășoară o bogată activitate culturală și artistică la filarmonica și teatrul muzical. Lucrează apoi în învățământ.

CECILIA GABRIELA FEIER

S-a născut în 1956, în municipiul Petroșani. Absolventă a Institutului de Mine Petroșani, Facultatea de Mașini și Instalații Miniere (1981). A debutat în anul 1996, în ziarul „Matinal”, cu un acrostih dedicat maestrului Ludovic Bacs. Formația tehnică a poetei și-a pus amprenta în mod fericit asupra poeziilor sale, scurte și tăiate ca niște sentințe.

ȘTEFAN GEORGESCU GORJEAN

Născut la 29 august/11 septembrie 1905, la Craiova, ca fiu al inginerului Ioan Georgescu – Gorjan, bun prieten cu Constantin Brâncuși. A urmat cursul secundar la Liceul « Carol I » din Craiova (1916-1920), apoi cursul superior al liceului (1920-1923), obținând premii de onoare și premii ale Asociației « Prietenii științei ». Încă din liceu, a aprofundat temeinic limbile germană, engleză, italiană și spaniolă. Studii universitare la Școala Politehnică din București, Secția Electromecanică (1923-1928). În paralel, a audiat cursuri de italiană (cu Ramiro Ortiz), filosofie (C. Rădulescu Motru, Mircea Florian, Nae Ionescu), istorie (N. Iorga), literatură (M. Dragomirescu), istoria artei (prof. Al. Tzigara Samurçaș). După terminarea studiilor este angajat la Societatea Petroșani (15 iulie 1928) și trimis pentru o practică de 6 luni la Uzinele Siemens Schuckert din Viena. În 1929 se întoarce în Valea Jiului, unde efectuează un nou stagiu. Primește brevetul de șef de exploatare în specialitatea mecanică, acordat de către Direcția Generală a Minelor, a Ministerului Industriei și

Comerțului (1933). Este inginer șef, director adjunct la Atelierele Centrale, apoi profesor la Școala de Maiștri și Mecanici Petroșani. Atras de tehnica editării publicațiilor, începe activitatea editorială. În anul 1940. este transferat la București, ca administrator al Tipografiei „Finanțe și Industrie” și director al revistei „Analele Minelor din România”, continuând să fie și salariat al Direcției Generale a Societății Petroșani, până în 1942. În anii 1934, 1936, 1937 efectuează deplasări la Paris , unde îl vizitează pe Constantin Brâncuși și discută împreună asupra proiectelor privind partea tehnică a Coloanei Infinitului. Întors la Petroșani, alcătuieste proiectul acestei lucrări de execuție a cărei segmente au fost turnate și finisate în „Atelierele Centrale”, azi UMIROM SA Petroșani. Recunoașterea contribuției sale la această realizare a fost internațională. În anul 1979 devine membru al Design History Society din Anglia. Și-a adus o contribuție însemnată la crearea Aeroclubului Petroșani, activitate pentru care primește Medalia „Virtutea Aeronautică”, clasa a III-a (1940). A sprijinit și inițiat „Școala de zbor fără motor” și Cercul de Aeromodeliști din Petroșani. Ca editor, a publicat și lucrări de aeronautică: „Manualul aeromodelistului” a lui Gh. Rado și prelucrează, din limba germană, lucrarea „**Avionul. Introducere în arta zborului**”. A fost membru fondator al Secției Turing Clubului din Valea Jiului (1939); a participat la marcarea traseului Petroșani – Coasta lui Rusu – Cabana Parâng – Vârfu Mândra (1935). După efectuarea unei practici la Editura B.G. Teubner din Leipzig și consultarea cu Editura Hachmeister und Theil încheie cu acestea, în 1941, convenții de copyright pentru adaptarea unor cărți tehnice germane. La 29 martie 1941, înființează în Petroșani Editura „Gorjan”, care a funcționat până la naționalizare, în anul 1948. Între 1941-1948, publică la această editură, circa 170 de titluri de cărți, din care 23 în „Colecția Tehnică”, 36 în „Colecția Practică” precum și numeroase lucrări de beletristică, albume de artă, cărți pentru

copii. A semnat, ca autor și traducător, 37 de lucrări. A inaugurat colecția „Biblioteca meseriașului”, seria „Noua tehnologie mecanică”, cu prelucrări în special după manuale străine. În perioada 1949 – 1953, va executa o condamnare de drept comun cu substrat politic. A lucrat o perioadă la Direcția Generală a Canalului Dunăre – Marea Neagră și la Trustul de Utilaj Greu de Construcții București. I se interzice publicarea și editarea unor lucrări, reușind să publice doar articole în periodice, în special pe teme dedicate lui Constantin Brâncuși.

Se stinge din viață, după o boală necruțătoare, la 5 martie 1985.

POMPEIU HOSU LONGIN

Născut la 1 august 1897, în comuna Cormeniș, județul Sălaj. Studii primare în comuna Săliștea (Sălaj). Studii gimnaziale la Cehul Silvaniei. Absolvent al Școlii Normale din Gherla. Studii pedagogice (2 semestre) la Budapesta (1917). După terminarea studiilor este învățător la Tămășești, județul Maramureș (1916-1920), **în orașul Vulcan, județul Hunedoara (1920)**. Membru corespondent al Muzeului Limbii Române. Este premiat de Arhiva de Folclor în anul 1932. S-a preocupat de folclorul din zonele: Paroșeni – Hunedoara și Tămășești – Sălaj. Își notează constatările în răspunsurile la chestionarele Arhivei de Folclor din Cluj: Calendarul Poporului, „Obiceiuri de primăvară”, „Obiceiuri de vară”, „Animalele în credințele și literatura populară”, „Credințe și povestiri despre duhuri”, „Naștere, botez, copilărie”. La acestea

se adaugă manuscrisul „Cercetări folclorice în Valea Jiului”, inventariat de Arhiva de Folclor. Trimite Muzeului Etnografic al Transilvaniei două caiete în care descrie unele obiceiuri și credințe de Crăciun din Tămășești – Sălaj, primul caiet cuprinde și 21 de colinde. Mai are în manuscris câteva lucrări: „Chiuituri sau strigături”, două colecții de „Cântece populare” și una de povestiri. În 1927 publică la Editura Cartea Românească din București, în colecția „Cunoștințe folositoare”, lucrarea „Valea Jiului din Ardeal”, o adevărată monografie a acestor locuri, cuprinzând aproape toate aspectele legate de așezarea Văii Jiului, populație, viață social – culturală, religie, administrație, port, ocupații, bogății.

ALIN RUS

Născut pe 20 decembrie 1973 în orașul Vulcan unde își petrece atât copilăria cât și adolescența în zona minieră Valea Jiului care avea ulterior să-i marcheze cariera și formația profesională. Școala generală o urmează în aceeași localitate la fel ca și Liceul, pe atunci numit „Grup Școlar Industrial - Vulcan”, terminând la secția Electroniști-Automatizări. Încă din timpul liceului este atras de literatură, îndeosebi literatura Science-Fiction. Activează cu asiduitate în

acest domeniu și reușește să câștige în repetate rânduri locul I și II la emisiunea radiofonică săptămânală „Exploratorii spațiului” condusă de Cristina Vasiloiu. Nuvelele sale „Robotul manechin”, „Nu va jucați cu timpul domnule Hellison!” și „Pierduți în cotloanele îndepărtate ale paradisului” sunt citite în această emisiune cu audiență națională la sfârșitul anului 1991 și începutul lui 1992. În 1991 tânărul autor va deveni membru al ACSF (Asociația Creatorilor de Science Fiction din România).

La terminarea liceului va opta pentru Facultatea de Jurnalism din București unde are neșansa de a fi respins, numele său figurând între primele sub listă. Acest eșec temporar îl determină să se angajeze la E.M.Paroșeni începând cu luna octombrie a anului 1992. Lucrează aici timp de un an ca electrician subteran iar în octombrie 1993 va fi încorporat în armată, satisfăcându-și stagiul militar la unitatea de vânători de munte din Petroșani. În octombrie 1994 revine ca angajat la E.M.Paroșeni unde mai lucrează timp de un an. În iulie 1995 fiind declarat admis la Facultatea de Istorie și Filosofie, secția Filosofie de la Universitatea Babeș-Bolyai, își va părăsi locul de muncă și ortacii, devenind student clujean. Activează și în Cluj în cadrul unor cenacluri literare și filosofice. În 1999 termină Facultatea de Filosofie cu media de licență 10.00. Va opta pentru activitatea didactică reușind să obțină prin concurs un post de profesor în municipiul Arad unde va activa ca și cadru didactic la „Grup Școlar Aurel Vlaicu” timp de doi ani. Tot în această perioadă va reuși să finalizeze și Masteratul de Antropologie Culturală de la Facultatea de Studii Europene Cluj. Lucrarea sa de licență se va intitula „Valea Jiului – o capcană istorică”, lucrare care va fi premiată cu Locul II la concursul „George Vâlsan” organizat de institutul de Antropologie Culturală Cluj, în iulie 2001. Între timp, atras de antropologia Văii Jiului și orizontul cultural care se ivește prin posibilitatea studierii culturii locale din această regiune, Alin

Rus revine în orașul de origine unde începe să activeze ca profesor de Științe Socio-Umane la Grup Școlar „Mihai Viteazul” Vulcan. Din iulie 2001 până în 2003 lucrează la o carte despre „spațiul antropologic al Văii Jiului” pe care o intitulează, la fel ca și lucrarea sa de dizertație „**Valea Jiului – o capcană istorică**”. Această lucrare va apărea în octombrie 2003 la Editura Realitatea Românească. În 2002, lucrează în Vale alături de profesorul David A. Kideckel de la Connecticut State University- U.S.A., filmând zeci de ore în Valea Jiului, filmări care ulterior vor constitui baza pentru documentarul „Zilele Minerilor” a cărui premieră are loc în septembrie 2003 la Connecticut.

PETRE GH. FĂGAȘ

S-a născut la 8 martie 1926 din părinții Făgaș D. Gheorghe și Maria ca al treilea copil, deci Prîslea familiei. Primul frate Ion a murit la vârsta de un an, al doilea Gheorghe a murit în 1990 la vârsta de 68 de ani. Părinții erau veri de al doilea. Tradiția neamului era ca tot la a treia generație să se căsăto-rească

ca să nu se îmbucă-tățească averea.

A urmat școala primară în Uricani între 1933 și 1940. A absolvit 7 clase primare cu media 9,79, fiind tot timpul premiantul clasei. .

.....
.....
În toamna lui 1945, participând la o nuntă momârlănească în Uricani, a stat la masă împreună cu doi tineri orășeni, prieteni ai gazdei (cărora acesta le ducea lapte), care l-au întrebat la un moment dat ce studii are. El a răspuns că 7 clase primare. “Nu se poate” au zis ei. “Cunoști lucruri care nu se învață în școala primară.” “Am citit mult”, a zis el. “De ce nu ai mers mai departe?” “Întâi războiul și apoi gospodăria iar acum sunt prea bătrân.” “Du-te și dă examen la fără frecvență dacă ai media de absolvire mai mare de 9,50. Poți da chiar și trei clase de liceu într-o singură sesiune prin diferență.” A făcut formele necesare. Și-a cumpărat cărți. A învățat singur toate materiile în afară de limba franceză pe care a învățat-o cu preotul din sat. În ziua de 6 iunie 1946 s-a prezentat la Liceul Teoretic Petroșani pentru examen. La 12 iunie 1946 era absolvent a două clase de liceu.

.....
Prin 1970, cineva din comisia de cultură a județului Hunedoara i-a solicitat un manuscris în care să arate mărețele realizări din perioada ceaușistă în contrast cu traiul de mizerie al poporului sub regimurile trecute. Nu a acceptat și proiectul a căzut. Abia mult mai târziu, când întâmplător Tiberiu Spătaru, ziarist la publicația numită pe rând “Stegul Roșu”, “Zori Noi” și apoi “Matinal”, i-a solicitat o serie de interviuri pe care le-a publicat în cotidianul Văii Jiului, numindu-l “Petru Făgaș - cronicarul din Uricani.”, în interviurile realizate a reușit să-și expună în mod liber ideile în legătură cu tradițiile și obiceiurile momârlanilor. În perioada 1996-2000, fiind consilier al orașului Uricani din partea PNL, a solicitat comisiei de cultură,

inițierea unui proiect de hotărâre pentru sponsorizarea lucrării sale monografice: **“Localitatea Uricani din Valea Jiului.”** Cum a fost întâmpinată propunerea sa de către primarul PSD Gheorghe SUCIU și acoliții săi a descris în prefața cărții. Lucrarea a apărut în anul 2000 cu multe scăderi, din toate punctele de vedere, cauzate de lipsa banilor pentru tipărire deoarece nu a avut sponsori, iar acest fapt este sesizabil și în felul în care a fost tehnoredactat manuscrisul. Începând cu anul 2004 a acordat o serie de interviuri de mare întindere, despre cultura tradițională a momârlanilor din Vestul Văii Jiului dar și istoria orală a acestor meleaguri, antropologului Alin Rus. Aceste interviuri au fost publicate ulterior în revista “Viața”, în numerele 2/2005 și 3/2006 dar și “Revista de etnografie, antropologie și folclor”, nr.1/2006, aceste publicații avându-i ca redactori șefi pe Ioan Dan Bălan, respectiv Elisabeta Bogățan. Lui Alin Rus i-a acordat și ultima sa încercare publicistică, sub formă de manuscris, intitulată “Amintirile unui vechi liberal”, de fapt o cronică a avaturilor acestui partid atât în perioada interbelică, perioada anterioară alegerilor din 1947 cât și perioada postdecembristă. Având speranța și încrederea că, chiar de va trece în lumea umbrelor, având de acum peste 80 de ani și suferind de cinci afecțiuni grave, manuscrisul este pe mâini bune și va vedea într-o bună zi lumina tiparului sub forma unei lucrări de dimensiuni mai mici.

DARIA DALIN

Pe numele ei real:
Cornelia Cazimir.

Acolo unde sămânța germinează nu în pământ, ci în piepturile răzeșilor, acolo unde ecoul încă răsună de nechezatul și tropotul cailor, acolo unde crivățul șuieră ca din arc plecate săgețile, acolo unde, seara, umbra voievozilor se înalță până la cer, veghindu-ne somnul și visele, acolo, pe plaiuri moldave, în comuna Bogdănești din județul Vaslui, la 24 februarie 1959, doi ochi curioși s-au deschis spre lume, căutând, din prima clipă, soarele deja asfințit.

Nu luminând pământul, respirând a legendă, Daria Dalin (Lia Cazimir) a descoperit soarele, ci dezmiertând „Valea Plângerii”, adică, Valea Jiului, nicicând prea veselă Vale, căci în schimbul căldurii și luminii din inima ei risipite în lume, n-a primit de la nimeni nimic. O veseleau oamenii care se știau bucura de soare, care, cu adevărat prețuiau lumina zilei și cum să nu prețuiască lumina, când o zăreau atât de puțin, când fiecare coborâre-n adâncuri putea fi fără de întoarcere, putea fi ultimul drum?

Acolo, în Vulcan, unde părinții s-au ferit din calea vremurilor, a făcut primii pași. Acolo, plecând din grădiniță, a învățat buchea la „Generală 5”, condusă pe-atunci de profesorul Romeo Matei, în ultima promoție a minunatei și intransigentei învățătoare Eleonora Pascu, și, la un an de la absolvirea liceului, în 1978, singurul liceu din oraș ai cărui dascăli (Gh. Antoci, Gh. Jurca, Al. Biro, T. Socaciu, Ileana

Stănilă, Fr. Czimbalmos, Eleonora Filip, Gh. Licker, Al. Bîldea) și acum, ca din icoane sfinții, îi călăuzesc în viață pașii. Iubind, s-a strămutat în Orăștie, tărâm de basm, leagănul fiului ei, unde, din munții păstrători de comori, se poate întâmpla să vezi coborând și astăzi câte un dac. Nu numai că n-a uitat de unde a plecat, dar, economista, absolventă a Universității din Petroșani, promoția 2005, s-a întors pentru o zi printre ei, părinți, prieteni, colegi și profesori, nu cunoscuta Cornelia Cazamir, Lia de altădată, ci necunoscuta Daria Dalin, ducându-le, ca să rămână întru eternitate cu ei, nu „Palia de la Orăștie”, ci cartea ei **„Prețul loialității”**.

Nu-și propusese să scrie o carte, deși asta așteptau de la ea mulți dintre dascăli (Maria Văduva, Sabina Vulpe, Smaranda Mircea, Antuza Antoci ș.a). Nu le-a ucis speranța, spunându-le „nu”, dar nu scris! Și nici n-a încercat. N-a cutezat să își imaginez nici vreasc măcar „la umbra marilor stejari”! Și cum să se fi imaginat scriitoare, când ei nu-i plăcea să scrie o scrisoare. Nu i-a plăcut pentru că nu știa să se adune în puține, de complezențe și de conveniențe, cuvinte, încât să încapă într-un plic! Dar... s-a întâmplat!

„Eram goală, goală pe dinăuntru! Eram ca pădurea desfrunzită în care s-aude și geamătul frunzei desprinsă din ram. Eram ca o casă părăsită în care s-aude și răsuflarea celor ce-au trăit acolo și nu mai sunt. Eram ca o fântână secătuită în care ecoul pietrei aruncate, s-aude până departe, sfâșietor. Eram...Nu mai eram!” – spune Daria DALIN. Nu s-a refugiat în scris și nici n-a scris ca să se sustragă faptelor, ci, ca dintr-un șir de neînțelese întâmplări, să extragă înțelesul și acceptându-l, împăcată cu lumea și-mpăcată cu ea, să poată să merg mai departe, căci între lumi e doar loc de popas, nu e rost să rămâi, iar ea... Și, când ceea ce căuta i s-a dezvăluit, s-a oprit. Atunci și-a dat seama că-n căutarea doar a două cuvinte, noapte de noapte, în patru luni, scrisese o carte. Am numit cartea cu înțelesul, cu cele două cuvinte, adică „Prețul loialității” și s-a

semnat Daria Dalin. Apoi, câteva luni s-a întrebat dacă e sau nu o carte scrierea ei. Aveam nevoie de o confirmare și cui s-o fi cerut întâi, dacă nu dascălului ei din liceu, Tiberius Socaci? A mai stat o vreme până să îndrăznescă să-i dea manuscrisul profesoarei Silvia Beldiman, una dintre bunele sale prietene. Cel care, însă, refuzând să vorbească cu ea, omul obișnuit, vorbind doar cu autoarea, a făcut-o să înțeleg că a scris un roman. Dar cel care a conștientizat-o într-adevăr că este autoare de carte, a fost eseistul Gabriel Petric, evident, profesor și el.

IOAN PASCAL VLAD

S-a născut în localitatea Gioagiul de sus, jud. Alba, la data de 10.09 1946. Poate fi considerat un exemplu, un model, de autodidact. A fost redactor la revista de cultură *Orizont lupenean* – Lupeni și la publicația *Ortacul* /

Petroșani.

În prezent face parte din colectivul redacțional al publicației Cenuclului *Boema* (*Con)texte* – Petroșani, respectiv a publicației *Mesager*, editată de Primăria Municipiului Petroșani.

Este autorul a numeroase poezii publicate în antologiile literare: *Incandescențe*, *Acorduri*, *Din adâncuri de lumină*, *Ritmuri*, *Brașovul literar*, *Steaua*. Publică în revistele literare: *Luceafărul*, *Tribuna*, *Orizont*, *Astra*, *Steaua*, *Ramuri*, *Flacăra*.

Ca urmare a recunoașterii valorii literare a poeziilor semnate Ioan Pascal Vlad obține: ● Premiul I și Lampa de Aur la Festivalul de Muzică și Poezie, Petroșani; ● Premiul Revistei *Luceafărul*, la Festivalul de Poezie – Costești, Hunedoara; ● Premiul III al Uniunii Scriitorilor, la Festivalul de Poezie – Focșani;

A publicat următoarele volume:

● **Arderi filtrate** – poeme – Editura Litera – București – 1986

● **Singurătatea căsniciei** – poeme – Editura Focus – Petroșani – 2002

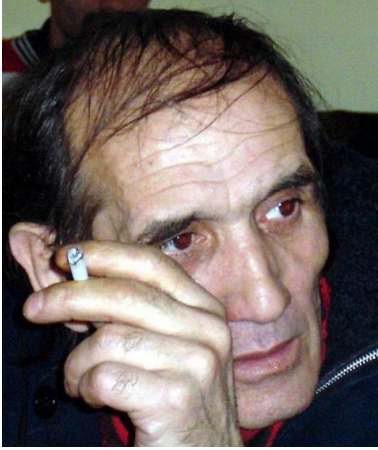
● **Starea de zbor și starea de reptilă** – poeme Editura Grinta – Cluj-Napoca – 2004

● **Omul scorbură** – poeme – Editura – Autograf MJM – Craiova – 2006

● **Valea scrierii** – volum colectiv – Editura Corvin – Deva – 2006

● În pregătire: *Risipiri jurnalistice din Valea Jiului / reportaj*

CONSTANTIN CÂMPEANU

S-a născut la data de 29 noiembrie 1948, în satul Mînzați din jud. Vaslui. Pseudonim literal: Cel din ceață. Alex Ștefănescu spune despre Constantin Câmpeanu că „are sensibilitatea unui rocker și educația estetică a unui academician. El aduce în efeminata poezie de azi un zvon de libertate și de aventură care înfioară. Apariția sa nu poate fi

ignorată, nu numai pentru că este insolită, ci și fiindcă impune respect prin gradul înalt de intelectualizare a emoției. Un derbedeu stilat, un elegant pistolar al poeziei, un autor de violuri imaginare, imposibil de pedepsit”.

Despre debut, cel din ceață, punctează: „Habar n-am!/? Îmi place să consider debut ultima poezie publicată – dar nici asta nu știu când a fost așa că voi debuta probabil acum, aici, amin.”

A publicat în „Steaua”, „Tribuna”, „Flacăra”, „Calende”, „Timpul”.

Debutul editorial înseamnă „**SCRISORI DIN DELIRA**” apărut în anul 1995 – Biblioteca Abataj – Petroșani.

De numele **celui din ceață** mai sunt legate „Scrisori din râpile fiarei” (Poeme) și „Fulgarinul negru” (roman).

LEILA OSMAN

La data de 15 martie 1961 vede lumina zilei la Constanța, Leila Osman. Urmează cursurile școlii generale în orașul natal. Își continuă studiile superioare la Universitatea din Petroșani. Obține licența în exploatarea miniere subterane. Lucrează la Mina Dîlja. Renunță la activitatea din minerit optând pentru profesia de jurnalist. Lucrează pentru perioade scurte la Televiziunea Parâng din Valea Jiului, la Radio 21 Petroșani. Între anii 1999-2004 lucrează ca redactor la cotidianul Matinal, evidențiindu-se ca unul dintre cei mai activi, pertinenti și incisivi jurnaliști din Valea Jiului. Din martie 2004, împreună cu Genu Tuțu „scoate” Opinia de Valea Jiului.

Părăsește colectivul redacțional al Opinie de Valea Jiului hotărând scoaterea pe piață a săptămânalului *e-Timpul*. După o apariție de 13 săptămâni, oprește editarea ziarului, continuând activitatea de ziarist în cadrul redacției **OPINIA CETĂȚEANULUI**.

În paralele cu activitatea jurnalistică, a debutat editorial cu volumul **CÂMPURI ALBE , CÂMPURI NEGRE** reprezentând confesiuni în memoria inginerului Marian Novac, una dintre multele victime ale subteranului. Cartea apare la Editura Focus Petroșani, în anul 2003. Dând dovadă de un atașament profund față de minerul și mineritul Văii Jiului, în anul 2004 „scoate” al doilea volum **PUNTEA**, la Editura Realitatea Românească. Cartea prezintă o multitudine de aspecte din activitatea Minei Lonea, portrete de oameni, mineri sau cadre de conducere care și-au desfășurat și își desfășoară

activitatea pe frontul extracției de cărbune.

LOREDANA CRISTEA

S-a născut la data de 26 mai 1989 la Petroșani. Este elevă, o elevă strălucită a Liceului de informatică Petroșani. La frumoasa sa vârstă adolescentină a dat dovadă de un simț extraordinar al muzicalității poeziei, intuind și dezvoltând în orașul său Uricani unde și-a petrecut anii existenței faimoasa deviză a simboiștilor de pe malurile Senei. (De sa musique avant tout chose...).

Loredana se află deja la al doilea volum de poezii, după ce cu un an în urmă, adică 2005, a publicat volumul său de debut, *Ciorapii mei negrii de plasă*, la Editura Corvin Deva.

Adevărul este că Lori, a rămas aceeași elevă minunată a Liceului de informatică din Petroșani care încearcă să fie prima în tot ceea ce presupune o competiție. Adică și la română, și la engleză, și la baschet și la informatică și la olimpiadele județene, și în echipa de teatru, și la muzică, dans și bune maniere și desigur, nu în ultimul rând, și la concursurile de miss.

„ceea ce este bizar e faptul că aproape de fiecare dată, ceea ce își propune îi și reușește. Loredana Cristea e un amestec, exploziv, de feminitate adolescentină și maturitate poetică - subliniază prof. Mihai Barbu.

Versurile Loredanei Cristea trădează, la doar șaptesprezece anii o stăpânire matură a tehnicii poetice. Această tehnică, e pusă, cu o măiestrie invers proporțională cu vârsta, în slujba unei muzicalități pe care poezia modernistă a pierdut-o de mult.

După cum subliniam, a debutat cu **Ciorapii mei negrii de plasă** în 2005, în 2006 revine cu un volum mult mai cuprinzător **ROMÂNCA, MARCA ÎNREGISTRATĂ**, la aceeași editură Corvin din Deva. Volumul apare în condiții grafice la fel de îngrijite, cui o copertă realizată de Mihai Barbu și Doru Deoancă. Imaginea de pe coperta IV este realizată de Dănuț Cristea.

Gheorghe NICULESCU

Gheorghe Niculescu s-a născut la data de 13 aprilie 1945 în comuna Ciortești, județul Iași. Tatăl său, Iancu Niculescu, era muntean din Roșiorii de Vede, de meserie cizmar, ajuns și rămas în Moldova cu ocazia Primului Război Mondial. Mama sa,

Marița, născută Presură, era fiica unor moldoveni înstăriți, avea doar două clase primare și o dragoste răzășească față de pământul natal.

Rămânând, doar la vârsta de opt ani, orfan de tată, Gheorghe Niculescu termină cu greu șapte clase în comuna natală, după care, alungat de colectivizare și chemat de industrializare, părăsește Moldova, stabilindu-se în Ardeal, la Lupeni, unde absolvă o școală profesională de electricieni, termină liceul la seral, după care urmează o școală tehnică care-l specializează în aparate de măsură și automatizări.

În timpul stagiului militar urmează cursurile unei școli de subofițeri unde se specializează în conducerea tancurilor, însă nu se simte atras de cariera armelor, preferând viața civilă.

Dragostea de literatură îl determină să citească foarte mult, reușind astfel să acumuleze o cultură generală temeinică. De timpuriu se îndrăgostește de rebusism și, în anul 1969, debutează cu probleme de enigmistică în revista „Rebus”, continuând apoi să publice, atât în revista de debut și în almanahurile acesteia, cât și-n „Rebusache”, „Mini rebus”, „Rebus Tim”, în revistele „Albina”, „Flacăra”, „Urzica”, „Bulă”, „Universul familiei”, „Sfârșit de mileniu”, „Provincia Corvina”, precum și în ziarele „Steagul Roșu”, „Matinal”, „Curierul Văii Jiului” și „Jurnalul Văii Jiului”. Pe plan extern publică în revistele „Clipa” și „Second internațional anthology on paradoxism” care apar în SUA.

În anul 1999 este descoperit de către prof. dr. Florentin Amarandache, întemeietorul curentului de avangardă din literatură numit „paradoxism”, între cei doi legându-se o trainică prietenie care îi influențează chiar și destinul de scriitor.

În anul 2000 debutează editorial cu volumele **„Rebus, umor și paradoxism”** și **„Smarandachisme”** publică volumele **„Vreme de șagă”** și **„Prin albe și clasice epii**

târzii”, „Parada marilor enigme”, „Creionări făcute cu pixul”, „Versificări cu diversificări”.

În scrierile sale Gheorghe Niculescu cultivă textul umoristic în gen scurt, versificat, una din speciile preferate fiind microfabula. Aici Gheorghe Niculescu excelează prin conciziune, reușind să comprime, în doar câteva versuri, întreg conținutul specific unei fabule, inclusiv morala. Microfabulele sale l-au impresionat plăcut pe regretatul critic literar Laurențiu Ulici, care le-a numit antologice și l-a încurajat pe autor prin înlesnirea publicării lor în revista „Urzica” și scriindu-i „Microfabulele au haz și nu sunt lipsite de finețe . Aforismul ironic vă prinde. Continuați!”.

Gheorghe Niculescu dorește din tot sufletul să fie original și reușește să cucerească almanahurile „Rebus” cu un nou stil de prezentare a bancurilor sub titlul „Umor rimat”, dovedind totodată remarcabile calități poetice. Tocmai aceste calități îl fac să abordeze cu predilecție genul umoristic rimat, creând și publicând „Distihuri proverbiale”, „Maxime minimalizate”, „Creionări făcute cu pixul”, „Paradoxisme”, „Probleme enigmatice” și altele. La talentul indubitabil probat în genul umoristic rimat e de înțeles că Gheorghe Niculescu se dovedește și un redutabil epigramist. Pe lângă cantitatea apreciabilă de epigrame reținute de-a lungul timpului de diverse publicații, autorul ne propune spre lecturare prin volumul de față un nou set din acest gen, dovedindu-și încă odată inepuizabil inspirație creatoare și talentul de a extrage, ca un adevărat „miner literar”, umorul din „piatră seacă”. Pentru Gheorghe Niculescu viața cotidiană e presărată, și în cele mai sobre ipostaze ale sale, cu un motiv de surâs, zâmbet sau chiar hohot de râs, sau măcar de o mică, dar înțepătoare ironie. Spiritul său ascunde un analist extrem de meticulos al limbii române, al expresiilor și sensurilor acestora, din care apoi reușește să brodeze, să cizeleze, direct sau

metaforic, catrenul sau distihul „care spune adevărul” și încântă spiritul cititorului.

Cartea de față dă măsura talentului lui Gheorghe Niculescu care, pe lângă arta cu care smulge umorul din orice situație și-l versifică, concentrându-l în câteva rânduri, se dovedește și un excelent și inspirat grafician. Cele câteva crochiuri ce-i ilustrează excelent cartea sunt, după părerea noastră, motiv întemeiat pentru a-l aștepta în viitorul nu prea îndepărtat și cu un debut... expozițional.

Gheorghe DAVIDESCU

S-a născut la data de 09.03.1933 în comuna Gherghița, jud. Prahova. După absolvirea

cursurilor primare și liceale urmează studiile superioare devenind inginer diplomat al Institutului de Mine București, Facultatea de Mine și al Institutului Politehnic București, Facultatea inginerii Economiști. Între anii 1955 și 1992 a lucrat pe diverse funcții de execuție și conducere la unitățile miniere din Valea Jiului: șef sector de investiții și apoi transport la Mina Lupeni, ing. șef la Mina Vulcan, director tehnic investiții și producție la

combinatul minier Valea Jiului Petroșani.

După ieșirea la pensie, dând dovadă de același neastâmpăr de a face ceva util, s-a dedicat activității literare scriind mai multe cărți în care reușește să împărtășească și sigur să valorifice bogata și tumultoasa sa experiență și viață profesională. În anul 2003 debutează cu *Impresii de călătorie din Asia și Europa*. În anul următor, 2004, tipărește *Grecia – jurnal de călătorie*. Continuă în anul 2005, cu o carte ce are un conținut excepțional „*Adâncurile din sufletul meu – 50 de ani de viață în Valea Jiului*”. În fine, în anul 2006 iese cu *Valea Jiului și șocul viitorului* o carte tipărită în condiții grafice deosebite la Editura FOCUS, Petroșani.

Marius RAICA

Este născut la data de 6 iunie 1963, la Deva, județul Hunedoara. Face parte dintr-o familie de intelectuali, tatăl său având funcții într-o importantă instituție a statului. După absolvirea școlii primare și a liceului, în anul 1989 termină cursurile Facultății de Mine din cadrul Institutului de Mine Petroșani. În anul 1999 termină cursurile Facultății de Științe din cadrul Universității Petroșani. Ambițios, mereu dornic de a

învăța, urmează un masterat în specializarea : **Istoria politică a Transilvaniei** în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. În anul 2003 finalizează un al doilea masterat în specializarea **Securitate și apărare** în cadrul Universității București.

Debutează editorial în anul 2005, cu volumul **CUVÂNTUL CA BAIONETĂ**, la editura Realitatea Românească. Cartea tratează o tematică largă fiecare idee fiind dezvoltată sub titluri sugestive: „O generație pierdută”; „Presa locală independentă aproape a dispărut”; „Doamna de fier și mineritul din Marea Britanie”; „Caragiale, astăzi mai actual ca niciodată”; „Turism în Vale? Poate la Paștele cailor”; „O țară care nu spionează piere”; „Cine conduce lumea?”; „Supremația militară americană este completă și definitivă?”; „România-Încotro?”

Având o pseudoprefață semnată de prestigiosul sociolog Valerian Prodanciuc cartea se dovedește a fi o lectură plăcută și

utilă pentru dezvoltarea cunoștințelor de cultură generală a multora dintre cititori.

Elisabeta KOCSIK

S-a născut în localitatea Lechința, județul Bistrița Năsăud, la data de 3 august 1953. Este al doilea copil într-o familie de ardeleni adevărați în care mama și tatăl s-au căsătorit din dragoste. Familia vine pe meleagurile Văii Jiului în anul 1956. Micuța Elisabeta crește într-un cadru familial sănătos și echilibrat. După finalizarea școlii primare și gimnaziale, urmează Liceul la Petroșani. Apoi, cursurile Institutului de Mine. În paralel își perfecționează aptitudinile artistice urmând cursurile Școlii Populare de Artă – secția pictură - grafică din Petroșani. Este singurul „miner” din familie, lucrând o bună perioadă de timp la Mina Lupeni ca normator în cadrul sectorului de investiții. A rămas unul dintre cei mai activi membrii din cadrul Asociației Iosif Tellman din Lupeni, secția arte plastice. A fost prezentă la numeroase manifestări culturale ca reprezentantă a secției de literatură, cu lansării de carte și alte participări la diferite evenimente

culturale, coordonator la Revista Școlii sanitare postliceale din Petroșani „Clepsidra Sănătății”.

Debutază editorial cu volumul **Descătușare**, poezii – Editura Tehn-Art în anul 1999. Urmează apoi la diverse intervale de timp **Lacrimă și vis - Povestiri**, Editura Fundației culturale I.D. Sârbu Petroșani; **Născută durere – Poezii**, Editura Fundației I.D. Sârbu Petroșani; **Înmuguresc tăcerile – Roman cu capitole înseriate contrapunctic**, Editura Fundației Cultrale I.D. Sârbu, Petroșani, 2002, **Surâsul Brizei – Poezii**, Editura SITECH Craiova, 2004; **Replici (de)mascate - dialoguri umoristice, aforisme**, Editura SITECH Craiova 2005; și în fine **Poezii alese –Poezii**, Editura SITECH Craiova 2006.

„...sunt versuri ce par să mărturisească permanentă nevoie de tandrețe și o dorință de emancipare de sub tutela universului domestic, neilustrat aici dar bănuțit ca generator de angoase.

...la fel ca în adolescență, se pare că foșnetul frunzelor căzute, pe care le evocă deseori, o fac să privească iarăși printre gene, spre zări necunoscute nouă, ...” –
subliniază scriitorul Corneliu Rădulescu.

**Dumitru
GĂLĂȚAN –
JIȚ**

S-a născut la 4 aprilie 1940 în satul Jieț din estul Văii Jiului. A absolvit Facultatea de Stomatologie a Institutului Medico-Farmaceutic Cluj în anul 1963. Este medic specialist stomatolog. A publicat de-a lungul anilor materiale legate de tradițiile și obiceiurile din satele Văii Jiului în presa locală, precum și în reviste de specialitate cum ar fi „Răstimp” din Drobeta Turnu Severin. În anul 2005 la editura Focus din Petroșani debutează cu volumul „**Tradiții și Obiceiuri în satele din Estul Văii Jiului**”.

„Nici după un an de zile, medicul și pasionatul folclorist, recidivează în sensul bun al cuvântului, de data acesta aducându-ne în atenție **Credințe, datini și superstiții în satele din Estul Văii Jiului**, o carte de o noutate absolută în ceea ce privește toată gama de credințe și superstiții momârlănești” – subliniază drd. Isidor Chicet.

AUGUSTIN ȚANCA

Este un post de substanță simbolică a cărui versuri au stat multă vreme la macerat, deoarece realismul, neconformismul, franchețea, vehe-mența abordate în versurile sale, nu au fost pe gusturile regimului comunist.

Eradicarea cenzurii în spațiul post revoluționar,

asigurând libertatea puterii de exprimare, a făcut ca latența versurilor sale să răbufnească până la lumina tiparelor sub a căror rampă s-au imprimat trei cărți de poezie: „**Aici luceferii nu au cer**”, Editura Călăuza; „**Anotimpurile lui Cupidon**”, Editura Regina din Arcadia, București; „**Apocalips**”, Editura Focus Petroșani.

Înclinând spre un stil clasic, într-o nuanțare neoromantică și simbolistă, poetul Augustin Țanca pare să fie îndrăgostit de muzicalitatea versului ritmat, prin care uneori nevrând să trunchieze ideea, mai scapă troheii și iambii din măsură.

Profunzimea abundentă a metaforei dă versului său o succulentă savuroasă, delectându-ne printr-o tematică variată, unde sincerul patriotism, eroticul, imaginea misterioasă, dură și dezolantă a suberanului, substratul social și filosofic, materializează un cuprins fierbinte în paginile celor trei cărți.

„Păstrând tradiția versului clasic izvorât din talent și asiduitate, Augustin Țanca este și va rămâne un poet fierbinte” - spune Sever Constantin Răduică.

* * *

Studiul care și-a propus prezentarea scriitorilor din Valea Jiului și județul Hunedoara într-un volum aflat în pregătire cuprinde și alte nume. Biografiile acestora precum și activitatea literară urmează a fi dezvoltate pe baza documentării făcute sau care urmează a fi definitivată cu încercarea de a aduce la zi toate datele și informațiile referitoare la activitatea literară. Pe lângă numele prezentate mai sus în prezenta forma care mai suporta completări adăugiri și reactualizări lista scriitorilor care vor fi prezentați în cartea ce va purta titlul „**Scriitori din Valea Jiului și ținutul Hunedoarei**” mai include pe: ● CAMELIA JULA, ● IOAN LASCU, ● ADRIAN NANU, ● GEORGE NEGRARU, ● DOREL POGAN, ● DOREL SLĂBĂI, ● MARIA VOINEA GOLGOȚIU, ● ION BARBU,

● ALEXANDRU CÂNDEA SĂNDULESCU, ● VARLAAM
COROIAN, ● IOAN CRĂCIUN, ● TRAIAN DĂNESCU
MULLER, ● GILBERT DANCO, ● DIANA FRONDEA,
● GEORGE HOLOBĂCĂ, ● ILEANA FIRȚULESCU,
● MARIA DINCĂ din Valea Jiului, respectiv ● IONEL
AMĂRIUȚEI, ● ALBERT I. ALMACHER, ● ION DODU
BĂLAN, ● VALERIU BÂRGĂU, ● VLAICU BÂRNA,
● VALERIU BORA, ● SEBASTIN BORNEMISA, ● ION
BREAZU, ● ION BUDAI DELEANU, ● NECULAI
CHIRICĂ, ● RADU CIOBANU, ● PERIȘOR CIOROBEA,
● CLEMENTE CONSTANTIN, ● DAN CONSTANTINESCU,
● NICOLAE CREPCIA, ● HORIA OVIDIU, ● ALIN
CRIȘAN, ● PAUL DAIAN, ● ION DAN, ● CARMEN
DEMEA, ● ARON DENSUȘIANU, ● NICOLAE
DENSUȘEANU, ● OVID DENSUȘEANU, ● DANIEL
DIMITRIU, ● SILVIU DRAGOMIR, ● EFREM, ● EUGEN
EVU, ● IOAN EVU, ● TRAIAN FILIMON, ● IOHAN
FRIEDERICH GELTH, ● DUMITRU GHIȘE, ● EMIL
GIURGIUCA, ● MIHAIL HALICI, ● GLIGOR HAȘA,
● CONSTANȚA HODOȘ, ● EMEEA HODOȘ, ● ANA
HOMPOT, ● DUMITRU HURUBĂ, ● ION ROMÂNUL,
● NICOLAE M. ISAC, ● VICTOR ISAC, ● NICOLAE
JULA, ● ROVINA IOAN JURCA, ● ION LUNGU, ● IOSIF
LUPULESCU, ● OSZKAR MAILAND, ● IV MARTINOVICI,
● TRAIAN MIHAI, ● IOAN MOȚA, ● FRANCISC
MUNTEANU, ● ROMUL MUNTEANU, ● VASILE
NICOROVICI, ● CORNEL NISTORESCU, ● NICOLAUS
OLAHUS, ● TORA PAVEL, ● LAURA PAVEL, ● ION
BUJOR PĂDUREANU, ● MARIANA PÎNDARU, ● GABRIEL
PETRIC, ● MARCEL PETRIȘOR, ● OTTO PIRINGE,
● PETRU POANTĂ, ● MĂRCANU VLADIMIR POP,
● RETEGANUL ION POP, ● PAULINA POPA, ● IOANA
PRECUP, ● DAVID PRODAN, ● FRANCISC REMMEL,
● PETRU ROMOȘAN, ● MIRCEA ȘÎMTIMBREANU,

● ION SCOROBETE, ● MIRON SCOROBETE, ● RADU SELEJAN, ● STUDENTUL DIN ROMOS, ● ȘERB IOAN, ● ȘOIT ANA, ● NICUȚĂ TĂNASE, ● MIHAIL TORDAȘI, ● MIRON ȚIC, ● NICOLAE ȚIC, ● TIBERIU UTAN, ● VAIDA VOIEVOD MIRCEA, ● VASIU IOAN, din ținutul Hunedoarei.

Pentru a prezenta personalitățile scriitorilor mai sus amintiți sub o formă originală fiecare nume va fi o **poveste**. Am speranța că volumul „**Scriitori din Valea Jiului și ținutul Hunedoarei**” să fie bine primit de publicul larg, constituind în același timp și o dovadă a existenței multor oameni de valoare în mioriticul spațiu hunedorean de-a lungul timpului.

Rog și pe această cale, pe toți aceia care sesizează că de pe lista mai sus prezentată lipsesc nume de valoare, sau că în sintetica prezentare a scriitorilor există greșeli, să mă contacteze la numerele de telefon sau adresa de pe contrapagina interioară de titlu.

Mulțumesc pentru srijin și colaborare.

BIBLIOGRAFIE

1. Colectiv de **Scriitori români**, Ed. autori. Coordonare și Științifică și Enciclopedică, revizie științifică București, 1978
Mircea Zaciu în colaborare cu **M. Papahagi și A. Sasu.**

2. Maria Razba **Personalități hunedorene** (secolul XV - XX) – Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” – Hunedoara-Deva, Deva, 2000.

3. Mihai Barbu – **Dicționarul scriitorilor din Vale** – Editura Cameleonul, coordonator Ioan Lascu, Petroșani, 1999.
Ioan Velica,
Marian Boboc,

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
INTRODUCERE	17
VIAȚA SPIRITUAL-POLITICĂ A LUI JOHN LOCKE ȘI OPERELE SALE MAJORE	21
OPERA „SCRISOARE DESPRE TOLERANȚĂ”	27
„SCRISOARE DESPRE TOLERANȚĂ” O REFORMĂ POLITICĂ ȘI SOCIALĂ	38
IMPACTUL „SCRISORII DESPRE TOLERANȚĂ” ASUPRA GÂNDIRII MODERNE	53
CRITICI ȘI INCONSECVENȚE	73
CONCLUZII.....	76
NICCOLO (di Bernadodei) MACHIAVELLI (1469-1527)	78
Thomas HOBBS (1588-1679).....	82
Martin LUTHER (1483-1546).....	85
BIBLIOGRAFIE.....	90
PARTEA A DOUA.....	92
PUNCTUL 1	
UNIREA FACE PUTEREA DAR NU ȘI ÎN PRESĂ	94
Tocmai s-a rupt o barieră!.....	104
„CĂRTIȚE” ÎN REDACȚIILE ZIARELOR.....	118
PUNCTUL 2	
ÎNTREBĂRI LA CARE CU GREU PUTEM RĂSPUNDE... ..	122
BIBLIOGRAFIE.....	143
PUNCTUL 3	
SCRIITORI DIN VALEA JIULUI	145
BIBLIOGRAFIE.....	228
CUPRINS	229

Mulțumesc și pe această cale, pentru sprijinul acordat la realizarea fișierului scriitorilor din Valea Jiului, persoanelor deosebite care sunt:

- Mihai Barbu
- Marian Boboc
- Alin Rus
- Nicolae Uțică
- Corneliu Bran